ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
10 динара
БРОЈ 1460
21.12.1979. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XL

22. децембар
СВИ СМО АРМИЈА

Ripley

Веровали или не!

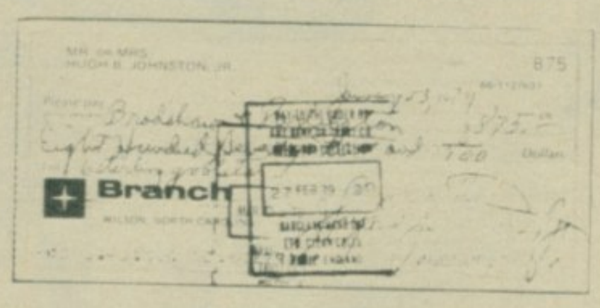
ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ
КЕРИ ГРАНТ

БИО ЈЕ ВЕОМА СТИДЉИВ. ЈЕДНОМ ЈЕ ПРИЗНАО ДА ЈЕ НЕКЕ ОД СВОЈИХ НАЈ-БОЉИХ УЛОГА ОДИГРАО КАДА ЈЕ БИО МАМУРАН.

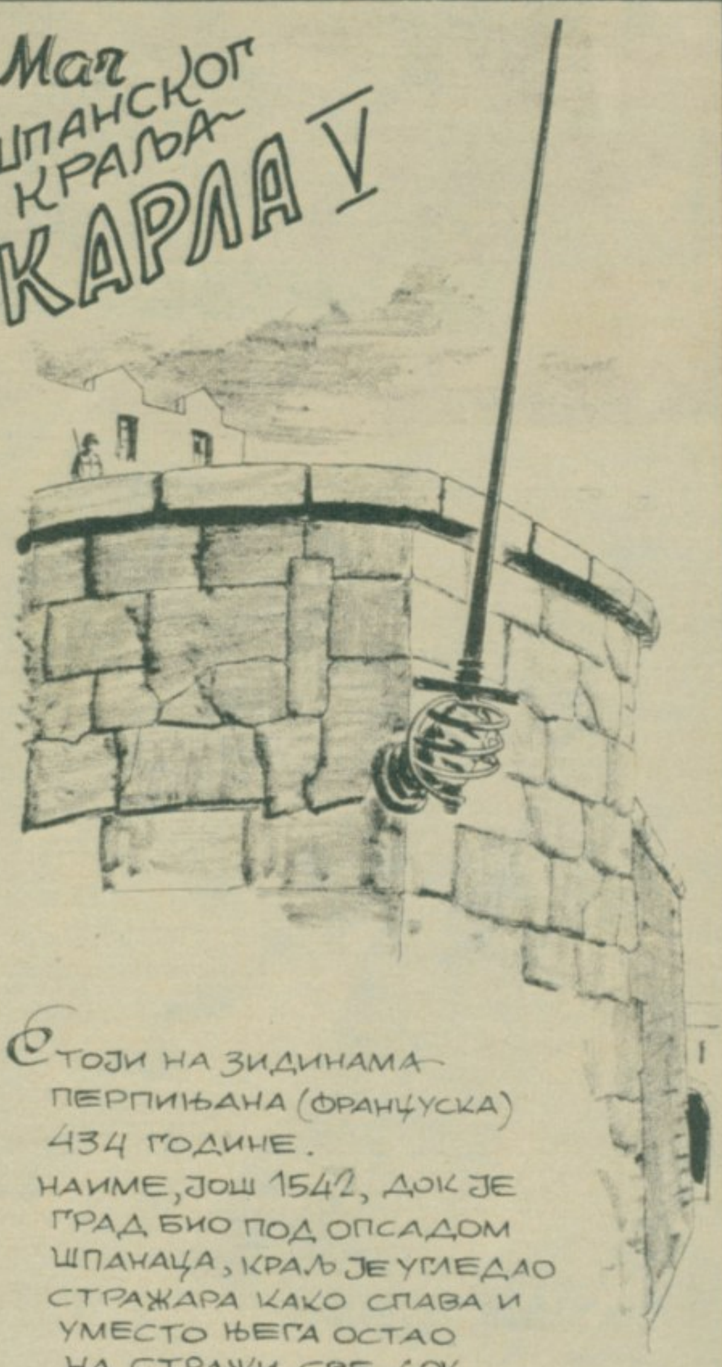
ГРАДОНАЧЕЛНИКА ЕНГЛЕСКОГ ГРАДА ХАЈ ВАЈКОМБА

МЕРЕ НА ПОЧЕТКУ И НА КРАЈУ ВРШЕЊА ОВЕ ДУЖНОСТИ ДА БИ УТВРДИЛИ КОЛИКО ЈЕ ТАЈ ПОСАО НАПОРАН.

ЏЈУ Б. ЏОНСОН, МЛАЂИ, ИЗ ВИЛСОНА (СЕВЕРНА КАРОЛИНА) ИЗДАО ЈЕ ЧЕК НА 875 ДОЛАРА, А И БРОЈ ТОГ ЧЕКА БИО ЈЕ 875.

МАЧ ШПАНСКОГ КРАЉА КАРЛА V

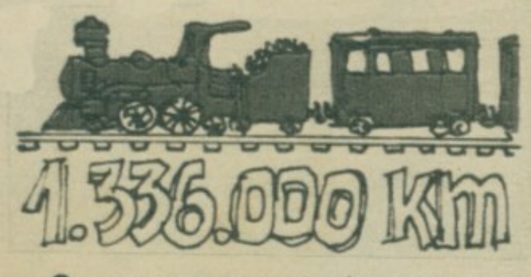

СТОЈИ НА ЗИДИНАМА ПЕРПИЊАНА (ФРАНЦУСКА) 434 ГОДИНЕ. НАИМЕ, ЈОШ 1542, ДОК ЈЕ ГРАД БИО ПОД ОПСАДОМ ШПАНАЦА, КРАЉ ЈЕ УГЛЕДАО СТРАЖАРА КАКО СПАВА И УМЕСТО ЊЕГА ОСТАО НА СТРАЖИ СВЕ ДОК СЕ ОВАЈ НИЈЕ ПРОБУДИО.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

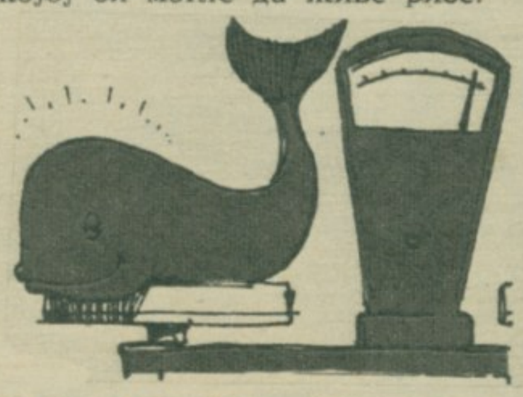

● ботаничари су установили да постоји више од деведесет хиљада врста орхидеја.

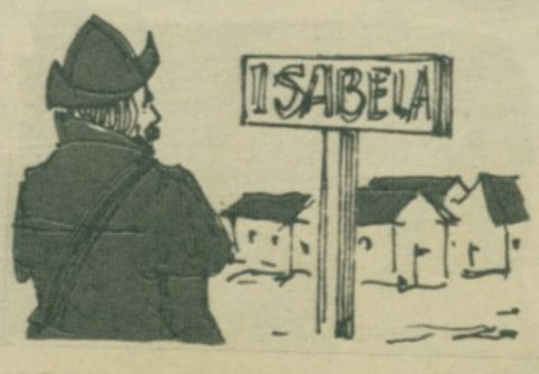
● рачуна се да је дужина свих железничких пруга на Земљи три и по пута већа од раздаљине између Земље и Месеца и да износи 1 336 000 километара.

● до сада ниједном хемичару није пошло за руком да у лабораторији добије воду која би потпуно одговарала морској и у којој би могле да живе рибе.

● према тврђењу једног научника из Сједињених Америчких Држава млади китови дневно добију у тежини око четрдесет килограма.

● први град који су Европљани подигли у Америци је Изабела. Основан је 1493. године на Хаитима, а име му је дао Кристофор Колумбо по краљици Изабели.

● У Француској једном месечно излази часопис (у 60 000 примерака) чије је гесло: „једини лист који се нада да ће због недостатка читалаца престати да се штампа". Ради се о часопису који је намењен свим незапосленим Французима.

● млечно дрво расте у неким областима Јужне Америке. Када се његова кора засече, испушта беличасту течност која има неке састојке крављег млека. Садржи, наиме, беланчевине, млечни шећер, фосфате и млечне масти.

● вода највећег иранског језера Урмија толико је слана да су се око његових обала акумулирала права брдашца натријум-хлорида која су понекад висока и преко десет метара.

● према мишљењу научника најмлађи метеорит који је икада пао на Земљу је онај пронађен 1911. године у Египту. Рачуна се да потиче од пре милијарду и три стотине милиона година.

ТРИ БРАТА — ТРИ ХЕРОЈА

КАД РАТУЈУ МАЖАРИ

ПРЕОБУЧЕН У УНИФОРМУ ДОМОБРАНСКОГ КОМАНДАНТА, ДРАГО МАЖАР ЈЕ СА ДВАДЕСЕТАК ПАРТИЗАНА УШАО У НЕПРИЈАТЕЉСКИ ГАРНИЗОН И ИЗГРДИО СТРАЖАРА ЗБОГ НЕБУДНОСТИ. УСКОРО ЈЕ СВЕ БИЛО У ПЛАМЕНУ.

Погледи бораца чувене 4. крајишке дивизије са топлином су се задржавали на високом, стаситом партизану, утегнутом у униформу, са кожном капом на глави испод које су севале два крупна одлучна, црна ока. Био је то њихов командант, „наш Шоша“, како су га најчешће звали и борци и народ. Њим су се поносили његови борци, а он њима. Ломили су непријатељску офанзиву на Грмечу, ослобађали крајишке градове.

ОМИЉЕНИ ШОША

По одлуци Врховног штаба, Јосип Мажар-Шоша постављен је средином јануара 1944. године за начелника оперативног одељења у Штабу 5. ударног корпуса. Познат по томе што је сваку акцију планирао до детаља, Шоша је из Бугојна у октобру 1944. године пошао у Травник.

Јако немачко-домобранско упориште у Травнику нападнуто је 20. октобра 1944. године. Иако су у нападу 5. ударног корпуса учествовале артиљерија, тенковске јединице и авијација, непријатељски бункери су дуго одолевали жестоким партизанским налетима. Тада је у прву борбену линију“ дошао омиљени Шоша да види како тече операција и да личним примером помогне својим борцима. Међутим, убрзо се зачуо злогласан фијук и једна минобацачка граната експлодирала је непосредно поред Шоше. Крупно, снажно тело срушило се у крви, без гласа.

Битка се наставила под командом Петра Мећаве, још једног од популарних крајишких хероја.

— За Шошину смрт, Травник ноћас мора пасти! — заветовао се Мећава пред борцима. Реч је одржао, али је и сам погинуо.

Читава Босанска крајина оплакала је „свог Шошу“.

Од три брата народна хероја, он је први добио ово признање, 26. јула 1949. године.

УЗАЛУД ГА МУЧИЛИ

Док је Шоша био енергичан, прек и неустрашив, његов три године млађи брат Ивица умногоме је био сушта супротност. Смиренији у реаговању и тиши у излагању, овај изданак породице Мажар није био ништа мање одлучан у борби против неправде и непријатеља.

Поставши још као матурант 1933. године члан СКОЈ-а, Ивица је брзо постао душа скојевске делатности не само у Бањалуци, већ и у читавој Босанској крајини. Иако је студирао у Загребу, где је на економском факултету био један од најбољих студената, одржавао је сталне везе са културним друштвима у родној Бањалуци, која су била расадници револуционарне мисли. Добар организатор и зналачки упућен у пролетерску литературу коју је читао на неколико језика, Ивица предводи бањалучку омладину у штрајковима и демонстрацијама.

Почетком јуна 1941. године, у време када у Бањалуци терорише злогласна усташка страховлада, Ивица успева да избегне хапшење и, по одлуци саветовања на Шехитлуцима, излази ван града. Следећег месеца као делегат Обласног комитета КПЈ за Босанску крајину одлази у јајачки срез са задатком да руководи подизањем устанка.

Преобучен у сељачко одело, Ивица је пошао на заказани састанак са друговима.

Међутим, његово лице и руке одударали су од грубог сукна. То је пало у очи једном усташком агенту који га у Јајцу, уз помоћ неколико других издајника, ухапсио.

Заточен у јајачком затвору Ивица је ипак успео да друговима пошаље писмо са упутствима за рад на покретању и организовању народног устанка. Покушај јајачке партијске организације да га ослободи, на жалост, није успео.

Усташка полиција је добро знала ко им је у рукама. Из Јајца је овај револуционар пребачен у Бањалуку, а затим у Глину. Немилосрдно је мучен, али је и тада херој показао изузетну храброст. Страхујући од Бањалучана, јер су браћа Мажари били у читавом крају познати по неустрашивости и омиљени због праведности, усташе нису смеле да осуде Ивицу у његовом граду. Пребачен је из Глине у Госпић где је стрељан крајем августа 1941. године.

После брата Шоше, 27. јула 1953. за народног хероја проглашен је и Ивица.

Један преживео: Драго Мажар.

У НЕПРИЈАТЕЉСКОЈ КАСАРНИ

Непосредно после окупације, Врбања, недалеко од Бањалуке, постала је јако непријатељско упориште. Међутим, за трећег Мажара, Драгу, препреке за упад у домобрански гарнизон као да нису постојале. Искусан, храбар и лукав борац извео је један од многих својих подвига који се и данас препричавају.

Обукавши двадесетак партизана у домобранске униформе, Драго Мажар се преобукао у домобранског команданта и усред дана кроз Бањалуку кренуо ка непријатељској касарни. Иако су га познавали многи Бањалучани, Драго се није плашио издаје.

Ову необичну „домобранску“ колону уз пут су сретали други домобрани, прописно поздрављајући свог „старешину“. Одлучно су прошли и поред домобранског стражара на капији гарнизона. Драго га је изгрдио због небудности говорећи да поред њега могу проћи партизани! Затим је ушао у зграду касарне и другове распоредио по собама, а у једну канцеларију позвао домобранску посаду на рапорт. Међутим, неки домобран препознао је једног од партизана и подигао узбуну. Тада је скочио Драго Мажар, потегао пиштољ и захтевао да се предају у име народа. Зачуле су се партизанаске машинке и ускоро се показао резултат ове акције: 28 мртвих и 26 заробљених домобрана, плен од 45 пушака и два пушкомитраљеза.

При повратку, Драго је касарну запалио и повукао се без губитака.

Због овог и сличних подвига, храбрости и командовања у партизанским јединицама и Драго Мажар, најмлађи од три брата — јунака, проглашен је 27. новембра 1953. за народног хероја. Од четири брата — борца, само он је преживео рат.

И. Лончар

Мајка — храброст

Када су жандарми старе Југославије дошли пред кућу познате бањалучке породице Мажар да ухапсе Ивицу, једног од четири брата комуниста, његова мајка Марија је зграбила секиру и љутито јурнула на наоружане представнике власти. Ускоро је, због комунистичке делатности, ухапшена и затворена цела породица.

После неколико година, када је наша земља окупирана, а ускоро свуда букнуо народни устанак, међу главним организаторима буне у Босанској крајини и централној Босни су и браћа Мажар: Бошко, Јосип-Шоша, Ивица и Драго.

Од 1.322 борца и руководиоца НОБ-а, колико је до данас одликовано Орденом народног хероја, само тројица су рођена браћа: Јосип-Шоша, Ивица и Драго Мажар. Њихову мајку Марију, такође борца, покосио је тифус у партизанској колони.

МРЕЖОМ ПО ЖИ

ПОДУХВАТ НА КРЧЕДИНСКОЈ АДИ

Сваког пролећа, када се отопи снег и падну велике кише од чега Дунав надође, вода поплави и 800 хектара велику Крчединску аду, травнато земљиште на левој обали реке, 56 километара северозападно од Београда. У око шест километара дугачко и исто толико широко природно улегнуће слије се дунавска вода а са њом и разне врсте рибе. Тако ова ада постаје својеврстан, богат резерват рибљег фонда који се ту успешно мрести и храни.

Међутим, са првим јачим мразевима, пошто се Дунав повукао, површина непун метар дубоке воде се замрзне и рибе су тада, услед недостатка кисеоника, већином осуђене на лагано умирање. Помоћи им може једино — човек.

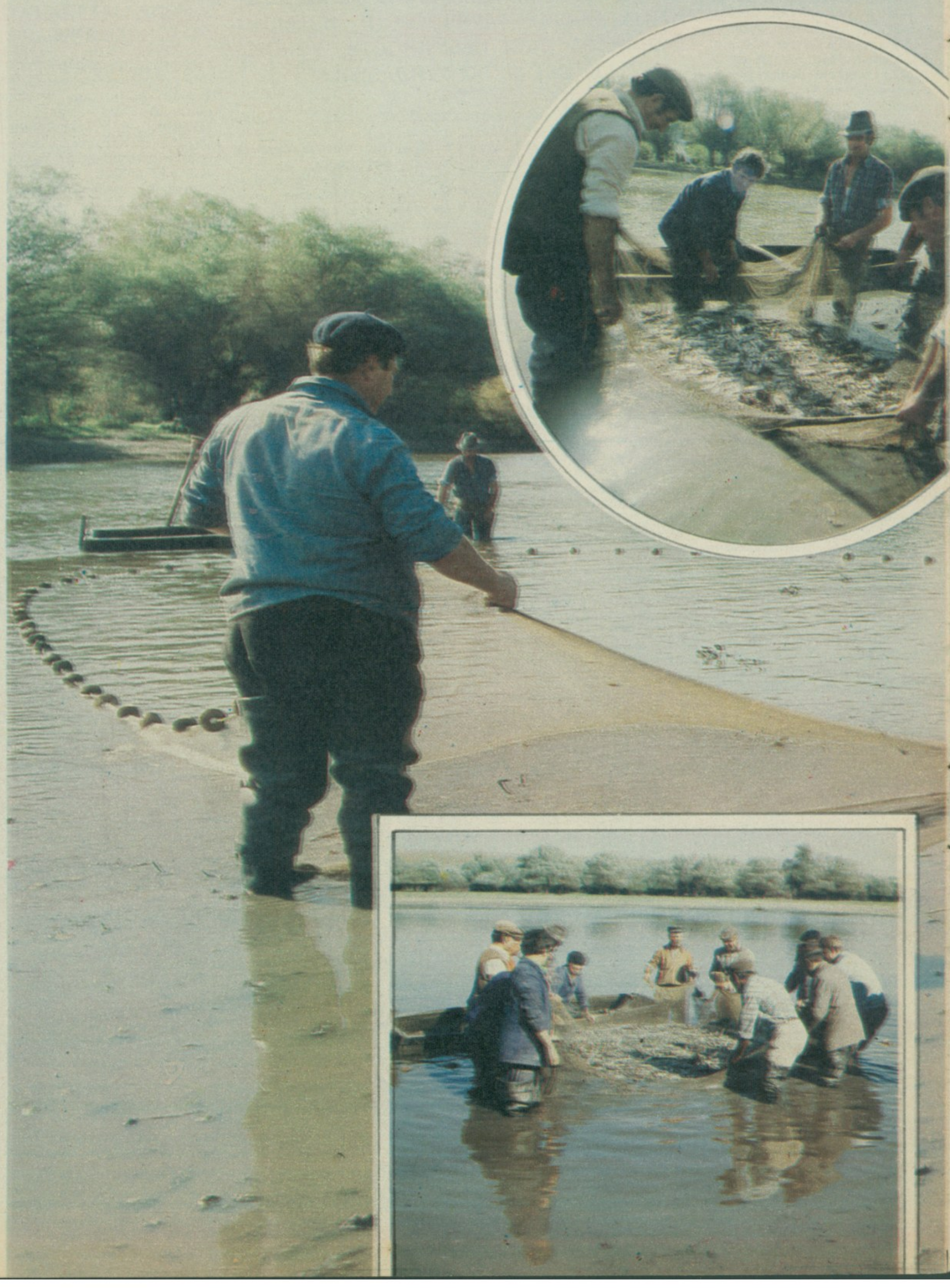
Зато стручњаци и рибари Рибарског газдинства „Београд“ већ дванаест година долазе почетком октобра на Крчединску аду са мрежама и лове рибу. Али, ниједна штука, шаран, бабушка или црвенперка неће стићи на трпезу: људи им поклањају живот и враћају у Дунав. Од 1967. године, када је извршено прво изловљавање риба на Крчединској ади, па до мразева ове године, сваке јесени је ловљено од 3 до 7 вагона (један вагон 10 тона) разне рибе и пуштано у Дунав. Већину у овој огромној количини рибе чине милион примерака млађи, просечне тежине од 40 до 60 грама, који ће тек следеће године својим мрестом обогатити Дунав.

Занимљиво је да се сваке године састав рибљег фонда заосталог на Крчединској ади после повлачења Дунава — мења. Ове јесени преовлађивале су штуке, преко 60 одсто, па аласи кажу да је то такозвана „штучја година“. Претпрошле је најчешћи био шаран.

Мада најуспешнији, изловљавање мрежом није и једини начин помагања рибама из бара и мочвара када наилазе мразеви. Кисеоник, наиме, може да се „дотури“ и на следећи начин:

Кад лед окује плитке, стајаће воде и тиме угрози опстанак живог света у њима, потребно је секиром или пијуком на леденом покривачу начинити довољно велики отвор у којег може да стане сноп кукурузовине. Увезане стаблике кукуруза спречавају замрзавање воде и обезбеђују нормалан доток кисеоника у бару, тако да ће се догодине у њој моћи успешно бацати удице. И не само то: рибе и те како утичу на природну равнотежу од које зависи и сам човек.

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Љ. Патрногић**

MBOT

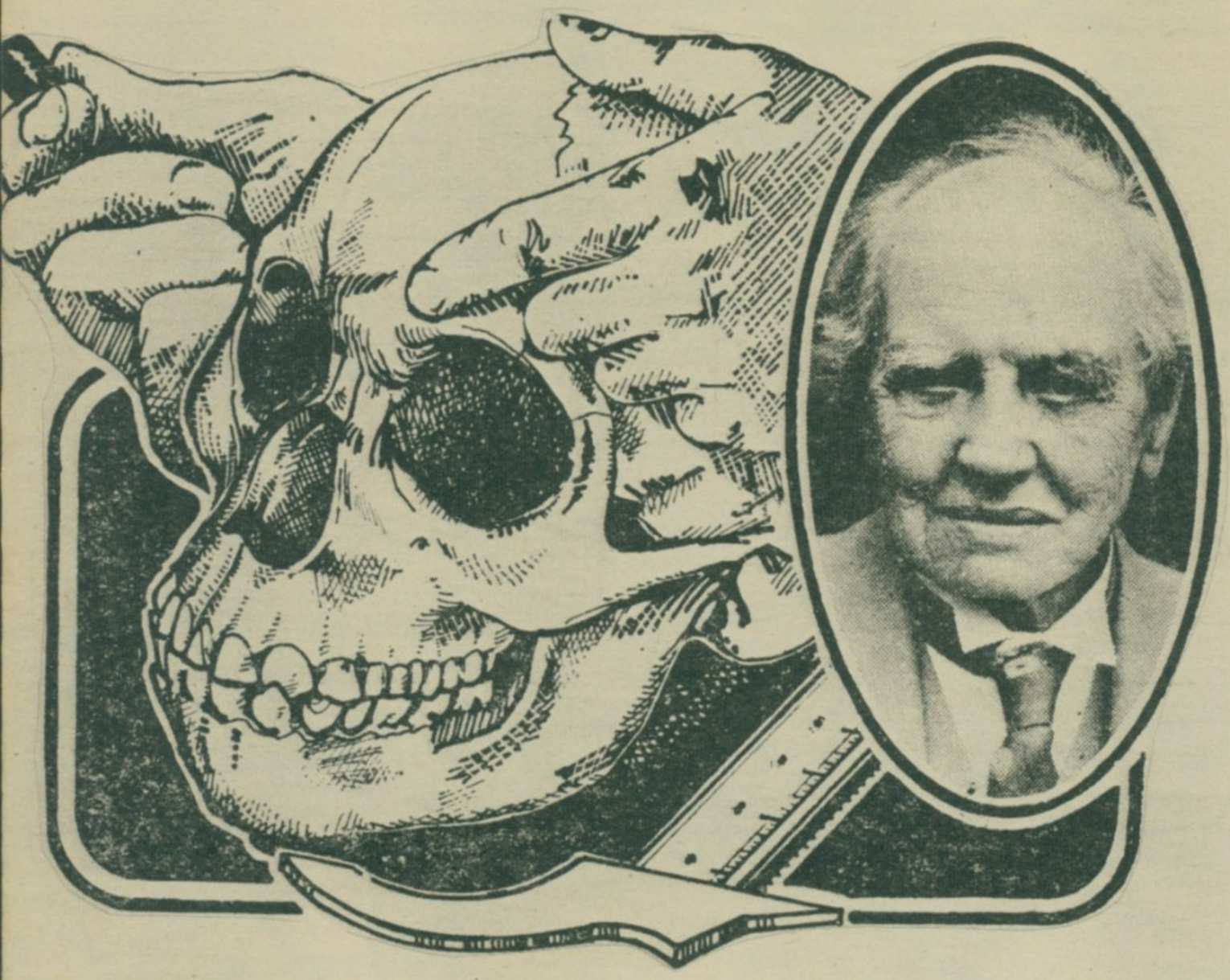

НАУЧНА АФЕРА

КАРИКА КОЈА НЕДОС

У овалном оквиру је фотографија чувеног геолога Виљема Соласа.

За човека на самрти глас професора Џејмса Дагласа звучао је савршено разговетно. Научници поред магнетофона слушали су без даха. Окупили су се да чују истину о мистерији која је збуњивала свет науке више од 25 година. Откриће је долазило с »онога света«.

Професор Џејмс Даглас снимио је своје речи на двадесетминутну траку неколико месеци пре смрти. Умро је фебруара 1978. године у деведесет трећој години старости. Био је готово слеп и није могао ни да чита ни да пише. Осећајући да му се ближи крај желео је да, после много година ћутања, каже шта зна. Пријатељ му је помогао да сними траку тек после његове смрти.

ДОКАЗ ЗА ДАРВИНА

Такозвани **Пилтдаунски човек** два пута је претумбао науку о еволуцији. Први пут 1912. године када су у шљунковитом тлу Пилтдауна, у енглеској грофовији Сасекс, пронађени фосилни остаци костију — комади лобање која је личила на људску и вилице која је подсећала на мајмунску с једним јединим крњавим зубом.

Када су ови комади упоређени и спојени, изгледало је да је тајна људског порекла најзад разјашњена! Јер, од времена када је Чарлс Дарвин објавио своју теорију о еволуцији, научници су трагали за такозваном „кариком која недостаје", односно прелазним обликом између мајмуна и човека. Пилтдаунски човек, са својим мајмуноликим и човеколиким особинама, представљао је баш ту карику!

Пре око 500 хиљада година човек из Пилтдауна нашао се на раскршћу историје и еволуције. Његови мајмунски преци отишли су једним путем, а он се упутио другим — да би се развио у правог човека.

Све се савршено слагало. Највише су били одушевљени Енглези — најближи рођак Homo sapiensu био је очигледно Британац. У част Чарлса Досона који је открио првог прапретка човечанства Пилтдаунски човек назван је Eoantropus dosoni, у преводу **Досонов рани човек.**

ЧАРОБЊАК ИЗ САСЕКСА

Разуме се да је откриће Пилтдаунског човека прешло границе Британије и постало власништво читавог света. Модел чувене лобање репродукован је и приказиван у стотинама музеја, проучавали су је и славни научници, и студенти, и ђаци.

Слава није мимоишла човека који је нашао лобању, археолога и палеонтолога аматера, иначе адвоката Чарлса Досона. Ово му није било прво откриће, али је тек после њега назван „чаробњаком из Сасекса".

Досон је још као дечак био опседнут археологијом и геологијом. До своје двадест прве године толико се истакао на тим пољима да је постао члан Краљевског геолошког друштва.

Открио је три нове врсте игуанодона и чудно биће, полурептила - полусисара, које је названо Вилденски сисар. У Певенсију је пронашао римске опеке за које се претпостављало да су из времена императора Хонорија. Ископао је жабу окамењену у комаду кремена и остатке нечега за шта је тврдио да је плод давног укрштања златне рибице и врсте шарана.

Приказао је и мапу Сасекса, копију оригинала из 1724. године као и римску статуету, најранији пронађени примерак направљен од ливеног гвожђа. Сва Досонова открића прихваћена су и аутентичност су потврдили врхунски стручњаци.

Досонов Пилтдаунски човек изазвао је бурне реакције у научном свету. Било је и уобичајених сумњи у вредност хипотезе да је баш он „карика која недостаје", али никоме није пало на ум да посумња у Досонове мотиве.

Чарлс Досон је био веома угледан грађанин, радио је у првостепеном суду, био је један од власника приватне адвокатске канцеларије, имао много пријатеља и познавао најуваженије научнике свога времена.

Један од његових најугледних пријатеља из научних кругова био је сер Артур Смит Вудворд, кустос геолошког одељења чувеног Британског музеја у Лондону. Смит Вудворд је имао великог искуства на пољу опште палеонтологије и геологије и огроман научни углед. Када је Досон пронашао делове лобање Пилтдаунског човека, Смит Вудворд је био прва особа којој је поверио откриће.

Показао му је делове лобање и мајмуноликe вилице и њих двојица су заједно реконструисали читаву лобању. Лобања је имала високо чело слично људском и истакнуте вилице попут мајмуна. Изгледала је тачно онако како су научници тога доба претпостављали да треба да изгледа лобања „карике која недостаје".

Савременици су описивали Смита Вудворда као строгог човека аристократског изгледа. Образовање је добио на вечерњим часовима, а каријеру започео као асистент ниског ранга у Британском музеју. Његов успон у научном свету био је метеорски и на том путу ка врху стекао је велики углед али и доста непријатеља.

Сер Артур Смит Вудворд био је потпуно убеђен у аутентичност лобање. Када су неки научници изразили неверицу, истичући да се горњи део лобање и вилица сувише тачно уклапају, огроман ауторитет Смита Вудворда отклонио је сваку сумњу.

БУРА ПО ДРУГИ ПУТ

Године 1953, када су Чарлс Досон и Артур Смит Вудворд били одавно покојни, Пилтдаунски човек још једном је изазвао буру у науци. Овога пута група научника која није била убеђена да је Пилтдаунски човек одговор за „карику која недостаје" подвргла је лобању најмодернијим испитивањима.

Тако су и открили да је Пилтдаунски човек веома вешто исфабрикован фалсификат. Тестови су показали да горњи део лобање није старији више од 50 хиљада година. Вилица је била орангутанска, а зуб позајмљен од шимпанза.

Потом су други научници добро прегледали и сва остала открића Чарлса Досона: окамењену жабу, Вилденског сисара, римске цигле... Свако „откриће" било је фалсификат, а „чаробњак из Сасекса" обична варалица! Пилтдаунски човек представљао је само врхунски домет бриљантне преварантске каријере.

Али, нешто се ипак није уклапало. Преварити научника и стручњака какав је несумњиво био сер Артур Смит Вудворд није било лако, чак ни за превејанца Досоновог кова. Претпоставило се да је Чарлс Досон морао имати саучесника или чак више њих. О-

СТАЈЕ

сим тога, није био јасан Досонов мотив.

ЗАШТО СУ ЋУТАЛИ?

Када је превара откривена, људи су покушали да се домисле ко су били саучесници и због чега су желели да намагарче угледног кустоса за геологију још угледнијег Британског музеја. И, уколико су већ желели да од Смита Вудворда направе будалу, зашто нису открили превару и на тај начин срозали његов научни ауторитет?

Главни кривац, говорио је глас професора Дагласа, био је његов претходник на универзитету у Оксфорду професор Виљем Солас, најеминентнији геолог свога доба. Разлог је био сукоб са Смитом Вудвордом до којег је дошло још 1890. године.

Смит Вудворд, строг и искључив, извргао је подсмеху један Соласов експеримент и од тог часа почело је њихово узајамно непријатељство.

Професор Солас набавио је делове лобање и вилице и захваљујући свом знању и искуству учинио да делују савршено веродостојно. Он је убедио Досона, жељног славе, да ће „откриће“ Пилтдаунског човека крунисати његову аматерску каријеру и винути га у научне врхове.

Солас је планирао да, кад сензационално откриће одјекне, јавно извргне ругли омрзнутог Смита Вудворда. План је омануо јер Вудворд није био једини који је поверовао у епохалну „карику која недостаје“. Сувише много научника светског гласа насело је превари и више није могло бити речи да се „шала“ која је отишла предалеко обелодани.

Професор Џејмс Даглас, који је познавао све актере преваре, завршио је свој „посмртни говор“ речима: „Могуће је да је ствар почела као окрутна шала или освета, а затим се, сама од себе, отела из руку и добила неочекиван ток тако да није било места повлачењу“.

Ј. М.

НОВО У АВИЈАЦИЈИ

СУНЧЕВ ПОГОН

Сунчева енергија представља огроман, али данас још недовољно искоришћен потенцијал. Ипак, од када је утврђено да се фотонапонским ефектом (који настаје када се сунчевим зрацима осветли спој два различита метала) може директно произвести електрична струја, сунчева енергија је добила далеко већу примену. Тако су чак и на неким међупланетарним ракетама и сателитима употребљене сунчеве батерије које напајају струјом поједине сигнале, контролне и мерне уређаје.

Недавно је у Хемпширу полетела и прва британска летелица која за свој погон користи искључиво сунчеву енергију. Она, додуше, може да полети само по лепом, сунчаном времену, али за њено кретање није потребно никакво гориво. За погон се користи струја добијена из светлосне енергије коју упија 750 соларних ћелија, уграђених на горњој површини крила.

Кен Стјуарт, 13. јуна ове године, сео је за команде ове необичне летелице, измерио је да је почетна брзина авиона износила 18-20 чворова (око 35 км/h), док је максимална брзина у току лета била око 35 чворова (око 65 км/h). Висина коју је достигла прилично је мала — свега 25 метара. Пошто су се услед рада мотора соларне батерије далеко брже празниле него пуниле, Стјуарт је у току лета неколико пута искључивао мотор. У ваздуху је остао 10 минута, за које време су истрошене све залихе акумулиране енергије.

„Солар Ван“, како је названа летелица, истог дана је и други пут полетела. Овога пута пилотирао је Бил Мејдмент, који је успео да достигне већу брзину — од 78 км/h.

Авион је изум Фредија Туа, познатог физичара и конструктора, који већ неколико година испитује могућности коришћења сунчеве енергије у авијацији.

„Солар Ван“ има дрвену конструкцију, обложену танким плочицама од специјалне пластике, тзв. соларфилмом, који се иначе употребљава за израду модела авиона.

Прилично дуга крила састављена су из три дела и могу се склапати, што знатно олакшава транспорт авиона и његово смештање у хангар. Машина се налазила на специјалном носачу, постављеном на кљуну авиона, испред саме пилотске кабине. Састављен је од четири електромагнетна мотора чија укупна јачина износи 4 КС. Пропелер достиже 1100 обртаја у минуту, али се овај број постепено смањује услед трошења батерије.

У изградњу ове необичне летелице уложено је око 160 хиљада фунти стерлинга (око 640 хиљада динара). Сићушне соларне ћелије, чија укупна тежина износи свега 4 и по килограма, најскупљи су део авиона — коштају 240 хиљада динара. Ово је, делимично, и разлог због којег у летелицу није уграђен већи број оваквих батерија, што би свакако омогућило да се авион дуже одржи у ваздуху.

Управљање соларном летелицом је веома једноставно. Поред уобичајеног маневрисања апаратом, од пилота се једино тражи да тачно оцени у ком тренутку је потребно искључити мотор да би се соларне ћелије поново напуниле.

„Солар Ван“ је још увек у фази експеримента и велика екипа стручњака данонoћно ради на његовом усавршавању. Предвиђа се да ће у будућности овај авион моћи много дуже да се одржи у ваздуху.

М. Ш.

МИНИ-КВИЗ

1. Савина је притока Саве?
2. Где се налази Решт?
3. Картометрија је ...
4. Ника је богиња ...
5. Ко је Змај Огњени Вук?

ОДГОВОРИ:

1. Не, Савина је средњовековни манастир у Боки Которској, близу Херцег-Новог, 2. Решт је град и пристаниште у северозападном Ирану, на Каспијском језеру, 3. Мерење на картама (површине, удаљености и сл.) које се врши планиметром и израчунавањем средње вредности на основу вељег броја мерења, 4. У хеленској митологији Ника је крилата богиња побеле (код Римљана: Викторија), 5. Тако се звао Вук Бранковић, српски деспот у Угарској (1456—85) унук деспота Вукашина.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

'ОКУ ОСАМДЕСЕТ ГУМЕНИХ ТРАКА...

...И ТО ОДМАХ!

ПОШАЉИТЕ НАРУЧИОЦУ СЕДАМ МАШИНА ЗА КОПИРАЊЕ... РОБНОЈ КУЋИ ЗАВРТЊЕ... А МЕНИ СЕНДВИЧ СА ШУНКОМ... УМИРЕМ ОД ГЛАДИ!

ПОЗОВИТЕ МОГ ЗАСТУПНИКА ЗА НЕКРЕТНИНЕ... ОТПУСТИТЕ ПАЈУ ПАТКА... И ПРЕСТАНИТЕ ДА УРЕЂУЈЕТЕ НОКТЕ У РАДНО ВРЕМЕ!

ДА, ГОС'Н БАЈО!

Distributed by King Features Syndicate.

УПРАВЉАЊЕ ОВАКВИМ ПРЕДУЗЕЋЕМ ЈЕ НЕЗАХВАЛАН ПОСАО!

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

НЕКАД СЕ ПИТАМ ЈЕ Л' ТО СВЕ ВРЕДНО ТРУДА!

РИЗНИЦА БР. 72

26.5м

ПА, ВРЕДНО ЈЕ!

9/9

СТАЗАМА НАШЕ ПРОШЛОСТИ

ЈА ПРВИ ОЧЕКУЈЕМ БУРУ

У сутон првог дана априла 1459. године ретке пахуљице снега промицале су над тврдим зидинама Смедерева. Стражари су равномерно корачали, са Дунава је у све јачим налетима дувао северац носећи студени дах нарасле воде и оловне магле... На мокре камене плоче пространих дворишта падао је одсјај прозора иза којих су трепериле бројне свеће у дворанама деспотовог града. Из њих су допирали жагор, музика, клицање, смех, песма...

Звечали су пехари, точило се вино, сијало је злато и баршун, блистале су огрлице, раскошно украшено оружје и одоре српске и босанске властеле. Туђинским кројем плаштева и долама, богато опшивених скупоценим крзном, падало је у очи посланство угарско-хрватског краља Матије Корвина.

ЈЕЛЕНИНИ ПОТЕЗИ

Син босанског краља Стјепана Томаша, који се у повељама назива „...божјом милошћу краљ Србљем, Босни, Приморју, Хунској земљи, Далмацији, Хрватом, Доњим крајем, Западним странама и к тому" — краљевић Стјепан венчао се тога дана с Маром, кћерком покојног Лазара Бранковића, најмлађег сина старог деспота Ђурђа Бранковића. Био је то завршни чин династичких борби за остатак Србије и део далекосежних намера босанског владара. Наиме, део српског племства, незадовољан приближавањем Угарској и папи, супротставио се Лазаревој удовици Јелени и покушао да великог војводу Михајла Ангеловића прогласи деспотом изјашњавајући се радије за турску него угарску превласт. Тим више што је Ангеловићев потурчени брат Махмуд-паша Ангеловић био је беглербег Румелије.

Посредством Михајла Силађија, ујака Матије Корвина, деспотица је извршила преврат и склопила уговор са краљем по којем она и њена деца добијају градове и поседе које је деспот Ђурађ имао на угарским странама, а краљ Матија добија Голубац, важну тврђаву на Дунаву. Властољубива Јелена уклонила је вештим потезима у други план и Стјепана и Гргура, браћу свог покојног супруга, верила и, најзад, удала кћерку Мару за наследника босанског престола.

Тако се у пролеће 1459. остатака Србије, коју је већ преплавила отоманска плима, домогла породица босанских Котроманића која је, после изумирања Немањића, исказивала намере и право да влада Србима. Али, та владавина, силом и сплеткама наметнута, није била дугог века. Са истока се, уз потмулу застрашујућу грмљавину ваљало исламско море, гутајући огњем, сабљом, варком, пустошењем и уништавањем део по део Балкана...

СРБИЈА ПОСТАДЕ ПАШАЛУК

Грчки историчар Лаоник Калкондилас бележи да је сам султан Мехмед II повео војску на Смедерево. Султан није ни стигао до Смедерева, а у граду је планула буна против доведеног деспота Стјепана Томашевића и Јелене Бранковић. Турске коњичке претходнице пресрело је посланство грађана наклоњених свргнутим Бранковићима и Махмуд-пашином брату војводи Ангеловићу који је био затворен у Угарској.

— Стављамо се под заштиту великог цара коме ћемо предати кључеве града — изјавише посланици.

Тако је и било. Деспотица се са зетом, кћерком и присталицама затворила у тврђаву док је град дочекао Турке без проливања крви, уз гаранцију својим животима и имањем. После краће опсаде и дугих преговора Јелена се ипак нагодила са султаном. Допустио је да она и сви њени слободно изиђу из тврђаве и понесу своје благо, кажу хроничари. Деспотица се са кћерком Маром и зетом Стјепаном Томашевићем склонила под окриље Босне, а Турци ушоше у Смедерево, последњи остатак Деспотовине.

Србија постаде турски пашалук...

Данас је тешко замислити да је пад Смедерева узбунио пола Европе. Многи су, кажу савременици, „осумњичили босанског краља и сина његовог" да су град за новац издали Турцима. Краљ Матија Корвин, који је на босанског владара гледао као на свог вазала и није му био претерано склон, и папа Пије II оптужили су их готово као „издајице хришћанства". Босански краљ бранио се да предаја тврђаве „није учињена с вољом, него од нужде".

ОКУСИЋЕ СУДБУ МОЈУ

У неколико бурних година Босна је нагло слабила раздирана немирима, неслогом властеле, новим наметима, турским упадима, мољакањима помоћи у Ватикану и Млецима, огорченим свађама и мирењима краља Томаша и његовог таста, најмоћнијег велможе босанске државе херцега Стјепана Косаче... Док је Корвин ратовао с немачким царем, краљ Томаш је уверавао суседне земље о величини опасности која не прети само Босни, о потреби разумевања, помагања... Били су то, несумњиво, горки дани, тренуци истовременог прошења и, на другој страни, попуштања Турцима, плаћања данка итд.

У августу 1461. нестало је краља Стјепана Томаша. Хрватски летописац Иван Томашевић забележио је да су га његов син и брат Радивој уморили под зидинама Ориховице на извору Уне. Али, то је прича прекривена велом тајанствености и наговештаја закулисних потеза каквима је обиловала наша, не увек сасвим позната, историја. Нови краљ Стјепан Томашевић, несуђени српски деспот, наследио је босанско краљевство изложено спољњем непријатељу, а „растровано унутарњим смутњама". Његови посланици предали су папи Пију II писмо у којем, тражећи круну, бискупе (јер је још било богумила) крсташку војску, помоћ, благослов, утицај на Матију Корвина, последњи босански краљ драматично вапи:

„...Кад би Мехмед само моју краљевину тражио, а не би хтео даље поћи, онда би ме могли судбини препустити, те не би требало узбунити остало хришћанство ради моје одбране... Ја први очекујем буру, а за мном ће Угри, Млечани и остали народи окусити судбу своју... Мој је отац твоме предшаснику Николи и Млецима удес Цариграда прорицао... Сада ја о себи проричем: ако ми верујете и помогнете, спасићу се, иначе ћу пропасти и са мном други. Ово ти догласује Стјепан — ти, који си отац хришћанства, дај савет и помоћ".

Догодило се нешто неочекивано. Почетком децембра 1461. папини посланици, које је предводио нински бискуп Божо, „овенчаше" Стјепана Томашевића круном, тако да је он био први и уједно последњи босански краљ окрунђен допуштењем и благословом Свете римске столице. Стигла је и мања помоћ, папа је приволео Венецију и Дубровник да осигурају залеђе Босни, а мора да је уложио доста муке и дипломатске мудрости да прими краља Матију Корвина који је Босну и њеног краља и даље сматрао својим поданицима да мало зажмури и склопи уговор с Томашевићем. Овај је Корвину сигурно уступио неке градове, дао велику суму за откуп круне светог Стјепана од цара Фридрика III, пустио Корвинове посаде у своја утврђења, склопио савез за заједничку одбрану и морао да прекине сваку везу са султаном.

У горким данима, док је на све стране тражио помоћ и истовремено попуштао Турцима, краљ Стјепан Томашевић уверавао је суседне земље у опасност која не прети само Босни.

★ ★ ★

Изнутра привидно помирена, остављена у варљивом уверењу да није сама, Босна је дочекала и пролеће 1463. године — пролеће године своје пропасти.

Младен Трнски

ХАРАК

СТАЗАМА НАШЕ ПРОШЛОСТИ

ПОДАРЕНО КРУНИСАЊЕ — У предвечерје велике турске најезде, почетком новембра 1461, посланство с допуштењем и благословом папе Пија II у пуном церемонијалу тадашњег хришћанског света „подарило“ је Босни њеног првог „правог“ и уједно последњег краља — Стјепана Томашевића.

ТУРЦИ НАДИРУ — Млади краљ је после измирења с херцегом Стјепаном Косачом, заокупљеним борбама с хрватским баном Павлом Шпиранчићем, напустио град Бобовац — сада све више изложен турским продорима. За столни град босанског краљевства Стјепан Томашевић одабрао је Јајце.

КРАЉЕВА ОДСТУПНИЦА — Краљ Стјепан нагло је поправио своје дипломатске односе с Дубровником, Венецијом и Римом — снабдевајући Босну новцем, оружјем, опремом и припремајући евентуалну одступницу за себе и угледне велможе

У ДВОРУ — Зима је, јануар 1462. Краљевски двор у Будиму. Папин нунциј у Угарској кардинал Иван Карвајал, варадински бискуп Иван Витез и дворски саветници смирују краља ...

БЕСНИ КРАЉ — Матија Корвин, моћни угарско-хрватски владар, беснео је не признајући независност Босне и сматрајући је, по наследном праву, делом Земаља круне св. Стјепана.

Ч НЕ ДАМ

ТРЕБАЋЕ МИ БЛАГО — Због велике опасности од Турака и притиска папе — оба су краља ипак склопила уговор о одбрани и савез. Томашевић је, кажу, одвео султанов поклисара који је дошао по данак у ризницу и, показавши скупљено благо, рекао: „Харач је скупљен, али ми није ни на крај памети да твом цару пошаљем толико блага... Требаће ми да му се одупрем".

НЕСРЕЋНО БЛАГО — Док је Стјепан Томашевић грозничаво скупљао средства и чинио уступке Матији Корвину, пуштао угарске посаде у своје градове и утврђивао одбрану, султан Мехмед II скупио је крај Дринопоља огромну војску од око 150 хиљада одлучивши да удари на Босну... Као да су се почеле остваривати злокобне речи његовог посланика у ризници босанског двора: „...Бојим се, од тога блага среће нећеш имати..."

МОЛИ ПРИМИРЈЕ — Уплашивши се силе, остављен од Европе, босански краљ упутио је посланике султану да измоле примирје.

СУЛТАНОВА ПРЕВАРА — Мехмед II привидно је пристао на затражено петнаестогодишње примирје оставивши Стјепана Томашевића и Матију Корвина у уверењу да ће ударити на Београд и Угарску — где је заиста послао пашу Али-бега.

ПОКРЕТ СИЛНИКА — Султан се у суботу поздравио са умиреним босанским посланством, а у среду покренуо сву војску на Босну... Јуришни предњи корпус од 20 хиљада лаких коњаника водио је Махмуд-паша Ангеловић.

ПОПУТ ОЛУЈЕ — Само што су кроз Подриње прошли Томашевићеви посланици ширећи глас о примирју, пашина коњица прешла је међу попут олује и сручила се на Босну. Тако започе пропаст Босне...

БИТКА ЗА ВИНО

ДОЛЕ ТРОВАЧИ!

Пошто је премијер Жорж Клемансо примио Цврчка, пронеле су се гласине да је овај подмићен. На ту вест Југ је несрећнику окренуо леђа и сањар са лептир-машном никада није рехабилитован.

Марселин Албер, власник мале сеоске гостионице у Аржелијеу на југу Француске, седео је сам у цик зоре 11. марта 1907. године. Људи овог виноградарског села заклињали су се да га неће оставити на цедилу, али у договорено време нигде никога. Гостионичар је тачно у четири сата излетео на улицу и потрчао од врата до врата лупајући и вичући: „Устајте, крећемо!“ Први човек кога је срео био је Антоан Марти, надничар из суседног села.

— Значи идеш? — кликнуо је Марселин одушевљено.

— Разуме се — одвратио је Антоан.

— А твоја труба?

— Код куће је.

— Трчи по њу и макар издувао плућа разбуди село!

Када је у пет часова почело да свиће из Аржелијеа је кренула поворка од педесетак људи са трубачем, заставом и паролом „Смрт преварантима“ на челу. Тим скромним походом почео је велики устанак виноградара који је захватио читав југ Француске.

СВЕМОГУЋА ХЕМИЈА

Од када је, између 1885. и 1880. године, железница повезала југ Француске са осталим покрајинама, становништво југа посветило се виноградарству. Њихова одлична вина била су све траженија. Једнога дана, милион људи којима је вино било једини извор прихода остали су без хлеба. Лозу је напала виноградарска ваш која је доспела из Америке и са обале Роне незадрживо напредовала ка Средоземљу. После дугогодишње битке са овом штеточином, виногради су победили.

Само што су се повратили од ове беде, наишла је друга несрећа: хемичар Шаптал утврдио је да се степен алкохола може повећати ако се шири, приликом врења, дода шећер. Француски трговци брзо су се досетили да овај процес искористе тако што ће добијена јака вина разблажити водом и чисту зараду стрпати у своје џепове. Закона против ове делатности није било, па је процветала индустрија вештачких вина, а цена природних је страховито пала. Истовремено, почео је и увоз сувог грожђа из Грчке које је у потпуности могло да замени свеже.

Тако је захваљујући хемији постало лако направити све врсте вина. Парламент у далеком Паризу само је долио уља на ватру: због притиска произвођача шећерне репе са севера, снижен је порез на шећер и вештачка вина потпуно су завладала тржиштем.

ПАРИЗ НИЈЕ СХВАТИО

Мада је Марселин Албер био гостионичар и он је имао свој мали виноград. Уз то је био сањар и рођени говорник. Лепо се облачио, бојио је бркове и браду и увек носио белу лептир машну. Сви су га звали Цврчак и сматрали помало ексцентричним па у почетку нико није озбиљно схватао његове протесте због оваквог стања.

Када се ситуација 1907. године заоштрила, Цврчак више није био сам. Крајем марта четири стотине људи потписало је петицију упућену влади која се завршавала паролама: „Живело природно вино“ и „Доле тровачи“. Париз није ништа схватио. У тим немирима видео је само тежњу југа да се отцепи, мада су захтеви виноградара били прилично јасни: укидање закона о малом порезу на шећер и забрана прављења вештачких вина.

Марселин Албер сасвим се посветио агитацији. Крајем априла људи су разграбили први број виноградарског часописа. Организоване су и праве демонстрације у којима је учествовало више хиљада људи, а Цврчак је био одлучнији него икада: „Више није време за велике говоре. Наступио је тренутак акције!“

Париз се најзад узнемирио. Председник владе Жорж Клемансо захтевао је да га сваки дан обавештавају о ситуацији на југу. У недељу, 5. маја, дознао је да се у граду Нарбону окупило око 80 хиљада демонстраната чије је стрпљење, судећи по извештајима, било на ивици.

Ближио се 10. јун, датум који су виногради поставили влади као ултиматум. Последњи скуп пре тога дана и врхунац покрета виноградара био је у Монпељеу. Пола милиона људи почело је да пристиже у град још од 8. јуна. Железница се постарала за две стотине ванредних композиција. Народ се укрцавао како је стигао. Из многих крајева делегације су приспевале и пешице, прелазећи и по сто километара. Никада раније на југу није виђено толико једноставних, духовитих, јетких и потресних говора и пријава.

Тако је развој догађаја прерастао Цврчка. Он је био као створен за рађање покрета, а у Монпељеу га је уплашила помисао да је постао вођ више стотина хиљада људи који од њега очекују чудо. Знајући добро да ни он ни било ко други не може да учини чудо, Цврчак је пред гомилом од 500 хиљада људи одржао свој последњи говор. У мртвој тишини подржао је даље акције и — препустио вођство др Фероу, нарбонском жупнику.

ПИСМО АПОСТОЛА ЈУГА

За то време у Парламенту није донесена никаква одлука и седница је одложена за 13. јун. Премијер Клемансо био је одлучан: ред и закон морају да се сачувају по сваку цену. На

коњица са налогом за хапшење Марселина Албера.
југ су послати жандарми и

Уместо њега на столу у његовој гостионици нађено је кратко писмо које је „апостол југа“ адресовао на председника владе: „Господине Клемансо“, писало је, „Ви бисте ме радо ухапсили. А затим? Мислите ли да ћете тако угушити очајничке крике оних који умиру од глади? Покушајте, ако смете, а ја Вам још једном кажем да сам само просјак међу просјацима, а њих је много“. Не пронашавши Албера жандарми су ухапсили др Фероа.

Тек тада су се разбуктали прави нереди. Огорчена маса се сасвим разјарила. Бацано је камење, разбијани излози и прозори. Између жандарма и народа избила је битка. Зачули су се и први пуцњи и пале су прве невине жртве. У крвавим данима Нарбона 19. и 20. јуна 1907. немири су потресали и друга места. Југ је кључао. Али, Клемансоовој влади поново је изгласано поверење.

ПРЉАВ ПОТЕЗ

За то време Марселин Албер је нестао. Нико није знао да је Цврчак пошао у Париз да се преда, уверен да ће тако спречити даље крвопролиће. Отишао је право председнику владе. Жорж Клемансо није био само политичар већ и човек који „уме с људима“. Двобој између искусног дипломате и скромног, поштеног сељака завршио се прљаво. Премијер је лепо саслушао Цврчка, уверио га да ће учинити све што може, и на крају му силом позајмио 100 франака за повратак кући.

Тада је позвао новинаре и обавестио их о овом разговору, тврдећи да се Марселин Албер чак и расплакао када је увидео да се налази на погрешном путу. Пукао је глас како је сироти Цврчак од њега примио новац као мито да би смирио духове. На ту вест цео југ је несрећнику окренуо леђа.

Клемансо је заоштрио мере, али је попустио захтевима виноградара у погледу пореза и нашао решење кризе. За Марселина Албера била је то горка победа. Југ Француске се повратио од беде, али зачетник побуне никада није рехабилитован. Цврчков крај био је жалостан. Имање му је отишло на добош 1920, а следеће године је умро.

Вина са југа и данас су чувена. Остала је само прича о труби која се огласила у рану зору када је 87 становника Аржелијеа кренуло на пут у Нарбон да тражи своја права и успомене на вруће дане оног топлог лета када је горео југ Француске.

Н. Ш.

НА НИШАНУ АТЕНТАТОРА

ДЕМОНОВА ДЕВОЈКА

ПРЕДСЕДНИК СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА ЏЕРАЛД ФОРД ПРУЖИО ЈЕ ЛИНЕТИ РУКУ И НА ПОЛА МЕТРА ОД СЕБЕ УГЛЕДАО ЦЕВ ПИШТОЉА. МЛАДА ЖЕНА ГА ЈЕ ПОГЛЕДАЛА ОЧИМА ПУНИМ МРЖЊЕ И ПОВУКЛА ОРОЗ.

Линета Елис Фром се рано пробудила, испод хаљине припасала појас са футролом и у њу ставила војнички колт 45 који је неколико месеци раније позајмила од једног пријатеља. Изашла је из куће и упутила се ка главној улици Сакрамента којом је тог јутра требало да прође председник Сједињених Америчких Држава Џералд Форд.

Сатанина девојка

Двадесет шестогодишња Линета је као припадница злогласне „демонске“ секте самозваног „сатане“ психопате Чарлса Менсона била добро позната америчкој полицији. Иако није учествовала у ужасном убиству чувене глумице Шерон Тејт, због којег је Менсон осуђен на доживотну робију, ова девојка била је умешана у друге мање крволочне походе секте. Због недостатка доказа никада се није нашла у затвору.

Будући да од власти није добила одобрење да посети свог вођу „злог генија“ Чарлса Менсона, који се налазио у затвору у Сент Квентину, огорчена Линета јавно је претила да ће „домови широм Америке ускоро бити крвавији од куће Шерон Тејт“. На изјаве сулуде девојке нико се није обазирао.

Тајна служба, састављена од 1500 специјално обучених агената, није ставила Линету у списак од 47 хиљада сумњивих лица који је састављен неколико месеци пре него што је председник Форд стигао у посету Калифорнији.

Фордов пут у Калифорнију био је део његове предизборне кампање. Било је предвиђено да Председник у главном граду Сакраменту присуствује годишњем састанку калифорнијских пословних људи, а затим у Капитолу, згради скупштине, одржи говор о потреби увођења строжих закона против криминала.

Живи зид телохранитеља

У петак, 5. септембра 1975. године, Форд је око десет часова, после пословног састанка у свом хотелу, изашао на улицу. Заклонио је рукама очи од сунца и пошао према Капитолу. Видевши да се у главној улици окупила велика маса света, распложено је корачао напред, машући рукама и смешећи се.

— Председник се руковао са мном и тренутак касније лице му је одједном потпуно изгубило боју — сећа се Карен Скелтон, четрнаестогодишња девојчица која је стајала поред девојке у црвеном.

Линета је у том тренутку коракнула напред, завукла руку испод сукње и усправила се. Форд јој је пружио руку и тек тада, на пола метра од себе, угледао пиштољ. Девојка га је само једном погледала у очи са пуно мржње, а онда повукла орозе. Пиштољ је само злослутно шкљоцнуо — и није опалио.

Тридесет седмогодишњи Лари Бјундорф, један од Фордових телохранитеља, муњевито је реаговао. Приметивши пиштољ у девојачкој руци викнуо је из свег гласа „Атентат!“ и у једном скоку нашао се крај Линете која је у очајању мрмљала:

— Није опалио, није опалио!

Телохранитељ ју је лако савладао: ухватио је руку са пиштољем и увртнуо је иза девојчиних леђа. Остали агенти су за тили час направили живи зид око Форда и брзо га одвели на сигурно место.

Обичан инцидент

Бјундорф је присилио атентаторку да спусти оружје и ставио јој лисице на руке. Линета, која се тресла као у неком трансу, никако није могла да схвати зашто је пиштољ затајио.

Одговор су касније дали истражни органи. Када је, после неуспелог атентата, пиштољ детаљно испитан, у оквиру су нађена четири метка, док је сама цев била празна. Линета, иначе добар познавалац ватреног оружја, заборавила је једно: да код полуаутоматског пиштоља метак улази у цев тек када се затварач повуче уназад.

Форд се брзо повратио од шока. Само сат касније одржао је предвиђени говор у коме је оштро осудио благо опхођење владе према све бројнијим терористичким акцијама. Ниједном речју није поменуо девојку која је мало пре тога покушала да га убије.

Још исте вечери Форд се вратио у Вашингтон. Сутрадан је новинарима дао изјаву да неуспели атентат сматра за обичан „инцидент“ који га неће одвратити од непосредних додира с народом.

— Онај ко ступа у јавни живот узима на себе лични ризик — додао је. **— Високи државни функционери никада не смеју да буду опседнути мислима да су угрожени јер иначе неће успети ништа да учине за своју земљу.**

Тог истог дана у соби савезног судије у Сакраменту прочитана је и оптужба против атентаторке. Линета је проглашена кривом зато што је „свесно и вољно покушала да лиши живота председника Сједињених Америчких Држава“.

Неколико месеци касније Линета Фром је осуђена на доживотну робију.

М. Ш.

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

ПОЖАРЕВАЦ

Милош би да се сели

Зај деспот Вук заједно с братом Јаншићем удари на Турке и оплени им град Кулич, удари на Смедерево, но не могне му ништа: после се врати преко Дунава у свој Сланкамен. Не прође много, а чувени турски јунак Алибег похара деспотове дворе у Сланкамену, кад деспот није био дома. Дознавши за то, деспот се спусти низ Дунав и више Смедерева, на оном месту где је била Тулба, подели мегдан с Алибегом и рани га. Алибег побегне у село и сакрије се. Сељаци га не смедоше проказати, а гневни деспот погуби 70 људи, те остану саме удовице, од чега се то село назва Удовице. Алибега ипак нађе и потера га, код Смедерева га опет стигне и рани. Алибег побегне преко Мораве и склони се у један рит у који није могао никоући. Стога деспот запали рит и Алибег изгори, а месту од тог пожара остане име Пожаревац.«

Тако је, по легенди коју је забележио М. Миличевић, град у троуглу река Мораве, Млаве и Дунава добио своје име.

Снимци: **М. Вујовић**

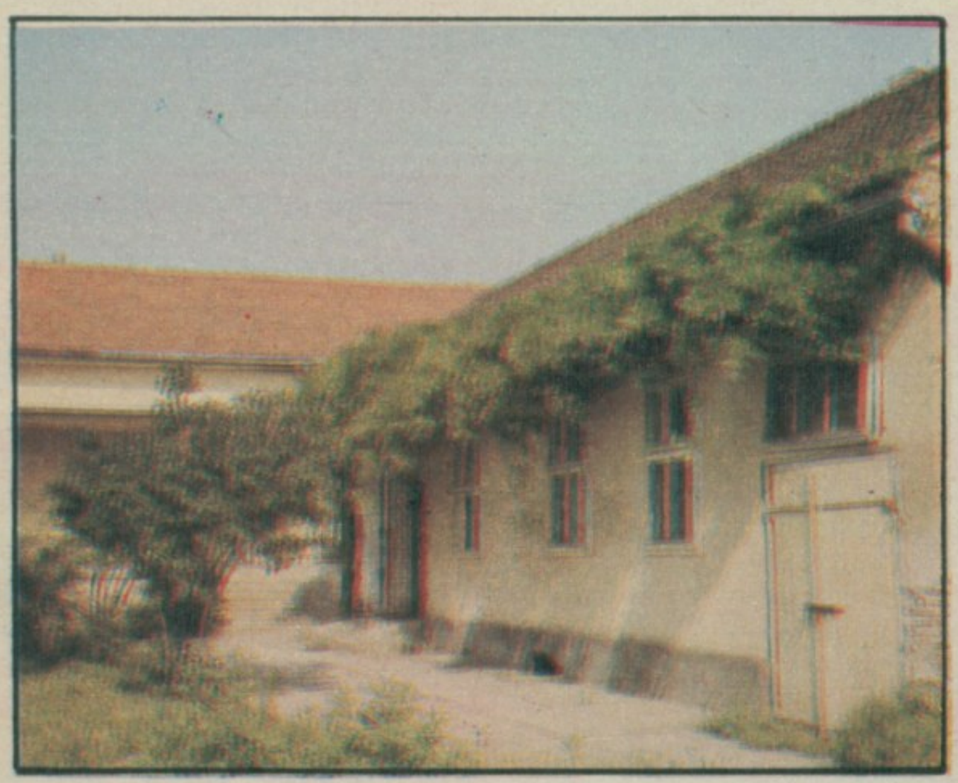

ВРАПЧЈА БАЊА — Пожаревац је, како се претпоставља, био насељен још у доба Римљана. О томе сведоче и бројни остаци мермерних рељефа, саркофага и других предмета који се чувају у Народном музеју. Познато је чак и име тог давно несталог насеља: звало се, ко зна због чега, Врапчја бања.

ДОЛАЗИ КНЕЗ — Како је текао живот у селу усред богате и плодне стишке долине, хронике не бележе, све до оног јунског дана 1718. године када је у њему почео конгрес на којем је требало да се склопи мир између Аустрије и Турске. Као место потписивања споразума, Пожаревац је изабран по жељи Великог везира. С обзиром на значај преговора, било је идеја да се за конгрес изгради посебна зграда, али времена није било, па су се зараћене стране састале под шатором. То им није сметало да отегну разговоре. Најзад, после месец и по дана преговора мир је склопљен и по њему је цела североисточна Србија, заједно с Пожаревцем, доспела под аустријску управу. Под аустријском окупацијом Пожаревац је остао до 1739. када се у њега враћају Турци. До низа промена доћи ће завођењем Кочине крајине 1788. године: Турци одлазе, па се поново враћају. Онда још једном одлазе, па се још једном враћају. Коначно заувек напуштају Пожаревац 1815. У ослобођено село победнички улази кнез Милош.

ШКОЛА ЗА СОЛДАТЕ — Пошто је Пожаревац прогласио за своју другу престоницу, кнез се једно време носио мишљу да град који се тек дизао — пресели на Дунав! Али, када су га одговорили од те намере, на ум му је пало нешто друго: одлучио је да свих 40 пандура које је узео у службу као личну гарду пошаље у школу. Тако је 1830. године у Пожаревцу отворена „Гвардијска школа“ чији су питомци били углавном младићи са села, најчешће и без основног образовања. Из тих времена је и анегдота која каже да је кнез упитао Пожаревљане какву школу желе да им подигне. Одговорили су му да би више волели да им сагради — затвор. „Жеља“ им је услишена па је подигнута казниона у чијим су тамницама били и Светозар Марковић, Васа Пелагић (на слици је његов гроб), Бранислав Нушић, Филип Филиповић, Ђуро Салај, Спасенија-Цана Бабовић ...

ОД СТИГА ДО АМЕРИКЕ — У Пожаревцу је 1909. године рођена и наша позната сликарка и песникиња Милена Барили-Павловић (на слици је њена кућа). Животни пут водио је велику уметницу од Уметничке школе у Београду до Минхена, Лондона, Париза, Рима и најзад — Америке. Тешко болесна и онемоћала, Милена се често сећала свог родног града и прижељкивала да га види. Последња жеља није јој се испунила: умрла је у Њујорку 1945. године.

ПРЕСТОНИЦА БЕЗ ВОДЕ — Мада је постала управно и културно-просветно средиште једног од најбогатијих округа у Србији, некадашња Милошева престоница споро се модернизовала. Градске одлике чак и почетком овога века имао је само ужи центар: у њему је било стамбених зграда, као што је и ова на слици, али у њима није било водовода и канализације. Улице су биле кривудаве, калдрмисане, најчешће неосветљене. Тек после другог светског рата Пожаревац је постао прави град.

ЗАБРАЊУЈУ СЕ ДУЂАНИ! — Неписменом, али промућурном кнезу одмах је пало у очи да је Пожаревац богомдано место за трговину. Одлучио је да од њега направи центар за извоз житарица и свиња. Почео је од тога што га је претворио у град. Да би то извео, најпре је издао забрану да се у свим околним местима држе дућани, а онда дућанџије преселио у Пожаревац. Следећи корак био је да потпуно расели нека оближња села и њихове становнике примора да дођу у „варош“. Чак се у ту сврху и лично жртвовао: поклонио је део свог имања за изградњу нових кућа! Уз све то, сопствене интересе није заборављао. Кад год би му се то учинило потребним, забрањивао је извоз свиња и житарица, све док не би продао све своје залихе! На слици је зграда среског начелства, деценијама највећа грађевина у Пожаревцу.

ДВЕ КАРИПСКЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ

БЛАГО СРЕБРНИ

Године 1641. велика шпанска флота запловила је из Хаване према Шпанији са благом опљачканим у Новом свету. Лађе су носиле товаре злата и сребра из Мексика, драгог камења из Колумбије, бисера из Венецуеле.

Претоварене галије захватио је ураган и бацио их на коралне спрудове који се и данас, по њима, зову Сребрне обале. Заставни брод „Нуестра Сењора де ла Консепсион" најдуже је одолевао непогоди, али се на крају и он разбио о спруд и потонуо.

Од 525 људи, 199 је успело да се докопа чамаца за спасавање и преживи катастрофу. Од оних који су остали на спруду чекајући помоћ, спасао се само један. Он је испричао да су, да би прекратили време, вадили из олупина сребрне полуге и од њих правили гомилу на спруду. Тако је спруд и добио име.

Преживели шпански морнари покушавали су да се врате на Сребрну обалу, пронађу олупине и докопају се блага, али ниједном није пошло за руком да нађе тачно место бродолома. Током следећих 40 година олупина је сасвим обрасла коралима.

Преживели су препричавали догађај и направили добар посао продајући мапе са „тачним" местом потопљеног блага које, ипак, нико није успео да нађе. Прича о благу са „Нуестре Сењоре де ла Консепсион" постала је једна од многих поморских легенди.

КРАЉЕВСКИ БЛАГОСЛОВ

Син ковача из Нове Енглеске млади Вилјем Фипс који је имао мали брод слушао је те приче за време својих путовања по Карипским острвима и сањарио о благу и богатству које би му оно донело.

Његови снови вероватно би и остали пусти да није спасао живот једном старом морнару у тучи која је избила у бару на малом карипском острву. Стари морнар му је испричао да је био крмар на галији „Нуестра Сењора де ла Консепсион" и поклонио му је мапу са местом где се лађа насукала обележеним великим словом.

Фипса је сместа ухватила „грозница" — одмах је продао свој бродић и са мапом у џепу отпутовао у Енглеску.

У Лондону је некако доспео до војводе од Албемарла који му је пружио подршку и довео га у везу са краљем Чарлсом II. Краља је толико одушевила помисао да би могле да му припадну драгоцености са шпанских галија да је Вилјему Фипсу, уз краљевски благослов, дао и добро опремљену фрегату „Роз ов Алџијерс".

Фипс је отпловио до Карипских острва. Није извесно да ли је нашао Сребрне обале, тек за годину дана успео је да пронађе — једну једину сребрну полугу! У Енглеску се вратио 1685. године.

Тамо га нису најсрдачније примили. Краљ Чарлс II у међувремену је умро, а на енглеском престолу је седео Џејмс II. Војвода од Албемарла још једном му је помогао и године 1686. Фипс је добио званично право да извади све потонуле лађе у области Сребрних обала.

Фипс је пронашао још шест финансијера с тим да њему самом припадне једна шеснаестина вредности нађеног блага. Од добијеног новца купио је две лађе. Једну је назвао „Џејмс и Мери", по енглеском краљу и краљици, а другу „Хенри ов Лондон", према имену војводе од Албемарла.

Преживели шпански морнари покушавали су да се врате на коралне спрудове, пронађу олупину и докопају се драгоцености. Ниједном није пошло за руком да нађе тачно место бродолома.

БИСЕРИ, ДИЈАМАНТИ, СМАРАГДИ

Дванаестог септембра 1686. Вилјем Фипс поново је запловио у правцу Кариба. Када је стигао, почео је темељно да претражује хиљаде коралних спрудова. Стари морнар му је својевремено поверио да ће право место најлакше препознати по великом коралном гребену који штрчи попут „очњака".

Али, током прохујалих година таласи су изложали „очњак" и сви корални спрудови личили су један на други. Фипс је ипак захваљујући мапи нашао Сребрне обале и олупину „Нуестре Сињоре де ла Консепсион", обраслу коралима, на дубини од свега петнаестак метара!

Домородачке рониоце чекао је тежак задатак. Дубина није била велика, али је требало пробијати тврде наслаге корала. Рониоци су морали да се спуштају до олупине безброј пута да би изнели и најмању количину товара. Рад је трајао два месеца, рониоци су били исцрпљени, али је гомила драгоцености на лађи „Џејмс и Мери" расла. Најзад су гњурци одбили да раде даље ако и њима не припадне део блага.

Фипс је морао да пристане, а заузврат је тражио од једног гњурца да

Трагање је завршено

Четвртог јануара 1979. године лондонски лист „Ивнинг Њуз" објавио је кратку вест:

Амерички гњурци открили су потопљено благо вредно око 20 милиона фунти. Благо се налази на шпанској галији из 17. века „Нуестра Сењора де ла Консепсион" која се насукала на корални спруд 65 миља источно од Доминиканске Републике.

Откриће је резултат двогодишњег трагања јахте „Самала" и посаде од 17 људи на челу са Бертом Вебером... Вебер је на конференцији за штампу изјавио да су га на место насукане галије довели подаци сакупљени у Великој Британији и најмодернији уређаји.

До првог успеха дошло је 27. новембра 1978. када су гњурци извадили ћуп за маслиново уље. Затим се појавило благо: кинески порцулан, златне и сребрне полуге. Очекује се да ће благо бити извађено у року од 6 до 12 месеци.

Према правном споразуму влади Доминиканске Републике припашће половина драгоцености и првенство избора. Берт Вебер је изјавио да је на трагање за благом досад потрошено око 250 хиљада фунти стерлинга.

...ИХ ОБАЛА...

се, када зарони, завуче дубоко у корито олупине. Када се ронилац поново вратио на површину, из носа му је цурила крв. Испричао је да је у олупини наишао на велики ковчег који није могао да помери с места.

Следећег дана с њим је заронило још десетак људи. После много мука успели су да га извуку. Тај ковчег био је највреднији од свега што је дотад извучено из потопљених галија. Бисери, дијаманти и смарагди светлуцали су међу златом и сребром.

То је било последње што је Виљем Фипс извадио. На његовим лађама више није било залиха воде и хране и експедиција је морала да се заврши. Лађе су запловиле према Енглеској.

ПОЗВАН НА ОДГОВОРНОСТ

На путу су једва избегли напад гусарског брода. У луку Дептфорд у Енглеској упловили су септембра 1687, тачно годину дана пошто су кренули да траже благо.

У товару се налазило око 17 хиљада килограма сребрњака, 12 хиљада килограма сребрних полуга, 158 килограма посребреног метала, 12 килограма златних полуга, вреће пуне бисера и драгог камења. Укупна вредност товара износила је отприлике данашњих 300 милијарди фунти!

Од једне шеснаестине која му је припала Фипс је постао милионер. Краљ Џејмс II добио је много више. Очаран богатством краљ је Фипсу доделио племићку титулу за „добро и лојално обављен посао".

Када је новопечени сер Виљем Фипс изразио жељу да се врати у родну Нову Енглеску, краљ га је наименовао гувернером Масачусетса, Мејна и Нове Шкотске.

Али, ни титуле ни новац нису Фипсу донели срећу. Недовољно образовани гувернер није умео да управља ни државама ни благом. Новац је пропао улагањем у погрешне инвестиције, а за време рата са Француском око њених поседа у Америци Фипсова војска потучена је у бици код Квибека.

Вести о неуспесима стигле су до Енглеске и сер Виљем Фипс позван је на одговорност. Осамнаестог фебруара 1695, док је очекивао судски процес, Фипс је изненада умро у 44. години.

Сахрањен је у цркви Сент Мери Вулнот у Улици Ломбард у Лондону. Раскошан споменик од мермера украшен рељефним призорима из времена тражења блага платио је сам краљ. Овај споменик је касније нестао из цркве.

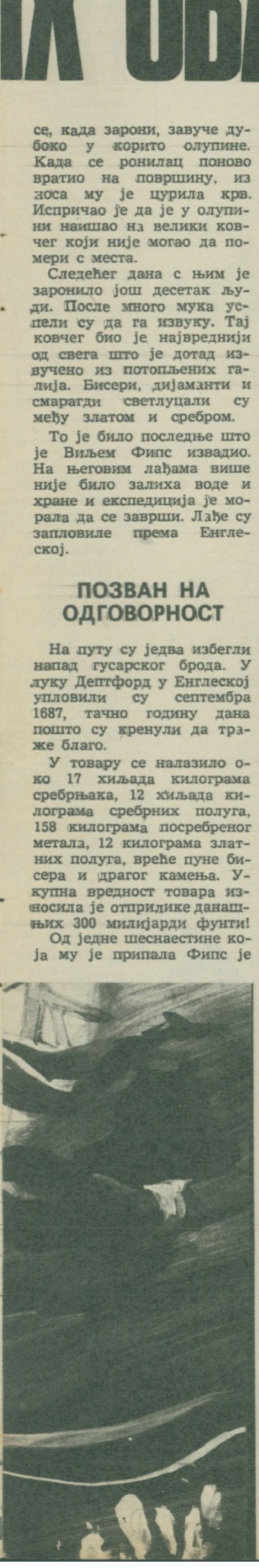
ЗАБЛУДА ЖАКА КУСТОА

Током векова после Фипсове смрти нестала је и олупина лађе „Нуестра Сењора де ла Консепсион". Потпуно обрасла колонијама корала пала је у заборав.

Године 1970. чувени истраживач морских дубина Жак Кусто посетио је област Сребрних обала и од једне олупине помислио да је „Нуестра Сењора де ла Консепсион". Испоставило се да се преварио и да је лађа коју је видео потонула много касније.

Злосрећни Виљем Фипс знао је да је у олупини галије остало много више драгоцености него што је он током своје експедиције успео да извади. Можда би му извесну утеху представљала чињеница да је баш дневник са његове лађе, који су упорни Американци пронашли у лондонском архиву, одвео Веберову екипу 1978. године до блага које је Фипс свесно оставио у кориту „Нуестре Сењора де ла Консепсион".

Ј. М.

БИЉКЕ КАО КАМИЛЕ

Људи одвајкада знају за биљке гиганте и прижељкују да их имају. Познат је случај хелдине грознице у 18. веку у Француској када је чувени истраживач Лаперуз са острва Сахалина послао семење хелде. Прекоморско чудо саблазнило је пољопривреднике и они су пожурили да сваки педаљ празне земље засеју овом културом. Прве године жетва је била богата, али већ следеће године толико подбацила да су произвођачи одмах дигли руке од „ћудљиве странкиње".

Скоро сто година после тога научници су се опет позабавили биљкама гигантима којих данас има преко стотину врста и не расту свуда. Распрострањене су на Сахалину, Камчатки, у Јапану, пацифичкој области СССР-а, у планинама Алтаја, Карпата, Кавказа, Скандинавији, на Килиманџару, у Африци.

Привржености биљака гиганата одређеним крајевима говори о томе да оне захтевају одређене еколошке услове. Покушаји да се открије тај непознати фактор остали су до данас без успеха. Неки су сматрали да је у питању снежни покривач, али то мишљење је врло брзо одбачено пошто у свету има безброј снежних области у којима такве биљке не расту. Помишљало се да је тајна њихове величине у већим количинама растворене морске соли коју доносе ветрови. Међутим, на Алтају и Карпатима нема у близини мора.

Данас научници знају низ узрока који изазивају појаву гигантизма. На биљке најјаче утичу сунчеви зраци. У наведеним областима њихов спектар обично је сиромашан у дугачким таласима који опредељују физиолошки активно зрачење неопходно за фотосинтезу. Разлагање спектра сунчевог зрачења и недостатак његовог физиолошки активног дела дешава се за време јаког наоблачења које је ту врло често. Растући под таквим условима, биљка развија својеврсну заштитну реакцију — настоји да открије путеве за прибављање физиолошки активног зрачења које јој недостаје. Она то остварује нарочито развијајући лишће. Те листове велике површине биљка распоређује тако да не прекривају једни друге па сви могу да упијају сунчеве зраке.

Што брже расте, биљка мора да располаже и већим количинама хранљивих материја, али њих нема увек довољно. У таквим ситуацијама биљка није беспомоћна. Да би се обезбедила за случајеве недостатка хранљивих елемената у земљи, развила је способност медведа или камиле који у организму нагомилавају масноћу, односно влагу. Биљка гигант ствара у корењу „складиште" неопходних хранљивих материја и ту способност преноси с колена на колено, што такође доприноси њеном расту.

DIK BROWNE

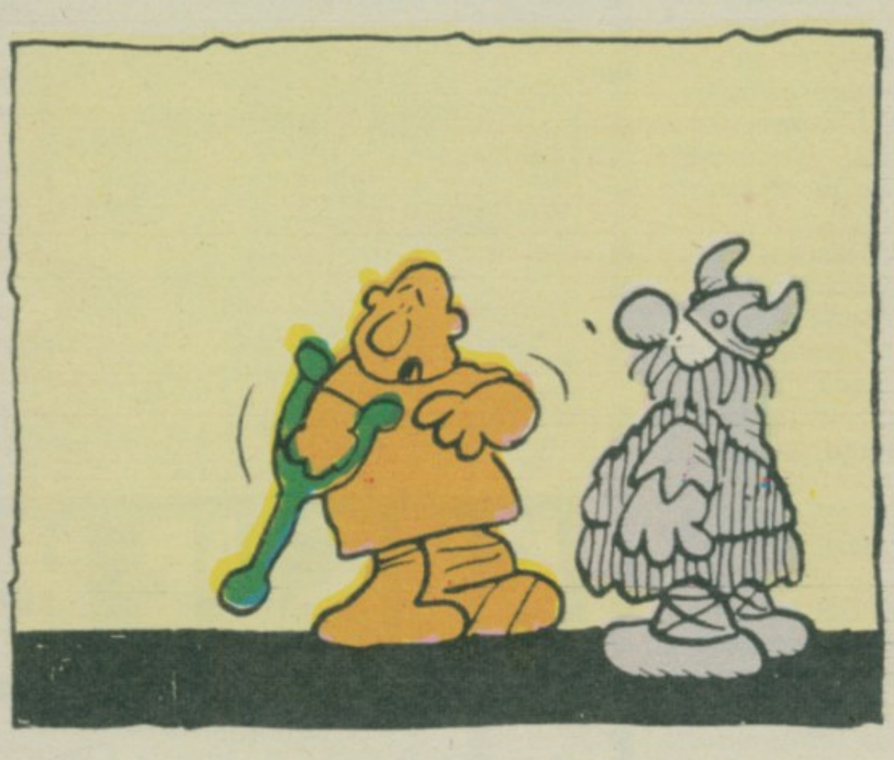
ХОГАР СТРАШНИ

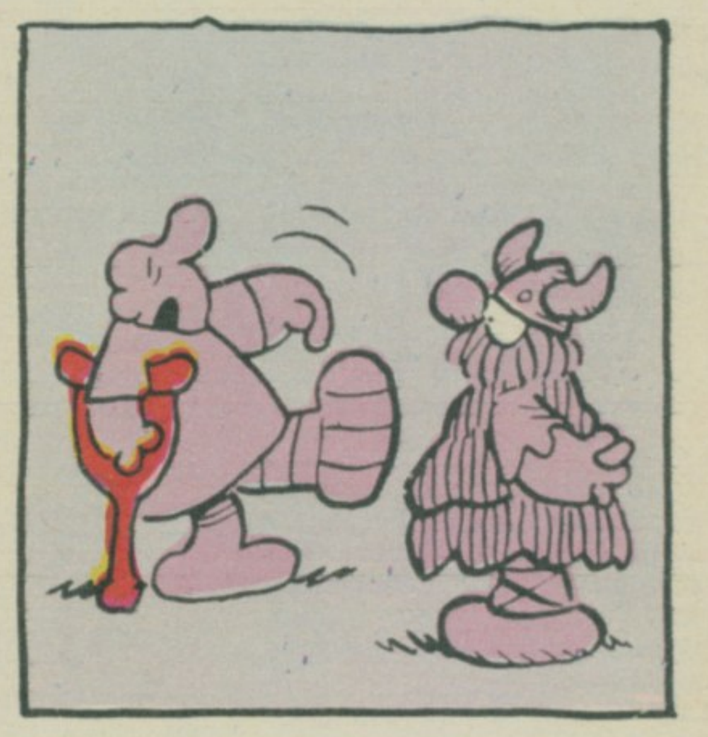

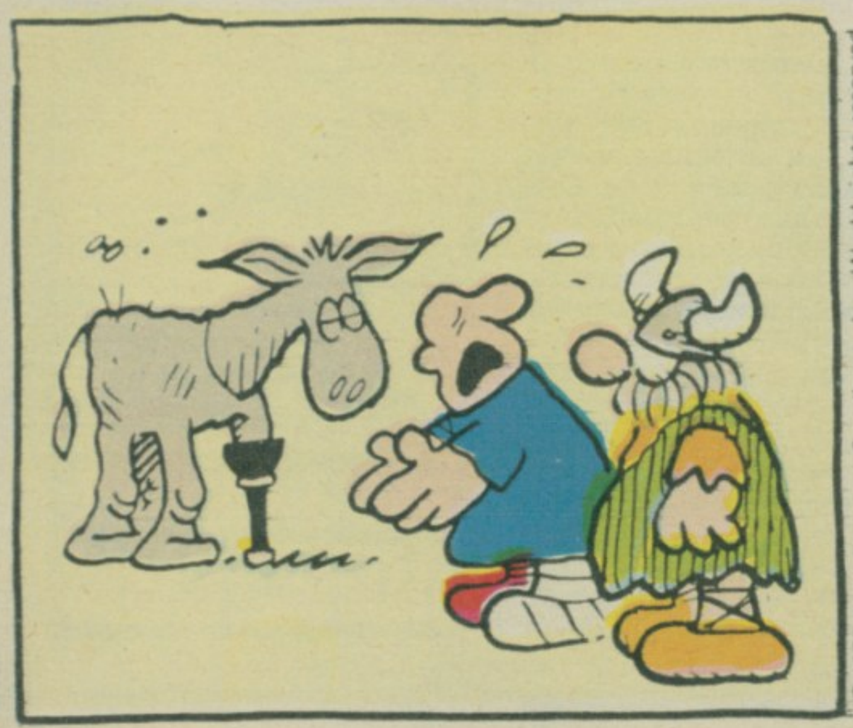

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ДРУГО ЛИЦЕ ЈЕДНОГ ЗАНИМАЊА

НЕЋУ УМРЕТИ У КРЕВЕТУ

Бата Живојиновић — без дублера

Давно је било, пре четрнаест година, али се Бати Живојиновићу чини као да се јуче догодило. Умирао је лагано, сам, немоћан да се одупре смрти која је неумољиво галопирала.

Редитељ Саша Петровић тражио је доброг глумца за свој пројект „Три". Три приче у једном филму. Избор је пао на Бату Живојиновића. Он је сместа прихватио улогу иако му је предочено да ће једну причу снимити у мочварама делте Неретве. Није му сметало: одавно је рашчистио с тим да је филм слава, али и хлеб са сто кора. Откако је 1953. заиграо у „Песми са Кумбаре" Радоша Новаковића, свако ново снимање изискивало је изузетан напор.

Ставио је потпис на уговор и предао се послу. Улога је, између осталог, захтевала да се у мочвари крије и бежи од Немаца. Ипак, мада је била зима, на захтев режисера, без роптања је понављао сцене, гацао муљ, носио се с блатом и провлачио кроз речну травуљину. А онда је дошао дан који се памти.

У ЖИВОМ БЛАТУ

Навлачио се сумрак. Сценарио је предвиђао да се главни јунак нађе на маленом острву. У мочвари таквих острвцета има више и када се на једном од њих са велике висине сними човек видиш се и пространство делте. Тако на филмској траци остаје забележен заиста импресиван призор.

Сцена је објашњена и екипа је започела са припремама за снимање из хеликоптера. Договорено је да летелица прво пребаци Бату Живојиновића на острвце, а да се затим врати у базу по технику. Пошто због тешког терена хеликоптер није могао да слети на острвце, главни јунак филмске приче спустио се низ лествице од ужади. С тим није било проблема. Скакање, бацање и слични подухвати на филму нису му били страни јер је један од ретких глумаца који не тражи дублера!

Чим је са последње пречаге лествица скочио на тле, хеликоптер се удаљио. Пилот је журио у базу.

Пазећи да се не угрува, Бата се склупчао. Али, авај! Уместо да ногама додирне чврсто тле, пропао је кроз нешто мекано и љигаво! Блато, помислио је. Улетео је у њега до колена. И наставио да тоне...

Глумац се пресекао. „Ово није блато! — помислио је. „Ипак, блато је, мора да је блато, ногама ћу дотаћи дно каљуге". Наставио је да тоне, а дна нигде! Погледао је у небо: хеликоптер је још хватао висину. Тишину је реметио само звук његовог мотора.

Преплашени Живојиновић почео је рукама да маше пилоту. Међутим, што је више махао, брже је тонуо. Тада му је синуло.

— **Живо блато!** — јекнуо је.

Спаса није било. Викао је, дозивао људе у хеликоптеру. Узалуд. Био је сам. Грчевито се отимао. Секунди су истицали. Нестајао је у блату сантиметар по сантиметар.

Желео је да живи. Сетио се родитеља, жене Луле, деце. Најзад, у блато је почела да пропада и глава. Вирила је само рука са згрченим прстима. Био је то последњи знак живота.

Људи из хеликоптера у одласку случајно су бацили поглед на острвце. На њему није било глумца. Уплашили су се и вратили у последњем тренутку — таман да прихвате његову шаку!

СУДАР АВИОНА

Пристао би Бата да зарад филма све учини. Напросто, зато што му је филм и живот и љубав и опсесија. У „Празнику" су га бацили у прави правцати бунар, „Лажној мери" усред зиме крио се у Дунаву испод ледених санти, у филму „Валтер брани Сарајево" спуштао се једном руком (другом је пуцао низ коноп дугачак 35 метара. Окачен о врх сарајевске Сахат-куле, конопац му је на пола пута исекао рукав а затим наставио да мрцвари руку... Никад се није жалио. Штавише, тврди да неће да умре у кревету!

У копродукцији „Дубровски" сниманој 1959. рвао се с мечком. Разуме се, на филму се не види ланац којим је мечка затезана током снимања па је тако Бата деловао „мушки" а мечка немоћно! Када је објављена пауза, човек који је држао ланац једноставно се заборавио и пустио звер! Раздражена тек окончаним Батиним насртањем, животиња је бесно јурнула на глумца и ударила га шапом по грудима. Пао је као покошен. Хитро се окренуо на леђа, али није успео да скочи на ноге. Звер га је већ покрила телом. Режећи љутито је показивала зубе и клатила главу тамо-амо. Бата је био немоћан. За који час ће га раскомадати. Покрио је лице рукама. Жене из екипе ударише су у вриску. Настао је метеж. Срећом, чувар животиње на време је реаговао и Бата је отргнут од смрти.

Са смрћу се поиграо и на снимању „Партизанске ескадриле". Објаснили су му како се управља авионом на писти јер је требало да, као партизански пилот, великом брзином извезе летелицу из хангара. Био је то стари немачки ловац „522" без кочница. Бата је жестоко распалио. Авион је појурио, али право на осам приземљених летелица пуних бензина! Судар је био неизбежан. Глумац је пред очима видео и експлозију и ломачу авиона и себе на тој ломачи! Преставио се. Летелица је гутала писту. Смрт се приближавала. Ужаснути чланови екипе немо су посматрали призор.

Бати су почеле да дрхте руке. Решио је да покуша последње — да угаси мотор загушивањем. Неко му је рекао да се тако поступа у случају нужде. Нагло је дао гас до даске и... успео! Сви из екипе потрчали су према њему. Затекли су га самртнички бледог.

Од судара га је делило десетак сантиметара!

М. Тодоровић

ГЛУМАЦ БАТА ЖИВОЈИНОВИЋ ЈЕ НА СНИМАЊУ ФИЛМОВА НЕКОЛИКО ПУТА БИО НА ИВИЦИ СМРТИ...

БИМ И БУМ

BABALU стрип

МАНДРАК: ПРЕДСЕДНИКОВ ДВОЈНИК

У АМБАСАДИ ДРЖАВЕ БЕЛДЕРЕ...

ПОГЛЕДАЈ ОВО!

ВЕЧЕРАС МАНДРАК

ЧУВЕ МАЂ НА ВЕ У

НЕВЕРОВАТНО!

МА, ЈЕ ЛИ ТО ГУКЕ?

САЧЕКАЈ ДА ГА ВИДИТО УЖИВО!

ЧУВЕНИ МАЂИОНИЧАР

САМО ВЕЧЕРАС

МАНДРАК

ПИТАЊЕ ЈЕ КОЛИКО ЈЕ ВИСОК, КАКВА МУ ЈЕ БОЈА ГЛАСА...

А САДА, НАЈБОЉИ МАЂИОНИЧАР НА СВЕТУ... МАНДРАК!

СИГУРНО СТЕ МИСЛИЛИ ДА ЈЕ ОВО НЕМОГУКЕ! НИ САМ НЕ ЗНАМ КАКО ТИ ОВО ПОЛАЗИ ЗА РУКОМ! ЛОТАРЕ, КАКО СЕ ОСЕЋАШ?

СЈАЈНО!

ОДУШЕВИЛИ СТЕ МЕ, МАНДРАЧЕ! МОГУ ЛИ ДА ДОБИЈЕМ ВАШУ ФОТОГРАФИЈУ С ПОТПИСОМ?

НАРАВНО! ЛОТАРЕ, ДАЈ МИ ЈЕДНУ!

ВАШЕ ИМЕ?

НИЈЕ ПОТРЕБНО! САМО СЕ ПОТПИШИТЕ!

9-8

ЛИЦЕ, ГЛАС, ВИСИНА - **СВЕ ЈЕ ИСТО!**

САМО ЈЕ БОЈА КОСЕ ДРУГАЧИЈА!

Мандрак

1460/1

1

1460/1

САЗНАЈ СВЕ О МАН-ДРАКУ!

СТАНИ! НЕ ЗОВИ ОДАВДЕ! ПОЖУРИ С ИСТРАГОМ!

ЗНАШ ДА НЕМАТО МНО-ГО ВРЕМЕНА!

ИСТРАГА ЈЕ ЗАВРШЕНА! ЧУВЕНИ МАЂИОНИЧАР ЈЕ НЕОЖЕЊЕН, ИМА ДЕВОЈКУ НАРДУ...

ПОМАЖЕ ПОЛИЦИЈИ...

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ОДГОВАРА НАМ! ЗВАЋУ ГА ОДМАХ!

НЕ ОДАВДЕ! ИЗ ЈАВНЕ ГОВОРНИЦЕ! БОЈИТ СЕ ДА НЕКО НЕ ПРИСЛУШКУЈЕ!

МАНДРАК НИЈЕ КОД КУЋЕ! У ПАЛМ БИЧУ ЈЕ! КО ГА ЗОВЕ?

ОВАЈ... ЈЕДАН ПРИЈАТЕЉ! КАЖИТЕ ДА ГА ЈЕ ТРАЖИО ЕРНИ!

КАКАВ ДИВАН ДАН! НАЈЗАД И ТИ МАЛО ДА СЕ ОДМОРИШ!

ТИ ЋЕШ ПРВА ДА СЕ СКИЈАШ, НАРДА!

9-15

ДА НАС НЕКО НЕ ПРАТИ?

НЕ БИХ РЕКАО!

ВИДИШ ЛИ МАНДРАКА?

АХА!

2

2

ОНАЈ ЧАМАЦ ИДЕ ПРАВО НА НАС! ЗАР НЕ ВИДЕ НАРДУ НА СКИЈАМА?

!

МАНДРАЧЕ!

МАНДРАЧЕ, ЖЕЛИМО ДА РАЗГОВАРАМО С ВАМА! У ПИТАЊУ ЈЕ ПОСАО!

БИЋУ КОД КУЋЕ ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ! ЗОВИТЕ МЕ ТАДА!

И СКЛОНИТЕ СЕ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ПОТОПИТЕ!

ЉУТ ЈЕ!

И ЈА БИХ БИО! АЛИ, МОРАМО НЕКАКО ДА ГА ДОВУЧЕМО НА ЧАМАЦ!

НИГДЕ ME НЕ ОСТАВЉАЈУ НА МИРУ!

ЕВО ИХ ОПЕТ! ШТА ХОЋЕ?

!

ШТА?

ИЗВИНИТЕ...

?!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

МОЛИМ ВАС, СЕДИТЕ!

НЕЋУ! КАКО СТЕ СЕ УСУДИЛИ? ШТА ОВО ЗНАЧИ?

НЕ БОЈТЕ СЕ! НЕЋЕМО ВАМ НИШТА!

А ЗАШТО САМ СНДА ОВДЕ?

ОБЈАСНИЋЕМО ВАМ!

ЗАШТО СУ КИДНАПОВАЛИ НАРДУ? КО СУ ОНИ?

ЖЕЛИТЕ ДА НАТЕРАТЕ МАНДРАКА ДА САМ ДОЂЕ ОВАМО?

ДА! ЧУЋЕТЕ ЗАШТО! ЕВО ГА, ДОЛАЗИ!

ЗАШТО ОНДА НЕ УСПОРИТЕ?

ЖЕЛИМО ДА БУДЕТЕ НА ОТВОРЕНОМ МОРУ ДА НАС НЕКО НЕ БИ ВИДЕО!

МАНДРАК ЈЕ ПОКУШАО ДА ИХ ЗАУСТАВИ ПОМОЋУ ХИПНОЗЕ...

САД ИМ ВИДИМ ОЧИ!

ИЗНЕНАДА...

ШТА ЈЕ ОВО?

ОКРЕНИ ЧАМАЦ!

Cing Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

МАНДРАК ЈЕ НАПРАВИО ЈОШ ЈЕДАН ПОКРЕТ РУКОМ И УПРО ПОГЛЕД У ЊИХ...

ТАДА...

!!

1460/4

ЗАР ПОСТОЈИ ОВОЛИКИ КИТ?

СКРЕНИ, ДОК НИСМО НАЛЕТЕЛИ НА ЊЕГА!

НЕМОГУЋЕ! ОВО МОРА ДА ЈЕ МАНДРАКОВ ТРИК!

ЧАМАЦ СЕ БРЗО УДАЉИО...

А КАДА ЈЕ ЊЕГОВА ПОСАДА ПОГЛЕДОМ ПОТРАЖИЛА МАНДРАКА...

ШОК ЈЕ БИО ЈОШ ВЕЋИ...

!!

НЕ БОЈ СЕ! ОВО НИЈЕ ИСТИНА! ЗНАШ ДА ЈЕ ОН ВЕЛИКИ МАЂИОНИЧАР И ХИПНОТИЗЕР!

АЛИ, ИЗГЛЕДА ТАКО СТВАРНО!

КАДА ИМ ЈЕ МАНДРАК ПРИШАО, ИЛУЗИЈА ЈЕ НЕСТАЛА...

АЛИ, МАНДРАКОВ БЕС НИЈЕ БИО ИЛУЗИЈА...

ПОКАЗАЋУ ЈА ВАМА!

СТАНИТЕ! НИСМО ХТЕЛИ ДА КИДНАПУЈЕМО НАРЕДУ! НАМА СТЕ ВИ ПОТРЕБНИ!

ЖЕЛИМО ДА РАЗГОВАРАМО О ОВОМЕ!

ШТА ОВО ЗНАЧИ?

Мандрак

ПОЛАКО, МАНДРАЧЕ, СВЕ ЋЕМО ВАМ ОБЈАСНИТИ!

САМО ПОЖУРИТЕ ДОК МЕ СТРПЉЕЊЕ НИЈЕ САСВИМ ИЗДАЛО!

ОЧАЈНИ СМО!

ПОТРЕБНА НАМ ЈЕ ВАША ПОМОЋ!

КАКВА?

ЗНАТЕ ЛИ КО ЈЕ ОВО?

ЗНАМ! МЕНДЕЛ, ПРЕДСЕДНИК БЕЛДЕРЕ!

НЕВЕРОВАТНО КАКО ЛИЧИ НА МАНДРАКА!

„НАШ ПРЕДСЕДНИК ЈЕ ВЕЛИКИ ДЕМОКРАТА И ДИВАН ЧОВЕК. ТЕШКО ЈЕ ОБОЛЕО И МОРА ДА ДОЂЕ У ЊУЈОРК ЗБОГ ОПЕРАЦИЈЕ... "

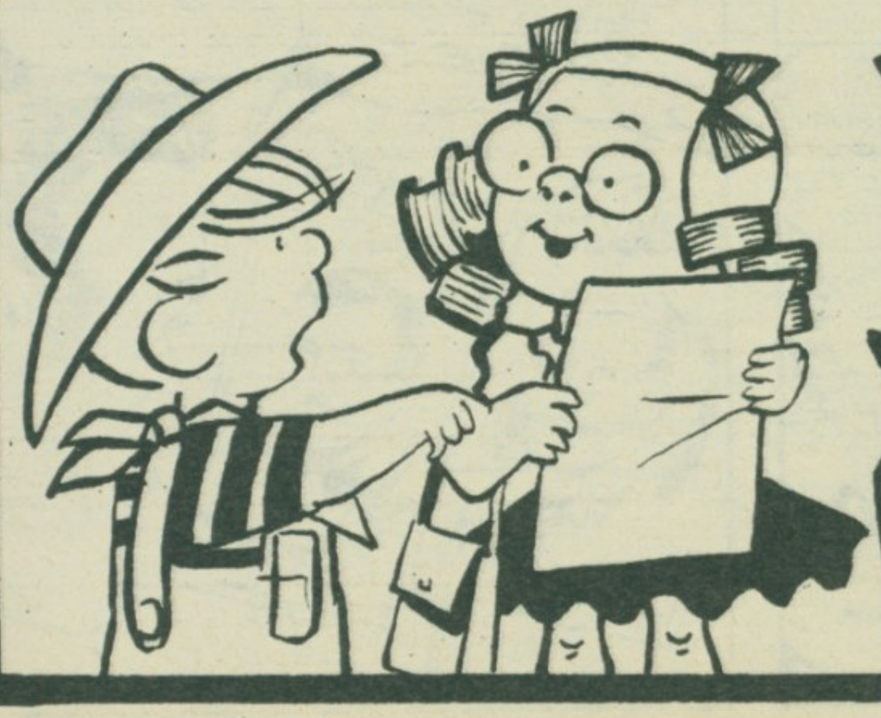
ЊЕГОВИ НЕПРИЈАТЕЉИ САМО ЧЕКАЈУ ДА СЕ ОН УДАЉИ И ДА ГА СВРГНУ!

ЖАО МИ ЈЕ! АЛИ, КАКВЕ ВЕЗЕ ЈА ИМАМ С ТИМ?

ЖЕЛИМО ДА ГА ЗАМЕНИТЕ У ОДСУСТВУ?

?!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

Denis

ВАС СВАКЕ СЕДМИЦЕ ВОДИ У НОВЕ АВАНТУРЕ

7460/6

ШТА? ДА ЗАУЗМЕМ МЕСТО ПРЕДСЕДНИКА БЕЛДЕРЕ?

МОРА ДА ЈЕ НЕКА ШАЛА!

НИЈЕ, НАРАВНО!

У ПИТАЊУ ЈЕ БУДУЋНОСТ МОЈЕ ЗЕМЉЕ!

АКО ПРЕДСЕДНИК ДОЂЕ ОВАМО, НЕПРИЈАТЕЉ ЋЕ ЗАВЕСТИ ДИКТАТУРУ!

АКО ОСТАНЕ У ЗЕМЉИ, УТРЕЋЕ!

НИСАМ ВАМ СЕ ПРЕДСТАВИО? ЈА САМ АМБАСАДОР БЕЛДЕРЕ!

А ЈА ПРЕДСТАВНИК У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА!

!

ВЕЧЕРАС МАНДРАК

ЧУВАР НА ВЕЗУ

„ПРВИ ПУТ СМО ВАС ВИДЕЛИ У НОВИНАМА И БИЛИ ИЗНЕНАЂЕНИ ТОЛИКОМ СЛИЧНОШЋУ...

„А ОНДА СМО ДОШЛИ НА ВАШУ ПРЕДСТАВУ? ЧАК СУ ВАМ И БОЈА ГЛАСА И ВИСИНА ИСТИ?"

БОЈА КОСЕ ЈЕ ДРУГАЧИЈА, АЛИ ЋУ ЈЕ ОФАРБАТИ!

ТАКО ЋЕТЕ ЗАМЕНИТИ НАШЕГ ПРЕДСЕДНИКА ДОК ОН БУДЕ НА ОПЕРАЦИЈИ?

МОРАЛИ СМО ОВДЕ ДА СЕ САСТАНЕМО ЗБОГ НЕПРИЈАТЕЉА? ШПИЈУНА, СИГУРНО, ИМАМО И У АМБАСАДИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ОБАЛИ...

ВИДИШ ЛИ ШТА СЕ ТАМО ДОГАЂА?

НЕ! ДАЛЕКО ЈЕ!

ХОЋЕТЕ ЛИ ДА НАМ ПОМОГНЕТЕ?

ЖАО МИ ЈЕ, НЕ МОГУ!

АЛИ, МАНДРАЧЕ...

7

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

МОЛИМ ВАС? НАШ ПРЕДСЕДНИК ЗНА ЗА ОВАЈ ПЛАН? СЛОЖИО СЕ С ЊИМ ЈЕР НЕМА ИЗБОРА?

НИКАДА НЕ БИХ МОГАО ДА ПРОЂЕМ КАО ВАШ ПРЕДСЕДНИК, ИАКО ТОЛИКО ЛИЧИМО?

НЕКО БЛИЗАК ЊЕМУ, СИГУРНО БИ ВИДЕО РАЗЛИКУ? ИДЕМО, НАРДА?

СТАНИ, МАНДРАЧЕ, МОЖДА ТО И НИЈЕ НЕМОГУЋЕ?

ЗАШТО НЕ БИ ПОКУШАО?

НЕ, НАРДА? ПРЕДСЕДНИК БЕЛДЕРЕ ЈЕ ДОБАР ЧОВЕК? ЗАШТО БИ НЕКО ПОКУШАО ДА ГА ЗБАЦИ? КО ЗНА КО СУ ОВА ДВОЈИЦА?

АКО ПРОМЕНИТЕ МИШЉЕЊЕ, ПОЗОВИТЕ НАС? БОЈИМ СЕ САМО ДА НЕ БУДЕ КАСНО?

СУМЊАМ ДА ЋУ СЕ ПРЕДОМИСЛИТИ?

У ТЕЂУВРЕМЕНУ, У ПРЕДСЕДНИЧКОЈ ПАЛАТИ У БЕЛДЕРИ...

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

НЕУСПЕО АТЕНТАТ НА ПРЕДСЕДНИКА БЕЛДЕРЕ

ДОБРО ЈЕ ДА СИ ОДБИО ДА ГА ЗАМЕНИШ?

ПОДМЕТНУЛИ СУ МУ БОМБУ ДОК ЈЕ СПАВАО?

РЕКЛИ СТЕ ДА ВАС ПОЗОВЕМ АКО ПРОМЕНИМ МИШЉЕЊЕ? ПА, ПРОМЕНИО САМ ГА?

!!

?

1460/8

ЗАШТО СИ ОДЈЕДНОМ ПРОМЕНИО МИШЉЕЊЕ?

ЗБОГ АТЕНТАТА? СХВАТИО САМ ДА ЈЕ АМБАСАДОР ГОВОРИО ИСТИНУ?

ПРЕДСЕДНИКУ БЕЛДЕРЕ ЈЕ ЗАИСТА ПОТРЕБНА ПОМОЋ?

ДА ПОЂЕМО И МИ С ТОБОМ?

НЕ! НЕКО БИ ТРЕБАО ДА ВАС ПОВЕЖЕ СА МНОМ И ОТКРИЈЕ ИСТИНУ!

ЧУВАЈ СЕ! ОПАСНО ЈЕ!

ЗНАМ! НЕ БРИНИ, НАРЂА!

НАДАМ СЕ ДА НАС НИКО НИЈЕ ВИДЕО?!

САМО ДА ПЛАН УСПЕ!

У АВИОНУ ЋЕ ВАМ ОФАРБАТИ КОСУ!

А У БЕЛДЕРИ...

ПЛАН М* СЕ ОСТВАРУЈЕ! АВИОН СТИЖЕ У ПОНОЋ!

СЈАЈНО! ЈА ЋУ ТИМ ИСТИМ АВИОНОМ ОДЛЕТЕТИ ЗА АМЕРИКУ!

* ПЛАН МАНДРАК

ИМАТО ОВДЕ И ОДЕЛО КАКВО НОСИ НАШ ПРЕДСЕДНИК!

ДА НЕ БУДЕ СВЕ ОВО УЗАЛУД!

КО ТО САД МОЖЕ ДА ПРЕДВИДИ!

ПРЕДСЕДНИКА ЋЕМО УКРЦАТИ НА ОВАЈ АВИОН!

КАКО ВАМ ИЗГЛЕДАМ?

СЛИКА И ПРИЛИКА НАШЕГ ПРЕДСЕДНИКА!

11-3

9

УХ, КОЛИКО ЉУДИ ТРЕБА ДА УПАМТИМ... ЊИХОВЕ БИОГРАФИЈЕ...

...ЧАК И НАДИМКЕ?

ИМА ИХ ЈОШ, ПРЕДСЕДНИЧЕ?

АВИОН СЛЕЋЕ КРОЗ ЈЕДАН ЧАС? ТРЕБА ДА СЕ СПРЕМИТЕ, ПРЕДСЕДНИЧЕ?

МОРАМО ТАЈНО ДА ВАС ИЗВЕДЕМО ИЗ ПАЛАТЕ? БИЋЕ НЕУДОБНО...

ИЗДРЖАЋУ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ПАЖЉИВО С ТИМ? УНУТРА ЈЕ СКУПОЦЕН ПОРЦЕЛАН?

НЕ БРИНИТЕ?

ТЕ НОЋИ САМО ЈЕДАН АВИОН ЈЕ СЛЕТЕО У БЕЛЏЕРУ...

...И У ЊЕГА ЈЕ УКРЦАН ПОВЕЋИ САНДУК...

tures Syndicate, Inc., 1958. World rights reserved.

НЕОБИЧАН СУСРЕТ, МАНДРАЧЕ? НЕ ЗНАМ КАКО ДА ВАМ ЗАХВАЛИМ?

ПУСТИТЕ САД ТО? БОЛЕСНИ СТЕ, А У ТОМ САНДУКУ НИЈЕ УОПШТЕ УДОБНО?

РЕКЛИ СУ МИ ДА ЛИЧИМО, АЛИ НИСАМ ПРЕТПОСТАВЉАО ОВОЛИКО? ЗНАТЕ ЛИ ДА СТАВЉАТЕ ЖИВОТ НА КОЦКУ?

ЗНАМ!

ДОК ЈЕ ПРЕДСЕДНИК БЕЛЏЕРЕ ЛЕТЕО ЗА АМЕРИКУ...

!

СТИГАО ЈЕ ПАКЕТ ЗА НАШЕГ ПРЕДСЕДНИКА?

ПАЖЉИВО РУКУЈТЕ?

ЛОПТЉИВО

МОЖЕТЕ ДА ИДЕТЕ! САМ ЋУ ГА РАСПАКОВАТИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У АВИОНУ...

ОН ТО ЗНА!

ТАЈ МАНДРАК СЕ ПРИХВАТИО ОПАСНОГ ЗАДАТКА! ЖИВОТ ЋЕ МУ БИТИ СТАЛНО У ОПАСНОСТИ!

А У ПРЕДСЕДНИКОВОЈ ПАЛАТИ...

НИЈЕ БИЛО МНОГО НЕУДОБНО! КАКО ЈЕ ПРЕДСЕДНИК?

ЛОШЕ! САМО ДА ПРЕЖИВИ ЛЕТ ДО АМЕРИКЕ!

ЗА САДА НИКО НИЈЕ НИШТА ПРИМЕТИО!

ЗАТО ШТО СТЕ СЛИКА И ПРИЛИКА НАШЕГ ПРЕДСЕДНИКА! ЧИТАЛИ СТЕ ВЕЋ ДА ЈЕ БИО ПОКУШАЈ АТЕНТАТА НА ЊЕГА!

ЉУДИ ГОВОРЕ ДА ЈЕ ОН ТАДА ПОГИНУО!

ЗАТО МОРАТЕ ДА СЕ ПОЈАВИТЕ У ЈАВНОСТИ! ПРВО ЋЕТЕ ПРОШЕТАТИ УЛИЦАТА... ОНДА ЋЕТЕ ГОВОРИТИ У СЕНАТУ... ПРИРЕДИТИ РУЧАК ЗА ДИПЛОМАТЕ...

АУУ!

11-17

ЈЕ ЛИ ОВО ГЕНЕРАЛ ТАНО?

ПОГОДИЛИ СТЕ!

ПРЕДСЕДНИЧЕ, СРЕЋНИ СМО ДА НИСТЕ ПОВРЕЂЕНИ У АТЕНТАТУ!

ХВАЛА, ГЕНЕРАЛЕ!

ИЗВУКАО СЕ!

СЛЕДЕЋИ ПУТ НЕКЕ!

tures Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

1460/11

ПРОШЛИ СТЕ НА ПРВОМ ИСПИТУ?

УУУФ!

А НА АЕРОДРОМУ У ЊУЈОРКУ...

ПРИПРЕМИТЕ СВЕ ЗА ОПЕРАЦИЈУ!

ДА, ДОКТОРЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ МАНДРАК ЈЕ ПРОЛАЗИО ГЛАВНИМ ГРАДОМ БЕЛДЕРЕ...

ЖИВЕО

ПРЕДСЕДНИК!

ТОГА ДАНА ПРЕДСЕДНИКОВ ДВОЈНИК ОДРЖАО ЈЕ И ГОВОР У СЕНАТУ...

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

... А ОНДА РУЧАО СА ДИПЛОМАТАМА...

11-24

РЕКЛИ СУ ДА ЈЕ БОЛЕСТАН, А ОН ИЗГЛЕДА ДИВНО!

ЧАК СЕ ПОДМЛАДИО!

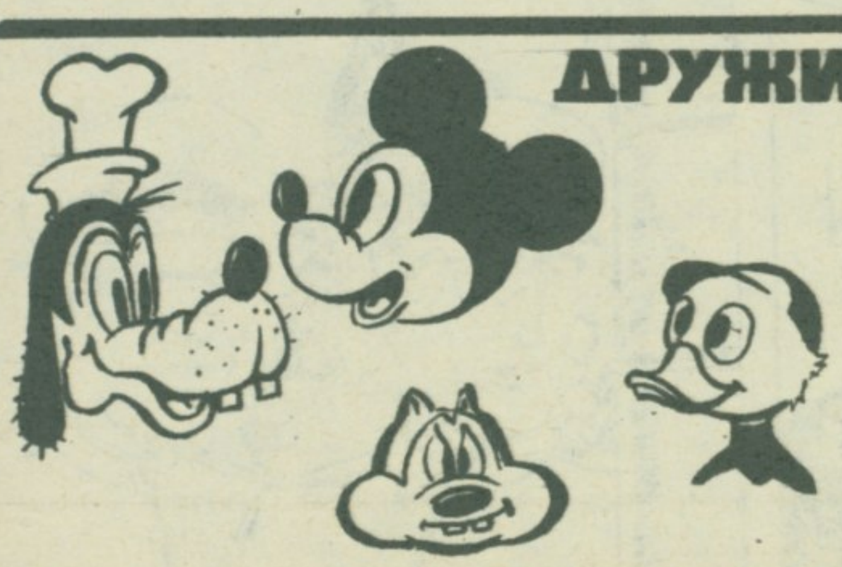
КАКО ЈЕ РАСПОЛОЖЕН!

12

СЈАЈНО, МАНДРАЧЕ!

НАПОРНОГ ЛИ ДАНА! ШТА АКО СЕ ПРЕДСЕДНИК НЕ ОПОРАВИ? ЈА НЕ МОГУ ВЕЧИТО ДА ГА ЗАМЕЊУЈЕМ!

ДРУЖИТЕ СЕ С ЈУНАЦИМА

Волша Џизнија

ЧИТАЈТЕ Микијев ЗАБАВНИК

Али, док не стигну вести из Америке, Мандрак је морао да игра улогу председника...

Појављивао се свуда где су га звали...

Највише ти смета ово пресвлачење? И по дванаест пута на дан?

Допази делегација...

За то време хирурзи су водили битку да спасу живот правог председника...

Радостан сам што могу да вам саопштим да економски никад нисмо боље стајали?

Група официра спремала је нову заверу против председника...

Али, ти се некако заустављати на овоме?

Рекли су да је тешко болестан и да ће умрети?

Глупости? Никад није изгледао боље? Морамо да остваримо свој план?

Макс, има ли вести из Америке?

Биће их тек вечерас?

Нисам навикао да ме прате на сваком кораку?

То је неопходно?

Непријатељ спрема нову заверу?

Умећу сам да се одбраним?

Ено га?

Макс, пођи ку сам у шетњу?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserve

У АМЕРИЦИ, ЛЕКАРИ СУ СЕ БОРИЛИ ЗА ЖИВОТ ПРЕДСЕДНИКА БЕЛДЕРЕ...

А МАНДРАК СЕ ОДЛИЧНО СНАШАО У НОВОЈ УЛОЗИ...

НАЈЗАД САМ!

ЕВО ГА!

У ЧИТАВОЈ БЕЛДЕРИ САМО ЈЕ МАКС, ПРЕДСЕДНИКОВ СЕКРЕТАР, ЗНАО ИСТИНУ О МАНДРАКУ...

!

НЕЕ! МАНДРАЧЕ, ИЗА ЛЕЂА!

?!

МАНДРАК ЈЕ БРЗО РЕАГОВАО...

?

!

!!

!!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

12-8

ДА ВАС УБИЈЕМО? ШТА ТО ГОВОРИТЕ? МИ ВАС ШТИТИМО!

УХ! ШТА НАМ СЕ ДОГОДИЛО?

ОНИ СУ ВАМ ВЕРНИ, ПРЕДСЕДНИЧЕ!

НЕШТО ИМ ЈЕ БИЛО СУМЊИВО, ПА СУ ПОЛЕТЕЛИ ПРЕМА ВАМА ДА БИ ВАС ЗАШТИТИЛИ!

НИШТА МИ НИЈЕ ЈАСНО!

ДА ЛИ СУ МЕ СЛАГАЛИ? ИЗГЛЕДА ДА ИМ МАКС ВЕРУЈЕ!

14

7450/14

ПРЕДСЕДНИКА БЕЛДЕРЕ УПРАВО СУ ИЗВОДИЛИ ИЗ ОПЕРАЦИОНЕ САЛЕ...

ДОБРЕ ВЕСТИ ИЗ АМЕРИКЕ! ОПЕРАЦИЈА ЈЕ УСПЕЛА!

ДИВНО! МОГУ САД ДА ОДАХНЕМ!

МАКС, НАДАМ СЕ ДА ГА ДОБРО ЧУВАЈУ У ТОЈ БОЛНИЦИ!

ТО И НИЈЕ ПОТРЕБНО!

САМО ВИ И НАШ АМБАСАДОР ТАМО, ЗНАТЕ КО ЈЕ ОН!

ХММ!

ИПАК БУ ДА ПОЗОВЕМ ЛОТАРА!

У БОЛНИЦИ ЈЕ ПОД ИМЕНОМ ЕНТОН! ЧУВАЈ ГА!

НЕ БРИНИ!

У БОЛНИЦИ...

ДОШЛИ СМО ДА ОБИЂЕМО ЕНТОНА!

ЖАО МИ ЈЕ! ПОСЕТА НИЈЕ ДОЗВОЉЕНА!

ИМАТЕ ДОЗВОЛУ! ЈА САМ ЊЕГОВ КУЋНИ ЛЕКАР!

?

12-15

КРОЗ ДВЕ НЕДЕЉЕ ВРАЋАТЕ СЕ КУЋИ!

ЈЕДВА ЧЕКАМ! ШТА ЈЕ У ПЛАНУ ЗА ДАНАС?

ИМАТЕ САСТАНАК СА САВЕТОМ БЕЗБЕДНОСТИ!

ЈОШ МАЛО ДА ИЗДРЖИМ!

НЕКЕ ВИШЕ БИТИ ПОТРЕБНО!

15

g Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

МОРАМО ДА ГА СЕ ОСЛОБОДИМО ШТО ПРЕ! ОПАСАН ЈЕ!

ЧВРСТО ГА ВЕЖИТЕ!

МАНДРАК ЈЕ УБРЗО ДОШАО К СЕБИ...

ТАНС ИЗДАЈНИК?!

МАКС, ШТА ОВО ЗНАЧИ?

НИСТЕ НАМ ВИШЕ ПОТРЕБНИ!

МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ УМАЛО НИСУ СВЕ УПРОПАСТИЛИ КАД СУ ПОКУШАЛИ ДА ВАС УБИЈУ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ БИЛО У ПЛАНУ!

ПРЕДСЕДНИК МЕНДЕЛ ЈЕ ВЕОМА ПОПУЛАРАН У НАРОДУ! МИ ЋЕМО СЕ ПОТРУДИТИ ДА ГА САДА ОМРЗНУ!

МЕНДЕЛ

ОН ОВОГ ТРЕНУТКА ТРЕБА ДА УМРЕ У БОЛНИЦИ, А МИ ЋЕМО ОБЈАВИТИ ДА ЈЕ ПОБЕГАО ИЗ ЗЕМЉЕ ИСПРАЗНИВШИ ДРЖАВНУ КАСУ!

АЛИ, ЈА ЋУ ОТКРИТИ ЗАВЕРУ!

НЕЋЕТЕ МОЋИ ЈЕР ЋЕТЕ И ВИ БИТИ ПОКОЈНИ!

12-22

А У БОЛНИЦИ...

res Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

16

ПАЦИЈЕНТ ЕНТОН УПРАВО ЈЕ УМРО У СНУ?

НИКО НЕКЕ ЗНАТИ ДА ЈЕ ОН НАШ ПРЕДСЕДНИК?

МЕНДЕЛ

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ДА ПУЦАМ?

НЕ, ГЛУПАНЕ?

ГЛБ?

УПОТРЕБИ ЗАСТУК? МОРА ДА ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ УМРО У СНУ?

ХУЉЕ? ХОЋЕТЕ ДА УБИЈЕТЕ БОЛЕСНОГ ЧОВЕКА?

ДУМ!

ТРАС!

ПРЕДСЕДНИК ЈЕ МРТАВ, САДА ЈЕ НА ТЕБЕ РЕД, МАНДРАЧЕ?

ШТА АКО ЗАВЕРА НИЈЕ УСПЕЛА?

МЕНДЕЛ **НИЈЕ** МРТАВ? ЛОТАР ГА ЧУВА?

ЛАЖЕШ?

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ДУМ!

ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГА-ЂА?

ЗОВИТЕ ПОЛИЦИЈУ!

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ОВЕ ЉУДЕ, ЕНТОНЕ?

ОФИЦИРИ ИЗ МОЈЕ ВОЈСКЕ?

НЕ! СИГУРНО СУ ЛОПОВИ!

ПЉАЧКАТЕ БОЛЕСНОГ ЧОВЕКА?

ЛАЖЕШ? НИСИ ЗНАО ЗА ЗАВЕРУ? ЗАШТО БИ ЧУВАО ТЕНДЕЂА?

ДА БИХ БИО СИГУРАН ДА ЋЕ СЕ ЖИВ ВРАТИТИ?

АКО ГОВОРИ ИСТИНУ, ГОТОВИ СМО?

КАКО ДА БУДЕМО СИГУРНИ ДА НЕ ЛАЖЕ?

ЗНАМ ЈА КАД НЕКО ГОВОРИ ИСТИНУ?

eatures Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

ПОГЛЕДАЈ ГА САМО У ОЧИ...

НЕ!

-5

18

БАЦИ ПИШТОЉ, МАКС! ОН ГОРИ!

!

А ВАС ДВОЈИЦА ...

... ЛЕТИТЕ!

!

18

7460/18

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

ГНЕЗДО ИЗДАЈНИКА ЈЕ РАЗОТКРИВЕНО...

А У АМЕРИЦИ...

САСВИМ СТЕ СЕ ОПОРАВИЛИ! МОЖЕТЕ КУКИ!

ЖЕЛИМ ВАМ СРЕЋУ И ЗДРАВЉЕ, ЕНТОНЕ!

ХВАЛА, ДОКТОРЕ!

ДИВАН НЕКИ ЧОВЕК! ХО ЈЕ ОН У СТВАРИ?

СПАСАО СИ МИ ЖИВОТ, ЛОТАРЕ! НАДАМ СЕ ДА БЕШ МЕ ПОСЕТИТИ С МАНДРАКОМ!

ВРЛО РАДО!

ЗА ТО ВРЕМЕ У БЕЛДЕРИ...

ИМАО САМ И СРЕЋУ! ИДЕМ МАЛО ДА ПРОШЕТАМ, ГЕНЕРАЛЕ!

НАЈЗАД НАПУШТАМ СВЕ ОВО!

ИСПОЉИЛИ СТЕ НЕВЕРОВАТНУ ХРАБРОСТ, ПРЕДСЕДНИЧЕ!

У АВИОНУ ЈЕ ЈЕДАН МОЈ ПРИЈАТЕЉ! МАЛО ЋУ ПОПРИЧАТИ С ЊИМ! ЧЕКАЈТЕ МЕ ОВДЕ!

ДА, ПРЕДСЕДНИЧЕ!

1-19

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

СУСРЕТ ЈЕ БИО КРАТАК...

МАНДРАЧЕ, БИЛИ БИСТЕ БОЉИ ПРЕДСЕДНИК ОД МЕНЕ!

НЕКА, ХВАЛА!

У АВИОНУ...

САД ЋУ ОПЕТ БИТИ ОНАЈ СТАРИ!

МАНДРАЧЕ, СВЕ СТО ВЕЋ ПРОЧИТАЛИ!

ДРАГО МИ ЈЕ ДА САМ ГИОТОГРАО, АЛИ НЕ БИХ ВОЛЕО ДА СЕ ОПЕТ НАЂЕМ У ТОЈ УЛОЗИ!

20

КРАЈ

20

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ЦРНИ РЕПОРТЕР**

1160/20

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

ШТА ТО РАДИШ?

КРИЈЕМ СЕ ОД ПЕРЕ ЖДЕРЕ! НЕЋУ ДА МЕ ОПЕТ ОПЕЉЕШИ!

?

?

НИЈЕ ОН КРИВ!

ПА, УВЕК ЈЕ ГЛАДАН!

А ТИ МУ ДОЗВОЉАВАШ ДА ТЕ КОРИСТИ! ПРАВИ СИ МЛАЈКОЊА!

МОГУ ЈА И ДА ОДОЛИМ ЊЕГОВОЈ СРЦЕПАРАЈУЋОЈ ПРИЧИ!

КАЖЕМ ТИ ДА МЕ ДАНАС НЕКЕ НАМАГАРЧИТИ!

ФУЈ! САМО ГУБИШ ВРЕМЕ!

УХ!

ШМРК!

ОХ! ЈАДАН ЈА!

АХ!

...И ТАД... ТАД СУ МЕ УВРЕДИЛИ!

ОХ!

ПРЕСТАНИ, ПЕРО!

ШМРК!

ШМРК!

© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПОПАЈЕ, ЗАР ОПЕТ?!

ПОКУШАО ЈЕ ЗА ЈЕДНУ ПЉЕСКАВИЦУ ДА ЗАВЕШТА ТЕЛО НАУЦИ, АЛИ СУ ГА ОДБИЛИ!

ПРЕДЛОЖИЛИ СУ ДА ГА ЗАВЕШТАМ ФАБРИЦИ САПУНА!

?

?

ШМРК!

ШПИЈУНСКЕ АФЕРЕ

ПЛАН ЏЕНИФЕР

ЗА СЛУЧАЈ ДА »ЕКСПЛОРЕЛ« БУДЕ УГРОЖЕН, ОДЛУЧЕНО ЈЕ ДА ГА ЕКСПЛОЗИЈА РАЗНЕСЕ ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА. СВИ ЧЛАНОВИ ПОСАДЕ НАПИСАЛИ СУ ТЕСТАМЕНТЕ.

Априла 1968. године совјетска подморница застарелог модела „голф“ патролирала је у дубинама Тихог океана. На неких 750 миља северозападно од Хаваја, грешком посаде, подморница није испловила на површину да испусти водоник и паре сумпорне киселине који су се нагомилавали у електричним акумулаторима. Водоник се запалио, тешке ћелије акумулатора пробиле су зидове резервоара нафте и дошло је до страховите експлозије у којој није било преживелих.

Страшан притисак ипак није уништио малу, специјално обезбеђену кабину на командном мосту у којој се налазио кључ за дешифровање порука, књиге са морнаричким кодовима и строго поверљив апарат за дешифровање.

Америчка централна обавештајна агенција ЦИА искористила је прилику да се реваншира Совјетском Савезу који је три месеца раније дошао до значајних података запленивши амерички шпијунски брод „УСС Пуебло“ у северно-корејским водама. Сада, пак, Совјети нису могли да знају тачно место где је подморница потонула, а и да су знали, на тој територији не би смели да предузму сложену операцију вађења.

ЗАВАРАТИ ЈАВНОСТ

Американци су се бацили на посао. Недељама је права пловећа лабораторија нарочитим подводним апаратима претраживала више од 20 квадратних километара и на крају открила подморницу. Снимци су били тако оштри да се на њима видео и један велики рак како вуче плен по песку.

Али, да би се пришло подморници, требало је добити дозволу владе. Председник Никсон дао је пристанак и одобрио огромну суму од 400 милиона долара за финансирање операције која је названа „Азорски план“. Да би операција добила наиван пословни изглед ЦИА је искористила настраног милијардера Хаурда Хјуза, а да би се избегла његова непосредна везаност за ЦИУ, основано је низ фиктивних предузећа, међу којима је најважнију улогу имало „Глобал Марин“, наводно фирма специјализована за проналажење нафте и подземног плина у морским дубинама.

Азорски план имао је четири етапе. Прва: пројектовање матичног брода, подводног уређаја за вађење подморнице, система цеви које би допрле до дна и „дизалице“; друга: изградња тих уређаја; трећа: припрема за операцију; четврта: подизање подморнице означено само са два слова ТО (енглески: target object — предмет на циљу).

Хјуз Гломар Експлорер“, матични брод у чију утробу је требало да се смести подморница, био је чудо технике са својих 50 хиљада тона носивости. Његови мотори до 22 милиона КС, два код крме и пет бочних, омогућавали су да се брод и по веома рђавом времену одржи у истом положају са максималним одступањем од неколико метара.

МЕСЕЧЕВ БАЗЕН

„Експлорер“ је био висок као зграда од 60 спратова. Првих 20 заузимао је огроман празан хангар који се са доње стране херметички затварао. Назван је „Месечев базен“ и у њега је требало да се смести претходно расклопљена подморница. Испод те „зградурине“ налазила се хала дужине фудбалског игралишта, висока као зграда од 10 спратова — то је било подводно пловило у коме је стајала „Клементина“.

Тако је назван уређај за подизање подморнице — 55 м дугачак, 18 м широк и 8 м висок. Био је то челични костур са пропелерима са обе стране, рефлекторима и километарским сплетом каблова.

Читава америчка нација, па и свет, веровали су да је „Експлорер“ нека врста носача за прави подводни рудник. Међутим, задатак тог „рудника“ био је да у трбух „Експлорера“ убаци подморницу. Заиста, прави савремени тројански коњ.

Вотергејтска афера која ће компромитовати председника Никсона и општа напетост у земљи скренули су пажњу са „Експлорера“, па је ЦИА могла мирно да обави избор посаде од 142 члана. Обука посаде ишла је у такве детаље као што је познавање ћирилице и навикавање на гледање иструлелог људског меса. ЦИА је имала опробане методе поступања са људима од којих је очекивала да пуних месец дана напорно раде у немогућим условима.

На располагању су им били богата бродска библиотека, телевизијски апарати, биоскоп, а само за мале моделе летећих једрилица са којима се посада одушевљено играла дато је преко 4 хиљаде долара. Јуна 1974. године, када су све припреме и пробе приведене крају, од људи се захтевало да напишу тестаменте.

У КАНЦЛАМА »КЛЕМЕНТИНЕ«

Име операције промењено је у „План Џенифер“. „Експлорер“ је кренуо на задатак под будним оком ескадре војне морнарице спремне да га заштити од совјетских „рибарских“ бродова који су крстарили тим подручјем. За случај да огромна лађа буде угрожена, одлучено је да је експлозија разнесе за неколико минута.

Задатак посаде био је веома тежак — као кад би неко у мрклом мраку морао са зграде високе 41 метар клештима дугачким 4 метра обешеним о конопац да ухвати 3 метра дугачку цев која лежи на плочнику, а да при том дува ветар брзином од 45 км на час.

Већ на почетку операције појавили су се совјетски бродови што је унело прилично нервозне, па је акција одложена. Операција је поновљена и после два дана „Клементина“ се спустила на дубину од 5.100 м где притисак износи 620 кг по квадратном сантиметру.

„Клементинини“ пипци зграбили су подморницу с великом прецизношћу, а тада су се поново појавиле совјетске лађе... Минути су се претворили у часове пошто је подизање напредовало полако. На висини од 1.500 м догодила се катастрофа — подморница се распала. У „Клементининим“ канцама остала је њена трећина. Остатак су заувек прогутале плаве дубине.

НА РЕДУ МАТАДОР

Детектори су регистровали удар о дно, али до експлозије није дошло. Совјетски хеликоптери кружили су унаоколо... Догодило се и нешто готово невероватно: у том тренутку, 2. августа 1974, у болници у Лос Анђелесу издахнуо је од рака болесни конструктор „Експлорера“ Џон Грахам.

Тако се један део подморнице нашао у „Месечевом базену“, ширећи у кругу од 3 м смртоносне радиоактивне зраке. Људи у заштитним скафандрима претражили су унутрашњост. Осим стрипова и часописа, уобичајеног морнарског штива, пронађен је само бродски дневник у коме су се ипак налазили неки подаци о совјетском морнаричком коду, бојевим главама и неке друге важније информације.

Сама подморница у техничком погледу представљала је право разочарање. Пошто су педантно прегледани и фотографисани, делови подморнице бачени су у море, а остаци погинулих совјетских морнара сахрањени уз све почасти.

Чишћење и оправка „Експлорера“ и „Клементине“ трајали су око три месеца, а онда је ЦИА, уз благослов владе, почела са припремама за извлачење осталих делова подморнице. Ова операција добила је име „План Матадор“.

А онда се све дознало. Крађа докумената Хауарда Хјуза, у општој збрци Вотергејтске афере, обелоданила је његову везу са ЦИОМ. Новине су вест донеле на насловним странама и званична порицања нису никога убедила. Неколико дана пред одлазак „Експлорера“ на задатак „План Матадор“ је отказан.

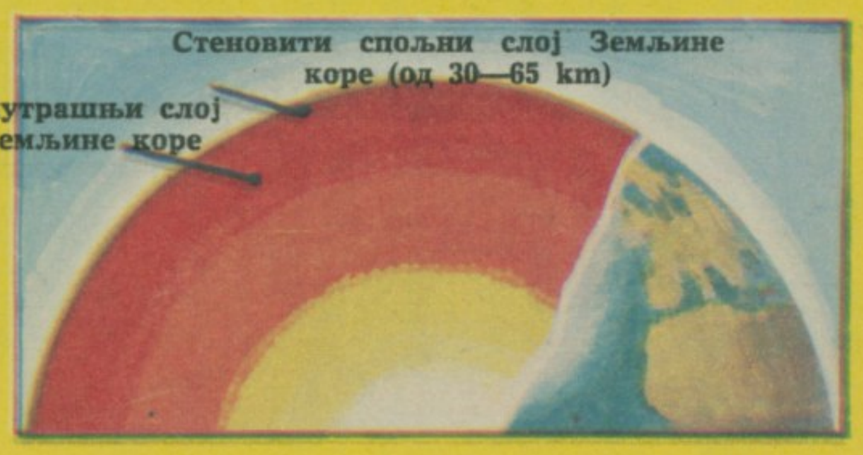
Н. Ш.

ЧУДА ЉУДСКИХ РУКУ

КА СРЦУ ЗЕМЉЕ

За бушење веома чврстих стена употребљава се специјална бушилица чија је круна обложена дијамантима. Овај скупоцени драги камен — најтврђи од свих минерала у природи — дроби стене на морском дну и лако продире у унутрашњост Земљине коре чији се узорци, затим, преко система усисних цеви извлаче на површину.

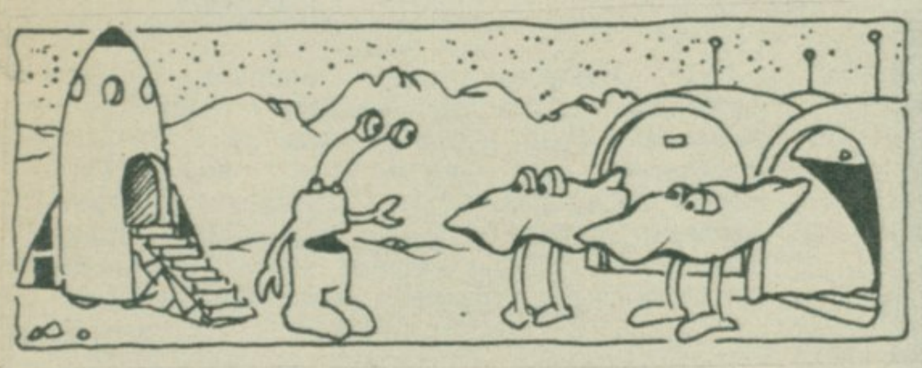
Пре неколико година пронађен је нови ефикасан начин за стварање бушотина у Земљиној кори. Конструисани су специјални бродови-багери — на којима су смештени уређаји за дубинско бушење морског дна. Овај сложени процес бушења користи се првенствено за узимање узорака Земљине коре који се касније испитују у лабораторијама.

1. командни мост
2. радарски уређај
3. складиште цеви за бушење
4. четрдесет-тонска дизалица
5. платформа бушилице
6. мотори за покретање бушилице
7. торањ бушилице
8. складиште усисних цеви — продуживача бушилице
9. чамац за спавање
10. и 11. сонари и бове који омогућују стабилност брода
12. снажни ваипалубни мотори
13. усисна цев бушилице спуштене до самог морског дна
14. ронилац проверава сонарне уређаје

Бушење се обично изводи на местима где дубина мора износи више километара јер је ту Земљина кора најтања. Научници се надају да ће на овај начин успети да продру до унутрашњег слоја Земљине коре који још није довољно испитан.

ЖИВОТ У КОСМОСУ

ПАЛАЧИНКЕ КОЈЕ МИСЛЕ

Многи научници претпостављају да у васиони, осим човека, постоје и друга жива бића. Нагађања о томе како наши далеки суседи изгледају различита су и маштовита.

У научнофантастичним романима и филмовима бића из свемира описана су на разне начине: једни их замишљају као космате цинове, други као огромне летеће мишеве, а код трећих су приказани као мала, пљосната створења, налик на палачинке.

Ово је, наравно, само игра маште, али научници једногласно тврде да „свемирци", уколико постоје, ни у ком случају не личе на људе.

— Потпуно је немогуће — тврди Карл Сејган, професор на Корнелском универзитету — **да бића која се развијају у средини потпуно различитој од наше имају облик сличан људском.**

Средина је, свакако, од пресудног значаја за развој свих живих бића, будући да су клима и састав атмосфере фактори који условљавају да један организам добије одређен облик.

— На малим планетама, чија је гравитација слаба, могу се развити само крупна бића са снажним дисајним органима, док ће се на великим планетама вероватније појавити мала, здепаста створења — тврди британски астроном Џон Меквеј.

Недавно је у једном вашингтонском музеју одржана и изложба под називом „Живот у космосу", на којој су највећу пажњу привукли цртежи Бонија Далзијела. Овај чувени антрополог покушао је да да своју визију бића из свемира. На једном од најинтересантнијих цртежа приказана је планета са бујном тропском вегетацијом чији су становници замишљени као крилата чудовишта која подсећају на огромне рептиле.

Амерички научник Јан Ридпат, који се већ годинама бави проучавањем топле и густе атмосфере Јупитера, тврди да се на планети са сличним ваздушним омотачем могу развити бића налик на рибе која се кроз густе облаке и пару могу кретати једино пливајући.

И њујоршки биолог др Сендфорд Сигел бави се проучавањем утицаја атмосферског састава на облике живих организама. По њему, у свакој атмосфери богатој у-

РАГБИ ПО ПРАВИЛИМА

СУДИЈА НИ

РАГБИ ИГРАЈУ ДВЕ ЕКИПЕ ОД ПО 15 ИГРАЧА СА ЦИЉЕМ ДА ЛОПТУ ЕЛИПСОИДНОГ ОБЛИКА — КОЈУ НОСЕ И ДОДАЈУ РУКАМА, А УДАРАЈУ НОГАМА — УНЕСУ У ПРОСТОР ПОГОТКА ПРОТИВНИКА ГДЕ ЈЕ ПОЛАЖУ НА ТЛЕ, ИЛИ ДА ЈЕ УДАРЦЕМ НОГОМ УПУТЕ У ГОРЊИ ДЕО ГОЛА. И ЈЕДНО И ДРУГО ДОНОСИ ПОЕНЕ.

Игралиште. Правоугаоник. Дужине 95—100 м, ширине 65—69 м. Подељено пуним и испрекиданим линијама Пуне: линије аута, линије поготка, линије 22 м и линија центра. Испрекидане: линије 10 м, линије 5 м, и линије 15 м.

Простор поготка. Иза линије згодитка наставља се простор у ширини игралишта, а у дужини од 12 до 22 м (та дужина се може чак смањити и на свега 5 м). Простор поготка значајан је појас игралишта јер се ту постижу важни поени.

Стативе, гол. На средини линије поготка постављене су стативе (и пречка) у облику слова Н. Минимум висине статива је 4 м (боље је што су више). На висини од 3 м поставља се пречка дужине 5,65 м. Пролазак лопте кроз простор доњег дела слова Н (3 м х 5,65 м) не доноси поене, а кроз горњи део доноси... У рагбију нема голмана.

Лопта. Од коже или пластике. Овалног облика (ротациони елипсоид). Обим (на најширем делу) 60—65 см, дужа оса 27,9—29,2 см. Тежина од 375 gr до 425 gr.

Опрема. Дресови са бројевима, гаћице, доколенице, чарапе, копачке. Играч не сме ништа да носи на себи што би могло било кога током игре да озледи.

Екипа. Састављена од 15 играча, а замена дозвољена само ако пропозиције такмичења то предвиде. У том случају могу се заменити највише два играча.

Распоред играча. Играчи скупа (нападачи) и то сидраш број 1, леви и десни помагач број 2 и 3, два играча друге линије број 4 и 5, два крила скупа број 6 и 7 и затварач број 8. Везни играч је спојка број 9. Играчи одбрамбене линије су отварач број 10, затворено крило број 11, први центар број 12, други центар број 13, крило број 14 и бранич број 15. Бројеви се, изузетно, могу друкчије распоредити.

Трајање игре. Два полувремена по 40 минута. Одмор траје 5 мин. За време одмора екипе не напуштају терен.

Начин игре. Играч има право да ухвати или подигне лопту, да трчи са њом, да је додаје, баца и удара, да обара противничког играча који носи лопту, да учествује у скупу, млину или убацивању из аута, придржавајући се основних правила. Противник без лопте не може се спречити, обарати или хватати.

Важно правило. Лопта се може додавати руком само суиграчу иза себе. Ногом се може играти и напред и назад.

Мртва лопта. Кад се са лоптом не може даље играти.

Линија мртве лопте. Последња линија игралишта, на крају простора поготка.

Заустављање. Играч који носи лопту може за време игре да буде оборен или задржан од стране противничких играча. Он мора у том тренутку (кад је задржан) да омогући и својим и противничким играчима да се лоптом може играти. Игра ће се наставити или отвореним скупом (ако је лопта на земљи) или млином (ако је она у рукама играча). Међутим, ако задржани играч не омогући играње лоптом, односно не удаљи се од лопте у што краћем времену, досудиће се казнени ударац на месту прекршаја.

Скуп. Досуђује се после мањих грешака и прекршаја у игри. Састављен је од играча обе екипе (то је она типична позиција, симболична за рагби). Играчи се међусобно додирују, у приправности да лопту убачену међу њих захвате ногом.

Линије у скупу. Скуп има три линије — прву, другу, трећу. Правилима није одређен број играча у скупу, али у првој линији не може бити више од три играча. Уобичајено је да скуп сачињава 8 играча, а њихов распоред зависи од тактике. Најчешће формације: 3-4-1 и 3-3-2. Обавезно је да сви играчи једне екипе буду међусобно повезани бар једном руком... Не смеју да враћају лопту у скуп, нити да играју рукама док је лопта у скупу Има и (ретких) изузетака (кад се, на пример, постиже „спас"... Важно је знати да ноге свих играча прве линије скупа треба да буду тако постављене да је могућно образовање слободног ходника (тунела) у који лопту убацује играч екипе која није скривила прекид игре.

ГРУБО, ГРУБЉЕ...

Постоји више верзија правила и њиховог тумачења по којима се данас игра рагби — амерички је, на пример, познат по грубостима због чега су играчи „одевени" у читав низ штитника и оклопа. У европским су, међутим, грубости ређе и оштрије се кажњавају.

Ево, према „Џепном лексикону 25 спортова" Дарка Шаренца, правила по којима се код нас игра ова све популарнија врста фудбала.

гљен-диоксидом могу да се развију нижи облици живота који подсећају на биљке — можда највише на наш кромпир. Сендфорд претпоставља да су оваква бића, уколико постоје, својим танким кореньем само лабаво причвршћени за подлогу, тако да се лако могу откачити од тла и посадити на друго место.

На планети сличној Меркуру, на којој је атмосфера толико проређена да је готово и нема и чија температура износи преко 400°C, могле би да се одрже једино створења чије је тело састављено од специјалне стакласте материје.

Неки научници чак помињу и невероватну могућност да негде далеко у свемиру постоје створења која уместо ваздуха удишу — песак!

Опрезнији научници сматрају да организми са других планета могу бити састављени искључиво из нама непознатих материја и да је бесмислено расправљати о стварима до којих човеков разум, на овом ступњу развитка, још не може да допре.

М. Ш.

ПРЕКРАТИТЕ ВРЕМЕ РЕШАВАЈУЋИ ЕНИГМЕ У ЕНИГМАТСКОМ ЛИСТУ

ПОЛИТИКА Мозаик

ЈЕ ВАЗДУХ

Циљ скупа. Играчи у скупу боре се за лопту да је присвоје за своју екипу гурајући је изван скупа ка својој страни.

Млин и отворени скуп. Настају спонтано током игре, кад се око лопте формира група играча обе екипе. Ако је играч носио лопту — то је млин, ако је лопта била на земљи — то је отворени скуп.

Ван игре. Положај „ван игре" настаје кад је играч испред лопте, а одиграна је од другог играча његове екипе (могло би се упоредити са фудбалским офсајдом). Играч који се нађе у таквом положају не може играти.

Спас. Специфично правило — кад играч екипе која се брани први положи лопту у **свој** простор поготка (чиме онемогућава противника да то учини и да постигне погодак). У случају спаса, игра се наставља **повратним ударцем** екипе у одбрани са 22 м (уколико је противничка екипа унела лопту у простор згодитка).

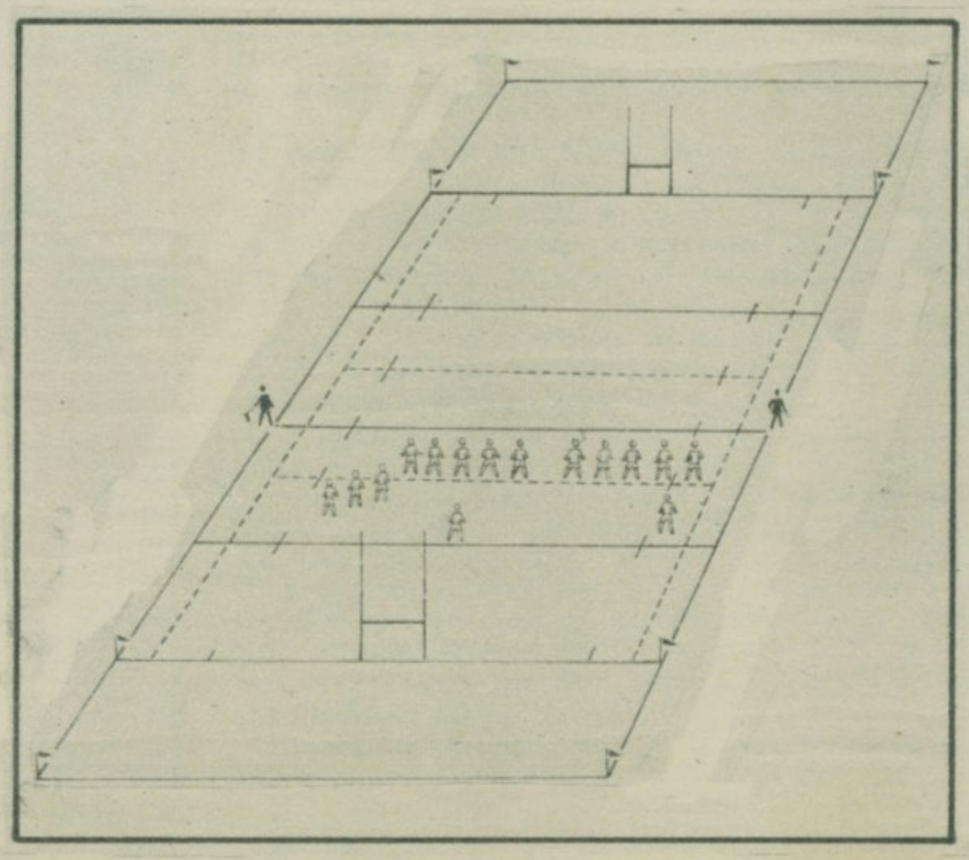
Повратни ударац. — Досуђује се још екипи у одбрани кад је екипа у нападу избацила лопту ван игралишта иза линије мртве лопте. Изводи се ударцем из одскока, са линије 22 м.

Марк (слободно хватање и слободан ударац). Кад играч (у усправном положају и чисто) ухвати противничку лопту која је претходно ударена ногом, одбијена или додана. Али, треба испунити два услова да се то призна: мора да узвикне „марк" и да стоји обема ногама на земљи. Тиме стиче право на **слободан ударац** (кога изводи он и то било постављеним ударцем са места, било одскоком или из руке. Марк се признаје само екипи у одбрани.

Казнени ударац. Ударац ногом, у правцу статива, претежно са места где је учињен један од тежих прекршаја правила ван игре, опасне и неспортске игре, спречавања и слично, прекршаја код скупа, отвореног скупа, млина, аута, „ван игре"... Изводи се с места, одскоком или из руке.

Аут и убацивање. Линије аута нису саставни део игралишта па се за сваки контакт лопте или играча који носи лопту са линијом аутора (или са тереном ван линије) досуђује аут... Линија убацивања лопте из аута је, у ствари, један замишљени усправан правац између играча обе екипе који се поређају сваки са своје стране. Формира се са најмање два играча из сваке екипе. Тако поређани (у две паралелне линије усправно на линију аута) очекују убацивање лопте. Правилима није одређен број играча у формацији аута, али је уобичајено да се ту постављају играчи скупа — дакле, по 8 играча.

Поентирање. Погодак се постиже кад играч положи лопту у противнички простор поготка. То вреди 4 поена. Али такво полагање уједно доноси право да се ударцем ногом постигне погодак између статива, такозвано претварање, што екипи доноси још два поена — дакле 6 поена. Тај ударац се изводи са позиције која се налази на линији што пролази кроз место где је погодак постигнут, а паралелна је са линијом аута. Ударац се изводи одскоком или са земље. Ако играч не успе да лоптом пребаци пречку, између статива, екипи остају 4 поена.

Три поена. Осим могућности да освоји 6 бодова и 4 бода, могу се освојити још 3 бода, и то: а) у прекиду игре после досуђеног казненог ударца (шутом са земље или одскока) и б) у току игре ударцем из одскока. У оба случаја, лопта мора да прође изнад пречке која веже противничке стативе.

Судије. Утакмицу воде главни судија и два помоћника. Главни — просуђује све догађаје на терену, мери време, записује постигнуте поене. За разлику од осталих спортова, контакт судије са лоптом или играчем у поседу лопте одмах изазива прекид игре и формирање скупа. Судија, дакле, није „ваздух". Помоћне судије сигнализирају заставицама своје одлуке.

Систем такмичења. У Купу европских нација екипе су распоређене у три групе — А, Б и Ц. Југославија се такмичи у Б групи. Игра се по једноструком бод-систему, прваци прелазе у виши ранг, последњи прелазе у нижи ранг... Финални део југословенског првенства игра се по двокружном бод-систему уз учешће регионалних првака. Постоји и такмичење за југословенски куп.

РАГБИ СУРОВОСТ ИЛИ ФЕР-ПЛЕЈ

НЕКИ ТО НИЈЕ ФЕР...

Кад год би лопта случајно излетела из чврсто збијене људске грудве, по двадесетак „тешкаша“ навалили би једни на друге. За само неколико минута већ би се око лопте начинила нова грудва.

Тако је М. Шермен описао „историјски“ рагби-сусрет између Енглеске и Шкотоке одржан у Единбургу 1871. године — историјски по томе што се дотле ова игра, тада стара пола века, играла само по школама.

Гледаоци, којих се у Единбургу скупило преко 4 хиљаде, на тој утакмици нису имали богзна шта да виде. Зато су играчи имали шта да осете, углавном на својим ценаницама, док су се у току једног и по сата гурали око лопте у „грудвама“ које се, по данашњим правилима, на енглеском зову скрамиџ а на нашем рагби-језику скуп.

Шкотска је победила 1:0, пошто су њени играчи успели да убаце овалну лопту од свињске коже у енглески гол. Тада, као и данас, било је веома тешко и приближити се противничком голу, а камоли постићи погодак, па је доцније правилима утврђено да екипа добије поене и за само довођење лопте до противничког гол-простора.

У време када је одржана ова прва утакмица није било чврстих правила, екипе су се такмичиле са по 20 играча, а грубости — данас „илегалне“ — тада су представљале саставни део игре.

Рагби који за многе, као и бокс, представља синоним опасног и убитачног спорта, настао је баш из једне изузетно грубе игре каква је у ранијим вековима забављала Енглезе — фудбала. У хроникама је забележено да су поломљене ценаниче и пете играча као и подерани капути и изгажени шешири посматрача спадали у мање инциденте.

Памти се да је и неки Француз, присуствујући пре два века фудбалској утакмици у Дербију, узвикнуо да, ако Енглези „то“ називају игром, онда је тешко рећи шта би била туча. Овај Француз вероватно је заборавио како су у сличној игри уживали његови земљаци који су се, осим ногама, служили и тољагама.

Вратоломни фудбал освојио је почетком 19. века и строге енглеске колеџе у које се уписују искључиво господска деца. Иако су се управе тих отмених школа зграђавале над „простачким“ фудбалом — јер све до тада он је био пучка и радничка забава — пикање лопте и туђих ногу постало је свакодневна разонода младе господе.

Попут фудбала са „пољанчета“, и овај унутар школских ограда није имао правила — боље рећи, она су се разликовала од колеџа до колеџа. Само је једно било заједничко: лопта се морала шутирати.

Тако је то трајало до 1823. године када се у школи у Рагбију појавио непослушан ученик Виљем Веб Елис. На једној утакмици он је дограбио лопту и није хтео да је пусти, већ је с њом у рукама претрчао добар део игралишта. Прво су га сматрали прекршитељем фудбалских правила, а онда се и Елисовим колегама ово учинило згодно па је поред уобичајеног шутирања у Рагбију одобрено и играње фудбала рукама.

Елис је тако постао оснивач нове игра која је добила име по његовој школи. На једном зиду колеџа у Рагбију и данас стоји плоча на којој пише:

„Овај камен подсећа на Виљема Веба Елиса који је (...) први дохватио лопту рукама и с њом потрчао зачевши тако правила рагби игре. Године 1823.“

Од Елисовог времена развила су се многа правила. Забрањено је дивљачко ритање противника у ноге, године 1882. утврђено је да уместо необузданог јуришања на лопту играчи треба да је додају између себе све док лопта не доспе до најбржег који ће појурити ка противничкој одбрани.

Стил рагбија разликовао се од земље до земље. У Шкотској се, на пример, највише рачунало на физичку снагу играча, а у суседном Велсу — на тактику и лукавство. Од како је 1934. године основана ФИРА, Међународна федерација аматерског рагбија — у неким земљама постоји и професионални — правила су једнака за све чланице.

Једно од основних налаже да играч на себи не сме да има ништа од опреме што би могло да изазове повреду других. Рагби је по својој природи прилично дивља игра и пружа доста прилика за грубе испаде. Правила могу да искључе само неке прекршаје, а на самим играчима је да процене и осете где престаје дозвољена силовитост игре и почиње неспортско разрачунавање.

Сматра се да је опадање броја гледалаца на рагби-утакмицама последица намерно грубог затвореног стила играња, убитачног по играче, а досадног за публику која од њихових телеса не може да прати збивања на терену. Нема будућности у рагбију за који се такмичари припремају узимањем анаболика, примањем трансфузија да би се подигао хемоглобин у крви и тако смањио губитак кисеоника, исхраном на бази протеина и кабасте хране да би се повећала резерва угљених хидрата у мишићима и лакше смрвио противник.

На нашим сликама виде се типични поступци играча који не хају за фер-плеј.

М. К.

Док играч „црвених“ беспомоћно лежи притиснут гомилом тела, члан противничке екипе шутира га у главу врхом копачке.

У групи двојица из предњег реда намерно праве простор свом играчу из позадине да песницом удари противника у лице.

ВОЉЕ СЛОМЉЕНО

Кад је играч навале „црвених“ најзад успео да се ослободи и потрчи са лоптом, у његова ребра зарио се лакат противника.

Мада је играч „црвених“ правилно примио и шутнуо лопту, противнички сидраш (бр. 1) га је напао са искључивим циљем да га повреди.

Када је играч „црвених“ пао на погрешну страну, члан противничке екипе намерно је натрчао на његово опружено тело и гази га ђоном.

Пошто га је нападач „црвених“ намерно саплео, играч са бројем 5 испружио је руку у висини главе противника само да би га омео.

ХИТ-СТРАНА

СРЂАН МАРЈАНОВИЋ

Прошле су две године од изласка последње плоче талентованог београдског кантаутора СРЂАНА МАРЈАНОВИЋА. Пре два месеца у продавницама плоча појавио се ЛП под називом „Код мене имаш велики плус“ и поново нам се пружила прилика да упознамо Срђана као комплетну ауторску личност. Да ли ће за своје ново дискографско остварење Срђан добити „велики плус“ не можемо тачно рећи, али према првим подацима, плоча се веома добро продаје, а композиција „Ми смо једном другом говорили ви“ одмах се нашла и на топ-листама.

Срђан нам се на овој плочи представио као писац текстова, аранжер, гитариста и вокални солиста. Поред насловне композиције „Код мене имаш велики плус“, ту су још и нумере „13 је мој број“, „Ми смо једно другом говорили ви“, „Пребићу те, тако ми свега“, „Бившим ратницима“... Срђан верује да ће овог пута његове песме прихватити најшири круг поклоника поп-музике. „Када сам овог лета изашао из армије, нашао сам се на великој муци — или да наставим тамо где сам стао и даље ходам неизвесним естрадним путем или да се окренем неком сигурнијем занимању“, рекао нам је Срђан. „Имао сам снаге да учиним и једно друго. Снимио сам овај ЛП којим сам желео пре свега да видим где ми је место у домаћој поп-музици. Као дипломирани дизајнер, заинтересован за креирање одеће, отворио сам ове јесени мали бутик у Београду „С клуб“ који, као што сам годинама чинио у музици, прати сва модна кретања у Европи. Тако сам дошао у ситуацију да младима, јер је моја велика жеља, да се и на том плану искажем, почела да се испуњава. Уопште, ова јесен ми је била веома успешна. Поред „С клуба“, промоције велике плоче, на фестивалу забавне музике „Словеначке попевке 79“, освојио сам, заједно са Томажем Домицељем, прву награду публике за композицију „Аутомат“. Ова награда повратила ми је веру у музику коју стварам тако да од плоче „Код мене имаш велики плус“ и даље сарадње са својим саставом ПУМА очекујем много“.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

Музика и текст: Срђан Марјановић

Пева: С. Марјановић

МИ СМО ЈЕДНО ДРУГОМ ГОВОРИЛИ ВИ

Колико сам пута ушао у драгстор
да купим цигаре, уморан и снен.
И увек у углу, у углу крај касе
дочека ме осмех њен.

Како сте? Пита и кусур ми даје.
Док пакује цигаре ја видим да јој
очи сјаје.
И само на трен руке нам се такну,
док новац узмем, а онда измакну.

Ми смо једно другом увек
говорили ви
али нам се нису остварили наши
сни.

Мало речи прозборимо ту
и ћутке се гледамо крај касе у
углу.
А онда други на ред дођу
и наших пар минута брзо прођу.

Ми смо једно другом увек
говорили ви.
али нам се нису остварили наши
сни.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ РУМЕ

Рума је град младих који воле музику, па је за време викенда диско-клуб »Hi-Fi« претесан да би примио све поклонике добре музике. Овај град има неколико вокално-инструменталних састава међу којима прво место заузима група ЕХО. Њени чланови свирају наше и стране композиције, али имају и неколико својих песама. Сви у групи су и вокални соли-

сти, а најбоље изводе композиције „Да ли знаш да те волим“ групе ТАЈМ, затим „Реге“ и „Суперфинале“ групе ЗЛАТНИ ПРСТИ.

Састав сачињавају: **Бранислав Теодоровић** *(соло-гитара),* **Душан Ергелашевић** *(бас-гитара и први вокал),* **Зоран Кнежевић** *(бубњеви) и* **Борко Радић** *(клавијатуре). Бранислав Теодоровић је и шеф групе.*

Јован Стефановић,
Фрушкогорска 25,
22400 Павловци, код Руме
(хонорар 100 дин)

МАЈА ЛОНЧАРИЋ

МАЈА ЛОНЧАРИЋ, млада глумица и интерпретаторка забавних мелодија из Загреба, у последње време је све присутнија на домаћој забавној музичкој сцени. Ове јесени имали смо прилику да је видимо у неколико популарних ТВ емисија, а ускоро се може очекивати и нова плоча ове талентоване певачице која је протеклих неколико месеци одржала концерте широм наше земље.

Маја је рођена 2. фебруара 1952. године у Загребу. Мада јој је музика и свирање гитаре љубав из најраније младости, прво се скушала као глумица. До сада је снимила десетак филмова, а посебно значајних естрадних наступа имала је у Италији, Швајцарској и Француској где је провела неколико година. Одлично познавање енглеског, француског и италијанског и певање на овим језицима омогућило јој је да брже и лакше освоји страну публику. Догодило се да је, као певачица, познатија у тим страним земљама него код нас.

Адреса: Маја Лончарић, Ремете 4, 41000 Загреб

СУЗАНА МАНЧИЋ

Прошле су две године откада је београдска певачица СУЗАНА МАНЧИЋ снимила „Огледалце“ и отада је није било ни на радију ни на телевизији. Сузана нас је ипак обрадовала априла ове године када се појавила на „Интерталенту“, традиционалном фестивалу забавне музике у Готвалдову (Чехословачка) и освојила прво место. Било је то велико изненађење и за њу саму. Певала је композицију „Галеб“ и није ни слутила да у конкуренцији певача из многих земаља, чак и из Енглеске, може да освоји највећи број гласова.

На најновијој Сузаниној сингл-плочи (трећој) налази се победничка композиција са „Интерталента“ и „Мамин син“. Ова друга је у диско-ритму у коме се Сузана први пут огледа. Обе нумере компоновао је Сања Илић, док је текстове написала Марина Туцаковић.

Сузана је студент права, а музиком се активно бави од 1974. године. Њени почеци везани су за рад са групама ДАГ, ТРАГ и МАЈ, а као солиста се појављује на омладинском фестивалу у Суботици 1976. На „Београдском пролећу“ следеће године, на вечери шансона, добија признања од многих композитора, између осталих и од Сање Илића. Он јој је одмах понудио сарадњу и написао композицију „по мери“. Било је то „Огледалце“ које ју је и учинило познатом.

„Верујем да ћу тек овим последњим синглом постићи нешто више него досад“, казала нам је Сузана. „О ЛП-ију је још рано да говорим, можда ћу га снимити идуће године, али трудићу се да будем што присутнија на домаћој поп-сцени и стрпљиво чекати својих пет минута.“.

РАТКО ОСТОЈИЋ

Ових дана у продаји се појавила нова сингл-плоча младог интерпретатора забавних мелодија РАТКА ОСТОЈИЋА. После дуже паузе, због одслужења војног рока, овај млади Панчевац представља се са две композиције Боре Ђорђевића, шефа групе РИБЉА ЧОРБА. Специфичан глас Ратка Остојића, коме су својевремено музички стручњаци порица-

ли успешну каријеру, нашао се на новој провери.

На А страни сингл-плоче је нумера „Твој ратни план“, нешто умереније рок-композиција од оних које за своју групу пише Бора Ђорђевић, док је друга страна резервисана за допадљиву баладу „Останимо пријатељи“, од које и сам певач много очекује.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем ЛП и сингл-плоче. Заинтересовани ће добити списак.

Ненад Попић,
Гагаринова 2,
21000 Нови Сад

СПЕШЛС
(SPECIALS)

Почетком новембра у Енглеској се појавила деби-плоча састава СПЕШЛС. Ова седмочлана група у последње време стиче све више присталица. Критика је одавно на њеној страни, а публика је на концертима прима са одушевљењем. То за познаваоце СПЕШЛСА није никакво чудо јер они већ дуго важе за најатрактивнију групу у Енглеској. Међутим, што се тиче њихових диско-остварења, досад су снимили само један сингл са композицијом „Гангстери“ (»Gangsters«). Ову песму музичари су посветили свим менаџерима у музичком свету.

Сингл није представио СПЕШЛСЕ у најбољем светлу, па се није много веровало ни у квалитет првог албума. Међутим, када се плоча појавила, одушевила је и највеће скептике. Четрнаест композиција, колико се налази на плочи, представљају изузетно музичко дело. Продуцент ове плоче је Елвис Костело који и сам има удела у овако успешном остварењу. Ово издање ће сигурно бити једно од најтиражнијих у диско-кући »2 tone« чији су власници чланови групе СПЕШЛС. Наиме, састав је основао диско-кућу желећи да помогне неафирмисаним групама.

Стил који негују СПЕШЛСИ тешко је дефинисати. То је мешавина регија, панка и соула, а основа је такозвана СКА-музика са Јамајке.

музички речник

ФАГОТ — Фагот је дрвени дувачки инструмент са двоструким језичком из породице обоа. Даје дубоке (бас)

тонове. Данас у оркестру има обично 2—4 фагота. Прави се од пре парираног старог јаворовог дрвета.

ФАЛСЕТ — Фалсет је певање из саме усне шупљине, а не из груди. У вокалној техници то је посебан начин певања који могу да примене тенор, баритон и бас. Фалсетом они могу да певају тонове знатно више од нормалног опсега свога гласа. Ти тонови су и по звуку и по квалитету слабији од нормалних и имају посебну боју.

ФАНДАНГО — Фанданго је шпанска народна игра андалузијског порекла, прилично брзог темпа у 3/4 или 3/8 такту. Изводи се уз песму и пратњу гитаре и кастањета, понекад и бубња, гајди или фруле. Текст је обично лирског карактера.

ФАНТАЗИЈА — Фантазија је инструментална композиција слободног облика и неодређене садржине. То је композиција на бази мотива из других дела (опере, народних мелодија и др).

ФИЛХАРМОНИЈА — Филхармонија је синоним за симфонијски оркестар. Реч је грчког порекла и значи удружење љубитеља музике.

ФЛАМЕНКО — Фламенко је народна игра и песма из јужне Шпаније Спада у најкарактеристичније музичке појаве шпанског фолклора. Песма је с једноставним текстом који најчешће опева љубав, смрт, кривицу, кајање и сл. Певање фламенка прати фламенко-игра када наступа солиста или један пар. Играчи ударају такт ногама, пљескањем руку или кастањетама.

ФЛАУТА — Флаута је дувачки музички инструмент. Припада групи дрвених инструмената, а израђује се и од метала.

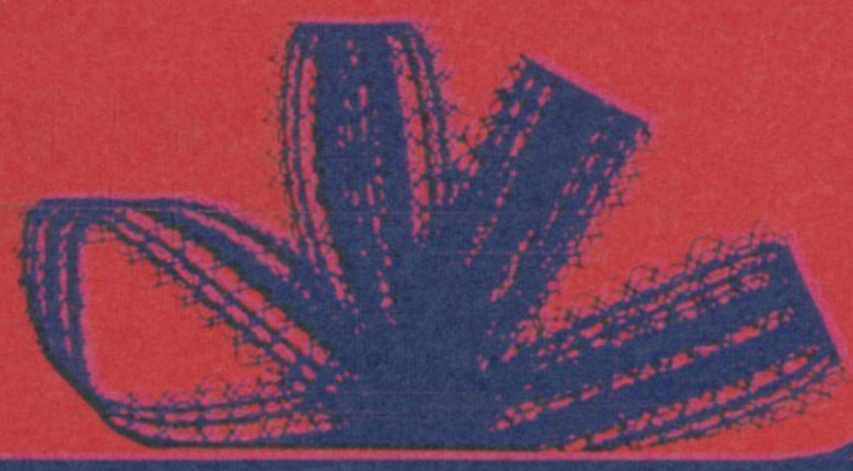
ФОКСТРОТ — Фокстрот је окретна игра у 4/4 такту америчког порекла. Настала је пред први светски рат, а после рата била је веома популарна и у Европи.

ФРУЛА — Фрула је општи назив за разне врсте народних дувачких

инструмената. Израђује се од дрвета, трске и другог материјала.

ФУГА — Фуга је најразноврснији композициони облик полифоне музике у коме једна или више тема наступају у појединим гласовима равноправно, по законима контрапункта. Има најмање два гласа, а може бити вокална и инструментална. Њена основна шема је: експозиција, развој и завршетак. Фуга је и главни облик барокне музике који је J. S. Бах довео до савршенства.

Најлепши новогодишњи поклон је књига

1. ИЛУСТРОВАНА ИСТОРИЈА СВЕТА

У 70 поглавља обрађује целокупан развој цивилизације од почетка до наших дана. Писана једноставно и популарно, плени пажњу читалаца и остаје драгоцен извор података.
Књига која доказује да чињенице могу бити много узбудљивије од фантастике и да историја изложена на занимљив и маштовит начин буди интересовање и љубав према сазнању наше прошлости.

ЦЕНА 300 динара.

2. Карл Ерих Гребнер, ПРИРОДА — ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

Јединствен водич кроз живописан и шаролик живот у природи у различитим облицима и у неизмерном богатству. Књига има 480 страна, енциклопедијског је формата, богато технички опремљена са 600 илустрација у боји, у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом у боји.

ЦЕНА 400 динара.

3. Др Иван Клајн, РАЗГОВОРИ О ЈЕЗИКУ

Ова духовито написана књига чита се без предаха и оставља читаоца истински обогаћеног поузданим обавештењима о матерњем језику и језику уопште.
Латиница, 18,5 x 22 цм, 162 стране, броширан повез.

ЦЕНА 130 динара

4. РАЗБРАЈАЛИЦЕ

Сакупила и илустровала Владана Ликар Смиљанић.
Разбрајалице су део многих дечјих игара.
РАЗБРАЈАЛИЦЕ — маштовите и мелодичне игре речима уз прекрасне илустрације Владане Ликар Смиљанић.

ЦЕНА 120 динара

5. РИЗНИЦА ПЕСАМА ЗА ДЕЦУ

Избор најлепших песама најомиљенијег дечјег песника — Јована Јовановића Змаја. У песмама Чика-Јове Змаја генерације девојчица и дечака налазиле су свој свет, јер је песник умео да им се приближи и да с очинском нежношћу учи љубави према свему што је добро и лепо.
Избор песама Мире Алечковић.

ЦЕНА 160 динара

6. ЛАФОНТЕНОВЕ БАСНЕ

Књигу ЛАФОНТЕНОВЕ БАСНЕ читале су и читају све генерације и памте оно што је најлепше, најпоетичније и најхуманије. Изванредне илустрације у боји употпуњују слику о времену и друштву у којем је Лафонтен живео. Свака басна критикује и поучава.

ЦЕНА 160 динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у **Новом Саду** — Лазе Костића 22, тел. 20-339; **Сарајеву** — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; **Светозареву** — Славке Ђурђевић б.б. згр. Б-3, тел 23-313 и у **Загребу** — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „ВУК КАРАЦИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9 — П.З. 21. 12. 1979.

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем књиге под бројевима .....

А) ЗА ГОТОВО — са попустом од 20%, плаћање поштару приликом пријема књига (поводом новогодишњих празника)

Б) НА ОТПЛАТУ — у ..... редовних месечних рата, с тим што месечна рата не може бити мања од 100 динара. Рате ћу отплаћивати редовно сваког месеца, најкасније до 10. у месецу, по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић“. (Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име .....

Место и година рођења .....

Занимање .....

Поштански број и место становања .....

Улица и број ..... Телефон .....

Назив радне организације .....

Место седишта ..... Улица и број .....

Овера о запослењу ..... Телефон ..... Потпис купца .....

Бр. л. карте ..... Издате од СУП-а .....

Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

ЛЕГЕНДА О НОВОМ ЗЕЛАНДУ

УПЕЦАНО ОСТРВО

Некада давно, каже предање, недостајао је Новом Зеланду један од његова два дела. Северно острво још није било „упецано“.

Богови су, према маорској легенди, прво створили жену која је после неколико месеци донела на свет првог, а потом и остале Маоре. Једнога дана група младића испловила је далеко на југ. Нестало им је хране и један од њих, по имену Мауи, покушао је да помоћу своје чаробне виличне кости улови нешто за јело. Ударио се по носу, раскрварио га, и размазао мало крви по кости.

Када је кост заронила у море, осетио је да је запела о нешто велико и тешко. После доста мука Мауи је успео да из дубина мора извуче — читаво острво. Тако је Нови Зеланд, поред Јужног, добио и Северно острво. Маори су га назвали Те Ика а Мауи што у преводу значи Мауијева риба.

Маори, који још живе на Северном острву и за које се сматра да су полинежански народ са Тахитија, нису први настанили Нови Зеланд. Прастановнике ових острва археолози називају ловцима на мое, огромне птице које су биле два пута веће од човека. Али, и птице и људи одавно су били изумрли када су Маори у 14 веку населили ова подручја, па се стога о њима веома мало зна.

И сама историја Маора заснива се на митовима јер овај народ није имао писани језик, па су се предања усмено преносила с колена на колено.

ПРИЧА О ПАКЕТУ ХРАНЕ

ПАВЛАКА ЗА СИНА

Официр је забезекнутом краљу млека прочитао закон о службеним тајнама, захвалио му и изјавио како је уверен да господин неће одбити да да свој допринос рату против Немаца.

Млад човек, мршав као скелет, у похабаним фланелским панталонама, старом плавом џемперу и са цилиндром на глави ступио је у просторије Одељења за бекства при Министарству рата у Лондону. Био је један од многих пилота Британског ратног ваздухопловства који је успео да побегне са територије коју су држали Немци и врати се у домовину.

Млади пилот, у одећи скинутој са страшила са неке њиве у Белгији, поднео је извештај о свом искуству приликом бекства. Говорио је о свом пробијању и излагао појединости из којих се могло закључити да му је недостатак хране представљао главну тешкоћу за време бежања.

КОМПАС У ДУГМАДИМА

Рачуна се да је око 300 хиљада савезничких војника успело да побегне из немачког заробљеништва за време другог светског рата и буде враћено на фронт. Припадници РАФА, Британског ратног ваздухопловства, чак су имали изричито наређење да покушавају бекство по сваку цену.

Ово је било нарочито актуелно после пада Француске, када је Геринг концентрисао снаге Немачког ратног ваздухопловства Луфтвафе на Велику Британију и, нарочито, на Лондон. Британски пилоти обављали су летове над територијом коју је контролисао непријатељ.

Чим би прешли Ламанш, британски авиони нашли би се на удару немачке противавионске артиљерије и Луфтвафе. Читаве посаде, пилоти, навигатори, митраљесци, принуђени да искачу падобранима, налазили су се у напрекидној опасности да падну у руке Немцима.

Одељење за бекства, при Министарству рата, снабдевало је авијатичаре минијатурним компасима скривеним у дугмад униформе или у оловкама, типографским картама закамуфлираним у шпилу обичних карата за игру и другим помоћним средствима за бекство. Али, најзначајнији проблем, храна за неколико дана марша, није био решен.

Главну улогу у решавању тог проблема одиграо је Клејтон Хатон који је пре рата обављао низ разних послова а када се зарати-ло, стекао официрски чин и био члан екипе Одељења за бекства.

Хатон је дуго лупао главу о врсти хране за бегунце и њеном паковању. Први покушај била је лимена кутија у којој су продавана паковања од 50 цигарета. Лименка је могла комотно да стане у унутрашњи џеп авијатичарске униформе.

Од фабрике „Вилс“ Хатон је покушао да наручи 20 хиљада оваквих кутија. Директор фебрике га је, на његово разочарање, известио да располаже веома малим бројем празних лименки.

— **Ништа зато** — хитро је одвратио Хатон. — **Узимам 20 хиљада пуних кутија!**

— **Па то је равно милион цигарета** — узвикнуо је директор фабрике.

— **Тачно** — гласио је одговор. — **Ја пушим 20 дневно што значи да ћу имати довољно цигарета за следећих 130 година!**

Посао је закључен. Следећих неколико дана Хатон је провео за својим радним столом окружен најразноврснијом концентрисаном храном и другим неопходним предметима. Паковао је и распакивао једну лимену кутију све док није био сасвим сигуран да је искоришћен и последњи кубни милиметар простора.

ТЕЧНОСТ КОЈЕ НЕМА

У малој лименој кутији за цигарете налазиле су се 24 хранљиве карамеле, пакетић жвакаће гуме, тестерица, комад чоколаде, 10 бензедрин таблета, кутија шибица, минијатурни компас, мало конца,папирне мапе Немачке и северне Француске, замотуљак лепљиве папирне траке, коска специјалне концентрисане хране на бази путера и кикирикија и 6 киселих бомбона. Хране је било довољно за неколико дана марша под условом да се пажљиво расподели.

Када је завршио посао, Хатон је пожурио до свог претпостављеног и, уместо похвале, чуо умесну примедбу.

— **Слушај, Клути, ово је доста добро, али није довољно. Не знам како ћеш то решити, али у кутију мораш да убациш и неку врсту посуде за воду. Сва храна на свету је узалудна ако је човек жедан.**

Хатон се поново бацио на посао и у ново паковање лименке стало је и неколико таблета за пречишћавање воде као и танка гумена бочица запремине око једног литра.

Пакет за бекство био је готов, али Хатонов немирни дух, као и искуства бораца који су успели да побегну, говорили су да садржај лимене кутије треба обогатити. Хатон је размишљао о течности која би за кратко време успешно заменила воду и истовремено била укусна и хранљива.

Најзад се одлучио за павлаку. Једини проблем био је како је наћи у тешким ратним временима када једва да је било и млека. Од претпостављених се није могао надати никаквој помоћи и стога је решио да сам изведе ствар на чистину.

ИЗВОЛИТЕ НАПОЉЕ

Одвезао се на адресу коју је набавио уз много мука. Направио се да не примећује девојку на пријавници и ненајављен упао у канцеларију енглеског „краља млека“. На пола пута пресекао га је оштар глас:

— **Ко сте ви и шта, ког врага, тражите у мојој канцеларији? Сместа изволите напоље док вас не пријаве!**

Хатон је показао своју специјалну легитимацију и објаснио да тражи павлаку. Када је чуо реч „павлака“, краљ млека се згрануто упиљио у њега и поново му показао врата.

— **Слушајте, господине,** — почео је Хатон. — **Наш разговор не иде правим током. Ја, наравно, могу да реферишем вишим властима о вашем ставу... али то не значи да ћу и добити павлаку. Претпоставите да сте млад пилот кога су оборили Немци. Имате карту и компас који вас могу довести до слободе, али немате шта да једете и пијете. Колико далеко мислите да бисте стигли без хране?**

Лице краља млека изненада је смекшало. Устао је и одвео непознатог официра у млекару пуну судова са густом белом течношћу. Хатон је кутлачом захватио павлаку и са задњег краја напунио тубу. Затим је металном штипаљком заврнуо отвор, скинуо поклопац и притиском палца и кажипрста истиснуо нешто павлаке.

Последња верзија пакета садржи 12 Хорлик бомбона, тубу павлаке, пакетић таблета за пречишћавање воде, комад чоколаде, лепљиву траку, компас, 12 бензедрин таблета, шибицу, иглу и конац. Када би се пакетић испразнио, служио је као посуда за воду.

Забекезнутом краљу млека прочитао је закон о службеним тајнама, захвалио му и изјавио како је уверен да господин жели да дâ свој допринос рату против Немаца. Господин је на најдоброћудљивији начин обећао пуну подршку.

Хатон је самоме себи честитао на изванредно изведеној игри када је зачуо речи краља млека:

— **Надам се да ће авијатичари уживати у мојој павлаци јер је то најбоља павлака на свету. Умало да заборавим, имам сина у ратном ваздухопловству. Он такође воли павлаку.**

Хатон је направио нову верзију пакета хране за бекство, а син краља млека вратио се из рата са летачким одликовањима. И он се једном нашао у ситуацији да из тубе сиса павлаку коју је произвела фабрика његовог оца.

Б. Б.

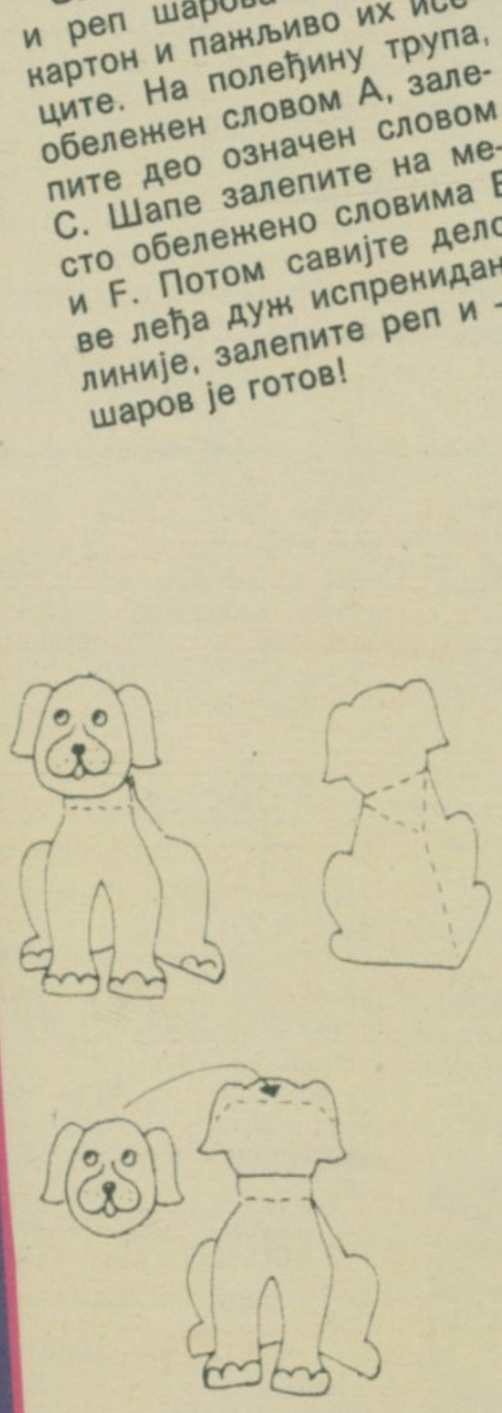

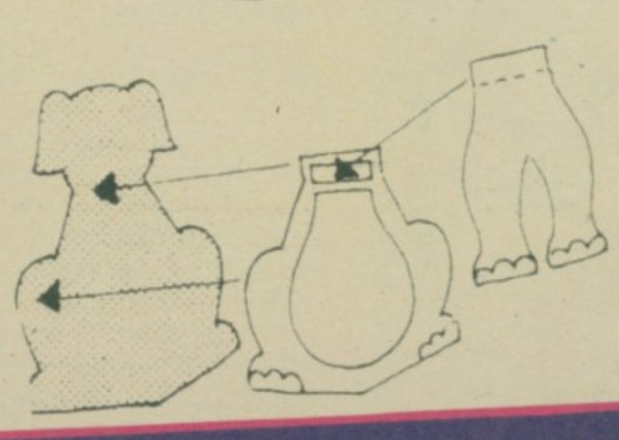
Ушући кућак

НАПРАВИТЕ ШАРОВА

Ако желите да имате овог симпатичног шарова, можете га брзо и лако направити.

Залепите труп, главу, и реп шарова на дебљи картон и пажљиво их исеците. На полеђину трупа, обележен словом A, залепите део означен словом C. Шапе залепите на место обележено словима E и F. Потом савијте дуж испрекидане линије, залепите реп и — шаров је готов!

ДВЕ ФАНТАСТИЧНЕ ПРИЧЕ

ЧОВЕК У СЕНЦИ

ЖАН ЛИВМАН

Средње године, мршав, благе црте лица, оштар поглед, размишљао је др Волф посматрајући новог члана Савета. То је, дакле, тај генијални научник!

Мир велике дворане ремети је једино тих, уједначен шум који је показивао да компјутер ради под пуним оптерећењем. Код излазне јединице стајала су два човека.

— Провери да ли је антена добро усмерена — рече један.

— У реду је — одговори други пошто је извршио контролу.

— Сателитска емисија ускоро почиње.

Неколико тренутака касније јединица је ступила у рад и из ње је почела да излази трака са дијаграмима. Писачи периферне јединице брзо су се померали остављајући кривудаве трагове на папиру. Само један је био максимално померен, непомичан — иза њега је остајала права линија.

— Шта ово значи?! — збуњено се упитао први човек — Можда је уређај у квару?

— Не, исправан је... Морамо да обавестимо Научни савет...

Велика конференцијска дворана била је препуна научника из целог света. На говорницу се попео један човек.

— Господо, ја сам др Волф, астрофизичар. Пре извесног времена, тачније пре десет дана, два научника која су примала извештај са Соларне орбиталне опсерваторије приметила су да се јачина ултраљубичастог зрачења Сунца огромно повећала.

Знамо да је до максимума активности Сунца остало још годину дана, па можемо претпоставити да ће снага ултраљубичастих зрака још више порасти. Подсетићу вас: код људи изазивају слепило и рак коже, код биљака и животиња разне промене које се редовно завршавају смрћу. Дакле, животу на Земљи прети потпуно уништење!

У сали је владала тишина.

Предвиђајући могућност да људима запрети велика опасност, Централна влада Земље је пре десетак година донела одлуку о покретању пројекта названог „Омега". Циљ пројекта је да, ако Земљи запрети катаклизма, омогући да се известан број људи пресели у неки други звездани систем и тамо обнови људску цивилизацију...

Један астероид спуштен је са орбите и преуређен у свемирски брод са затвореним еколошким системом. Тај астероид може да прими око 2 милиона људи, а тренутно се налази у Месечевој орбити.

Сигурно се питате каква је ваша улога. Видите, пројекат „Омега" је веома скуп, па ће се њему прибећи само ако људима заиста прети уништење. Ваш задатак је да процените да ли ће ултраљубичасто зрачење уништити живот на Земљи...

Др Волф се нервозно врпољио у фотељи бацајући често поглед на сат. У његову канцеларију ушао је један човек.

— Докторе Миле, чекам вас већ десет минута! Као директор Научног савета „Омега" веома сам заузет... Желели сте да разговарате са мном...

— Бићу кратак. Предлажем да се Научни савет прошири за још једног човека.

— Још једног човека?! Већ имамо много научника, само сметају једни другима.

— Објаснићу вам. У Научном савету имамо само уско специјализоване научнике, а проблем захтева да се њиме позабаве људи ширег знања.

— Наставите.

— Пре неколико година упознао сам стручњака чије је учешће у неколико научних програма било од одлучујућег значаја. Показивао је прави пут ка решењу изванредним логичким размишљањем, везујући чињенице које никоме не би пале на памет. По мом мишљењу, он је једини човек на Земљи који може предвидети каква ће бити снага ултраљубичастог зрачења у максимуму активности.

— У реду, укључите га у пројект. Само, нешто ми није јасно: како то да нисам чуо за њега?!

— Не воли публицитет. Зато га зову „Човек у сенци".

Средње године, мршав, благе црте лица, оштар поглед, размишљао је др Волф посматрајући новог члана пројекта. То је, дакле, то чудо од човека.

— Надам се да су вам објаснили каква је сврха пројекта — рекао је гласно.

— Разуме се.

— Онда могу само да вам пожелим успех. Др Мил ће вас упознати са осталим члановима пројекта и начином рада.

Прошла су два месеца. Извршен је огроман број експеримената, израчунавања, посматрања Сунца у области ултраљубичастог зрачења. Крајњи одговор на питање зависио је од огромног броја фактора, па је рад настављен несмањеним темпом.

Једног дана у канцеларији др Волфа зачуо се сигнал видеофона и на њему се указало лице др Мила.

— Готово је — рекао је. — Имамо решење.

Неколико минута касније др Мил и Човек у сенци ушли су у његову канцеларију.

Др Волф их је упитно гледао.

— Најбоље је да ви објасните — рекао је др Мил Човеку у сенци.

— У реду. Зрачење ће постати

САМО РАЗУМ

ВЕСЕЛИН ВУКЧЕВИЋ

БИТИ НАЈРАЗУМНИЈИ И НАЈОДГОВОРНИЈИ, УБИЈАТИ СЕ ОД ПОСЛА И ОБАВЕЗА ДОК МАСЕ ОСЕЋАЈНИХ И БЕЗБРИЖНИХ ЉУДИ ПРОВОДЕ ЖИВОТ У ЗАДОВОЉСТВИМА И БЛАГОСТАЊУ БИЛО ЈЕ — НАПОРНО И ЛУДО

Док ово пишем РАЦИО I се задњи пут самопрограмира, а безброј светлих тачкица, трепћући, заувек се гаси. Но, покушаћу да вам испричам оно што сам чуо, видео и схватио.

Водећи

Земља, оваква какву је сада видите, превазишла је све кризе самоуништења. Огроман енергетски потенцијал стављен је у службу добра. Бесконачне количине контролисане енергије постале су послушна снага човека вођеног разумом. Генерације су бирале најразумније и најодговорније људе за контролу енергетских комплекса. Колико је то дуго трајало тешко је установити, јер бити најразумнији и најодговорнији, убијати се од посла и обавеза док су около масе осећајних и безбрижних људи проводиле живот у задовољствима и благостању — било је, без обзира на углед који су уживали изабрани — напорно и безумно.

„Водећи", како су их називали остали становници, дуго су били жртве своје изузетности. Вођени разумом и потребом да учествују у лепшем делу живота, конструисали су РАЦИО I, овај пред којим стојим, и пренели на њега своје обавезе. Повремено су га обилазили, контролисали, усавршавали, па је и то престало. Није имало сврхе контролисати РАЦИО I чија је одговорност као и способност свеобухватне концентрације била савршена.

Тотална контрола

Шта се то догодило у РАЦИЈУ I када је своје особине пожелео да пројектује на људе, може само да се претпоставља: недостатак енергије или жеља да људе склоне слабостима, задовољствима и осећањима подигне на виши ниво, на свој — рационални.

Почело је општим пописом и маркирањем становништва а како се касније испоставило, маркер је био минијатурни индикатор људских осећања. Људима је дуго требало да схвате да су несносни болови који настају када се препусте машти или задовољствима производ маркера, односно РАЦИЈА I. Овог се нису могли ослободити читавог свог дугог живота. Новорођенчад су одмах маркирана.

Било је то време „тоталне контроле разумом". РАЦИО I је све то чинио да би људе учинио разумним и да би се уштедела и сакупила енергија толико потребна систему. Свакодневно се догађало да човек на улици почне да се превија од болова зато што је на тренутак заборавио своје обавезе и пожелео мало лудирања. Знам још доста о том времену али, за вас је ово најважније.

Рођење и смрт

Исечак МЕМ. Енергетска јединица WY.

...Становници WY-010 су се репродуковали. Нови примерак становника маркиран. Број: WY-011.

Исечак ТОД.

... Становници WY-010 дематеријализовани. Примерак WY 011 кооптиран.

Шта се догодило

(Прича Симон П. најстарији становник).

Ита и Улис живели су у усамљеној лепо уређеној кућици на крају стамбеног блока. Били су дивни млади људи. Улис је често добијао нападе бола. Знали смо шта то значи. Био је бунтовник и РАЦИО I често га је кажњавао. Гледали смо како повремено долазе ИНКВИ — Метални опслуживачи — и уништавају башту пуну разноврсног цвећа док се Улис превијао у страховитим боловима.

Трајало је то дуго, али је учестало када је Иту захватио процес

голико јако да ће уништити целокупан живот на Земљи...

Др Волф га је пажљиво слушао.

— Сви научници који су радили на пројекту обрађивали су само критичан проблем: да ли ће ултраљубичасто зрачење имати уништавајуће дејство. Због тога су тапкали у месту.

Ја сам размишљао комплексније. Анализирао сам све податке који се односе на активност Сунца у последњих неколико година. Познато је, на пример, да је у такозваном Маундеровом минимуму активности ротација Сунца била бржа него данас. Последњих неколико година Сунце је знатно успорило ротацију, што значи да предстоји вишегодишњи период за време кога ће снага целокупног сунчевог зрачења бити далеко већа од нормалне...

Др Волф је пажљиво посматрао дијаграме, скице, табеле. Решење је било ту, јасно, доказано и ужасно... Живота ће, дакле, нестати са лица Земље.

— Да, тихо је рекао. — Пројекат „Омега" може да почне...

Др Мил и Човек у сенци стајали су на тераси контролног торња Главног космодрома Земље. У пространству широке равнице виделе су се лансирне рампе са којих би повремено узлетали свемирски бродови. На космодрому је владала неуобичајена живост. Према свемирским бродовима кретала су се многобројна возила са горивом и аутобуси пуни путника.

— Путници се укрцавају — рече Човек у сенци. — Када ће кренути?

— Чим се сви сместе — одговорио је др Мил. — Још нешто, и ви ћете кренути са њима.

— Ја?! Зашто?

— Никад се не зна шта се може догодити у свемиру. Потребан нам је човек који ће доносити одлуке.

Свемирски бродови узлетали су један за другим. На космодрому је остао још само један.

— Време је — рекао је др Мил — Могу само да вам пожелим срећан пут.

— Хвала — тихо је одговорио Човек у сенци и брзим корацима се упутио према свемирском броду, великом сјајном колосу чији се врх смело дизао у небо...

Човек у сенци стајао је испред великог екрана Командног центра астероида „Омега". Цео екран био је испуњен великом плавозеленкастом куглом — планетом Земљом.

— Капетане, зар није дивна? — рекао је човеку до себе. — Погледајте те преливе океана, формације облака, масиве копна. Помало ми је жао што је напуштамо.

— Заиста лепа планета, заповедниче, али је наша ипак лепша. Сви путници, а и ја, једва чекају да стигну кући.

— Жао ми је што сам морао да их преварим на тако суров начин. Сада сваки човек на Земљи очекује скору смрт! Пријатно ће се изненадити када утврде да активност њиховог Сунца у ствари почиње да опада.

— То сте заиста вешто извели, заповедниче. Ни на тренутак нису посумњали у ваше резултате. Ни мени није пријатно што смо то морали да урадимо, али није било другог начина да се вратимо.

— Да ли је преуређивање погона завршено?

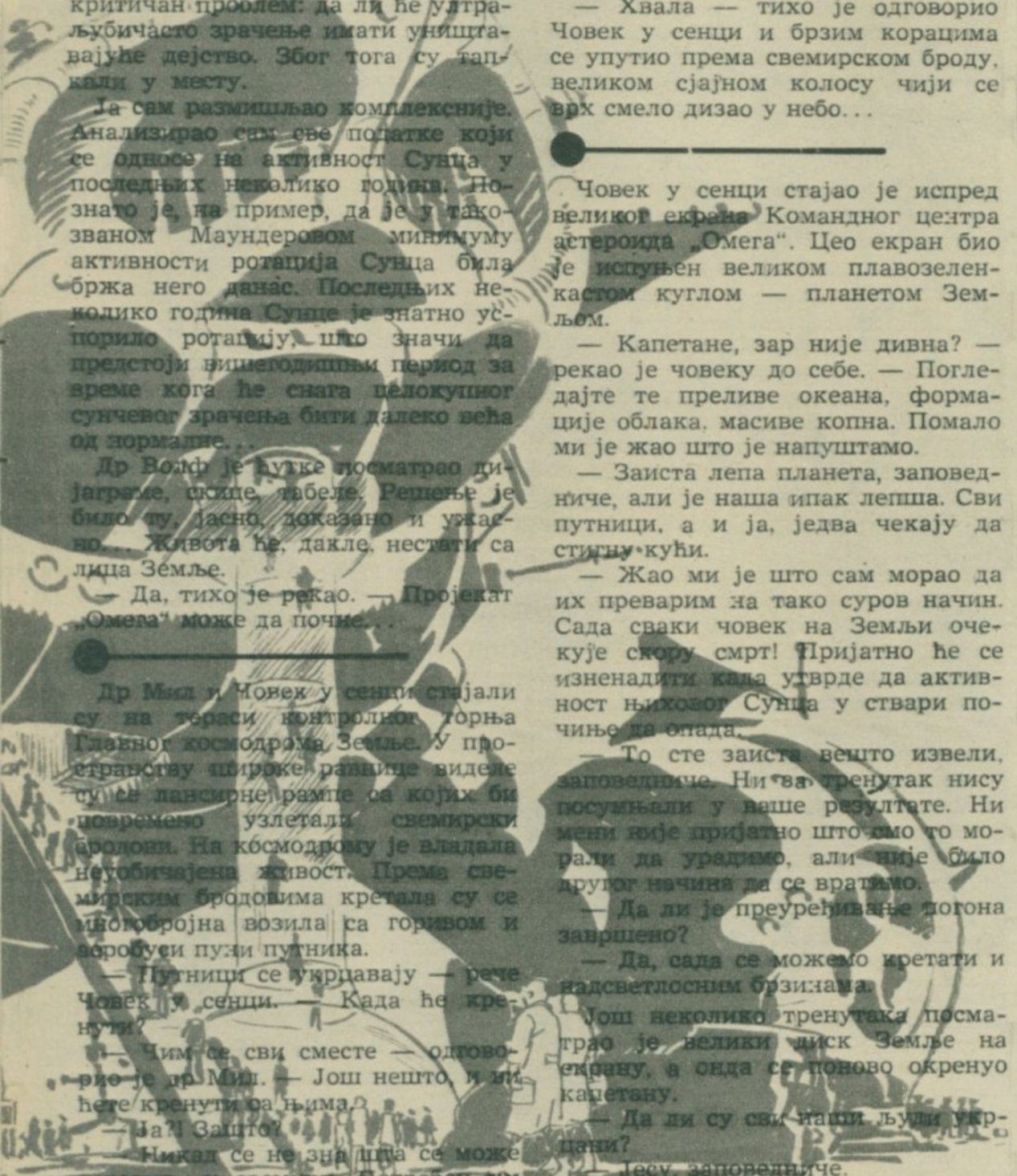
— Да, сада се можемо кретати и надсветлосним брзинама.

Још неколико тренутака посматрао је велики диск Земље на екрану, а онда се поново окренуо капетану.

— Да ли су сви наши људи укрцани?

— Јесу, заповедниче.

— Можемо да кренемо. Дајте наређење за полазак!

Шта се стварно догодило

Ита се породила. ИНКВИ су обавили посао и отишли. Мало прерано, јер је Ита само десетак минута касније родила и другог сина. Улис је, превијајући се од болова, својим рукама задавио маркирано дете, извадио индикатор и ставио га у медаљон новорођеном сину.

Његов Улитис рашће слободно — инкубатор неће регистровати навалу крви кроз аорту. Ритам индикатора биће нормалан, а РАЦИО I неће регистровати нестанак. ИНКВИ ће га послуживати као и остале.

Пажљиво га је нахранио и увио, изнео до сигурног места, а затим се вратио и дематеријализовао кућицу, Иту, себе и маркирано мртво дете. Улитис је растао слободно и чудио се гледајући другу децу...

Живела су и расла у сталном страху од изненадног физичког бола чији је изазивач био негде далеко или дубоко, недохватљив. Од живота су имала прецизно израчунате и испоручиване оброка и пакете одеће. У време репродукције ИНКВИ су долазили и, уместо венчања, у наставку ћелијског стамбеног блока додавали још једну ћелију и на врло прозаичан начин доводили изабрани пар.

Заузврат, људи су морали увек и свуда да носе енергетски прслук који је преузимао већи део њихове енергије, а ову је РАЦИО I узимао и њоме хранио себе ,ИНКВЕ и енергетски систем.

РАЦИО I, сигуран у свом свету, брањен минијатурним индикатором који је кршио вољу људи несносним и разноврсним боловима, био је смештен у строго контролисаној зони без стражара и ограде. Ту, али недоступан.

* * *

Ја, Улитис, знао сам доста о његовој моћи. Приче Симона П. о прошлости и жеља да загрлим Ивону насмејану и срећну, а не растрзану боловима довела ме је овде. И ову причу пишем стојећи за пултом на којем су, некада давно, „Водећи "радили док нису непромишљено предали свет овом чудовишту које управо умире. Уништавам га ја једини немаркиран!

укрштене речи

ВИДОВИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ АРМИЈЕ

Прва пролетерска бригада формирана је 21. децембра 1941. у малом босанском месту (уписати поред **броја** 3) а већ следећег дана имала је ватрено крштење и тај дан се слави као Дан Југословенске народне армије. Данас снажну и модерну ЈНА чине три вида војске. Скраћенице њихових пуних назива треба уписати под **бројевима 1, 2. и 4.**

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УМЕТНОСТ (ЛАТ.)	ПРЕЗИМЕ И ИМЕ НАШЕГ КОМПОЗИТОРА	ВОЗНИ РЕД (СТР.)	ЈАПАНСКА НОВЧАНА ЈЕДИНИЦА	ГЛУМИЦА ЕКБЕРГ	ЈЕДАН РОДИТЕЉ ОД МИЛА	ВУЋИ ЦРТЕ / ОСОВИНА	▼
ДЕО ЦЕНТРАЛНОГ ГРЕЈАЧА									
КОЈИ ИМА ОБЛИК ВРЕТЕНА									
ПРАВИ, ИСТИНСКИ								2	
ЗНАК ФОСФОРА		ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА / КОМПОЗИТОР БОЈАН			МУЗИЧКА МЕРА / НАХРАЊЕН				
ФИЛМ. ГЛУМИЦА РЕД-ГРЕЈВ							ЈЕЗЕРО У ФИНСКОЈ / ТРУПЛО		
						ТЕЛЕВИЗИЈА / УЖИЧАНИН			КУЋНА ЖИВОТИЊА
ДОДИРИВАЊА, ДОТИКАЊА	НЕПРОФЕСИОНАЛАЦ / ГРУБ, НАБУСИТ							ФРАНЦ. ГЛУМИЦА ДАНИЈЕЛ	
ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ ШАРЛ					3 ЗНАК КОТОРА				
МАЈЧИН ПРОИЗВОД				ДЕО ОКА / ИТАЛИЈАНСКИ КОМИЧАР					
ОЧИГЛЕДНО, ОЧЕВИДНО						4	РУТЕНИЈУМ / РИМСКИ ИСТОРИЧАР ЛИВИЈЕ		
„РАДИЈУС"		УЗВИК (УДИВЉ.) / НАТРИЈУМ			МАЛИ РТ / ЗНАК ЗА ОСМИЈУМ				
НАУКА О ГРАЂИ ЖИВИХ БИЋА									
НАПАДНИНА, ТАЛОГ						КАТРАН			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П, ЗЛО ПРОЉЕЋЕ, екразит, В, ласта, аде, Емануел, м, ји, Ангола, СН, саоник, катр, н, вс, А, аер, Сн, гошћа, воз, поставка, в, Рти, Ендре, таин, набор, натапати.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник".

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47.—
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 6981-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

пуна кућа
новог задовољства...

КОКУ С

...НОВИ СЛАТКО-СЛАНИ ДЕЗЕРТ, за све узрасте и све прилике

производ добијен печењем кукурузних клица у слатком природном сирупу

PREHRAMBENA INDUSTRIJA — BEOGRAD

CENTRO proizvod

НОВО!

sprint
жвакаћа гума са декстрозом

Серија самолепивих сличица у боји о развоју саобраћајних средстава на копну, на мору и у ваздуху — од прве бицикле и легендарних Дедалових крила до првог корака астронаута на Месец.

У сваком омоту налази се по једна сличица.
За десет омота вам БЕСПЛАТНО достављамо албум.
Број албума је ограничен, зато што пре доставите 10 омота на адресу: „Јосип Краш", 41000 Загреб (за наградно извлачење).

СПРИНТ вас такође награђује!
Шта сте добили, можете сазнати на полеђини сличице, а награде су следеће:

- фото-апарат
- књиге „Велики светски проналасци"
- књиге „Илустрована дечја енциклопедија"
- мајице „СПРИНТ"
- значке „СПРИНТ"

НОВО!

Прегрши лепих жеља и PEZ *бомбона у Новој години*
желе вам ваши љубимци

Kolinska

РУМА

ЛЕГЕНДЕ О НАШИМ КРАЈЕВИМА

ПРОКЛЕТО БЛАТО!

Пространом сремском равницом унедоглед се отегла турска војска. Време тмурно, досадна киша данима не престаје. Све се зарекло против освајача који је кренуо да ко зна где пали, осваја и убија — и небо и расквашена плодна земља у коју су пропадали до листова. Преморени и блатњави коњи упињу се извлачећи заглибљене топове...

Испред војске јаше паша коме су векови одавно избрисали име. Паша ћути, види да их не вреди пожуривати, поље се претворило у море блата из којег, чини му се, никада изићи неће. Само се с времена на време окрене, подбоде коња и продужи полако даље.

Изнемогли људи псују, гурају кола и топове пропадајући све дубље и извлачећи ноге све мучније, као из теста. Запенушане животиње малаксавају и застају. Кроз дебеле наслаге блата пробија пена, војници их шибају до крви, гурају, вичу, али узалуд.

Војска одједном застаде. Узалуд су људи покушавали да жестоким ударцима покрену коње као укопане у блато и изгурају заглибљена кола и топове. Паша прети, пожурује. Војници ућутали, учинили су што су могли, а кад су видели да од свега тога нема ништа, поседали у блато сви до једнога. Попадали су и коњи и чинило се да турску ордију ништа више неће моћи да покрене.

Позеленео од беса и немоћи, паша је сиктао и претио на све стране људима обневиделим од умора који су, заплашени, устајали, покушавали нешто да ураде и поново падали. У паши је кувало од срџбе. Кад је видео да су све претње и сва мука војске узалудни, само је гневно процедио: „Проклета рума!“

Не зна се шта је даље било са пашом и његовом војском. Дуго се нагађало и о значењу речи рума. Можда је ага проклињао блато које је заробило његову војску, што изгледа највероватније, али шта заправо значи ова реч никада се није сазнало. Претпоставља се, такође, да се у време Турака у центру насеља налазио шатор Руми-паше и да је оно можда по њему и добило име. Тек, под овим именом Рума се помиње 1634. године. **Ж. Дражић**

Првомајска 10
Рума

СКОПЉЕ

КРАЉ КИЗИ

Пре много векова неки младић из Скопља био је војник у турској војсци, али се деси са у једном рату допадне ропства. У заробљеништву се много истакне, свиди се краљу те земље, и овај га узме на двор да му служи. Како је младић био наочит, у њега се загледа краљева кћерка, и они се почну кришом састајати. Тако међу њима настане тајна љубав.

Али, догоди се да краљева кћи оболи од неке болести којој није било лека и она рече младићу: „Ускоро морам умрети, па ћу молити оца да те после моје смрти ослободи. А ти, пошто си сиромах, откопај мој гроб и узми све благо које ће отац са мном укопати“.

После мало времена краљева кћерка доиста умре. А младић учини како му је она рекла: по ноћи откопа њен гроб, кад у њему, уместо девојке, лежи његов сусед хоџа. Младић се препадне и у страху утекне.

Неколико дана после смрти своје кћерке краљ позва младића богато га дарује и каже му да је сад слободан: може ићи куд му је воља.

Ослобођеник се одмах врати својој кући и упита мајку за суседа хоџу. Она му одговори да је хоџа пре неки дан умро. Младић онда откри да је он издахнуо истог часа кад и краљева кћи.

Дознавши где је хоџа сахрањен, он по ноћи откопа његов гроб, кад гле чуда — у њему краљева кћер са свим својим благом. Младић узме благо, а на том месту, њој у спомен, сагради турбе које доби име „Краљ Кизи“.

Верници у Скопљу одвајкада сматрају ову гробницу светом и чудотворном, понеки је и данас обилазе замишљајући да она лечи од свих болести.

А. Јовановски

НОВИНЕ НА ПОКЛОН

Пре неких 150 година на лондонским улицама појавили су се први аутобуси. Били су налик на велике кочије са четири точка, а вукли су их упрегнути коњи. Човек који је дошао на идеју да у саобраћај уведе ову новину звао се Џорџ Шилибир.

Првих неколико година сви путници који су се возили аутобусима добијали су бесплатно новине да читањем прекрате време током вожње. За краће релације плаћало се свега 6 пенија, док је цела вожња коштала један шилинг. Кондуктери није издавао карте, већ је једноставно ишао од путника до путника и скупљао новац. Број путника био је строго ограничен. Свако ко би ушао у аутобус морао је да стане у специјално обележени квадрат на поду, да би се у сваком тренутку тачно знало колико још има празних места.

Убрзо је ново превозно средство постало познато у читавој Енглеској. Аутобуси су фарбани јарким бојама и лако су се могли приметити чак и са велике удаљености.

Прича се да се слика краљице Викторије први пут појавила на једном од оваквих аутобуса после уличног инцидента у коме је возач једва успео да у једној уској улици заобиђе краљицу која је туда пролазила на коњу. Пошто је несрећа избегнута, краљица је, да би се захвалила возачу, дозволила да се аутобус украси њеним портретом.

У почетку су аутобуси имали само једну платформу, али су са повећањем броја путника у употребу уведни аутобуси на спрат, такозвани „дабл декери“. Ови аутобуси нису имали кров, а да би путницима на спрату вожња била пријатнија, на под су стављене доста дебеле наслаге сламе које су има грејале ноге.

Путник који је желео да изађе из аутобуса, једноставно би повукао танак конопац који је висио у предњем делу возила. Други део конопца био је привезан за руку возача спремног да на сваки трзај заустави аутобус.

Аутобуси на моторни погон појавили су се много касније. Све до 1916. године аутобусе који су за свега неколико пенија превозили путнике лондонским улицама вукли су коњи.

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

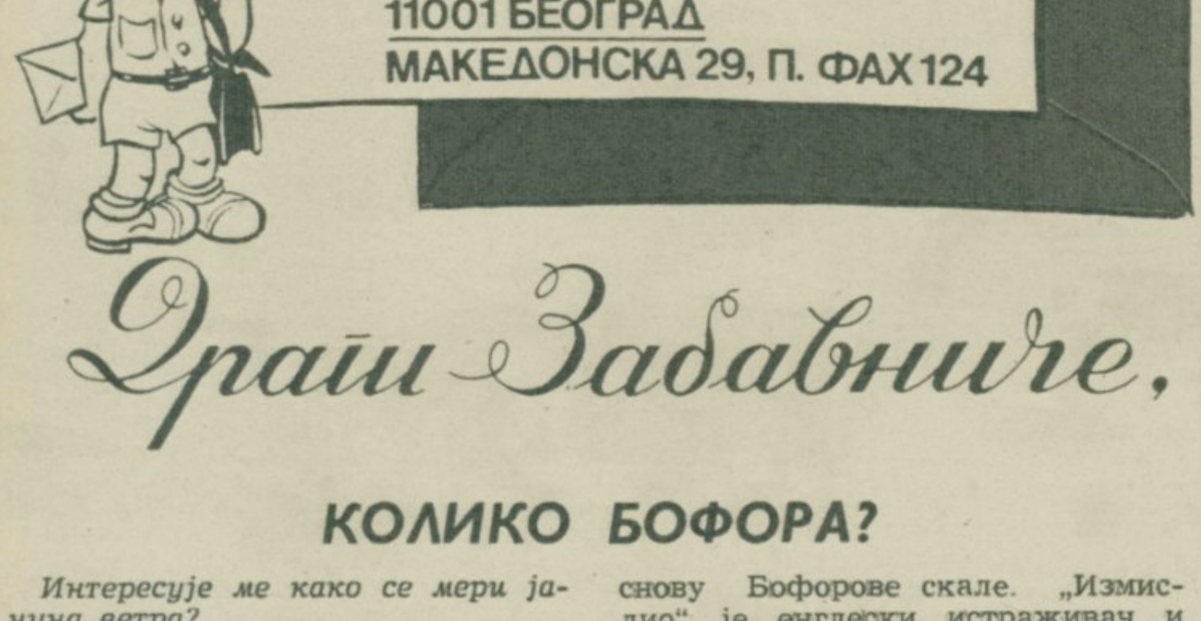
КОЛИКО БОФОРА?

Интересује ме како се мери јачина ветра?

Мирослав Пантић,
Зајечар

У метеоролошким извештајима се, поред осталих, налазе и подаци о брзини и јачини ветра. Читају се са анемометра, специјалног инструмента чији назив потиче од грчке речи anemos (ветар).

Јачина ветра одређује се на основу Бофорове скале. „Измислио" је енглески истраживач и контраадмирал Франсис Бофор, познат и по томе што је извршио геодетско снимање обалског подручја Ла Плате и средоземне обале Мале Азије. Скала коју је 1954. године усавршила Светска метеоролошка организација подељена је на 12 степени. Сваком од њих одговара одређена брзина, назив и дејство на површине копна и мора.

БОФОРОВА СКАЛА

степен	јачина	обележје	km/h
0	тишина	потпуно тихо, дим се диже усправно	0
1	лахор	дим се диже готово усправно	3
2	поветарац	повремено креће лишће на дрвећу	9
3	слаб ветар	покреће заставе и лишће шибља и дрвећа у доста непрекидно кретање	16
4	умерен ветар	лепрша заставом, повија гранчице	26
5	јак ветар	повија веће гране, постаје нелагодан за чула, баца таласе на стајаћим водама	34
6	жесток ветар	чује се како хуји изнад кућа и других чврстих предмета, креће тање дрвеће, на стајаћим водама баца таласе од којих се неки запенуше	44
7	олујни ветар	повија тања стабла, на стајаћим водама пребацује таласе који се запенуше	55
8	олуја	повија цела јача стабла, ломи гране, осетно задржава човека који корача у правцу ветра	68
9	јака олуја	ломи веће и јаче гране, наноси штету крововима	82
10	жестока олуја	обара и ломи дрвеће, обара слабе димњаке, наноси знатне штете зградама	96
11	вихор	тешка разарајућа дејства, рушење кровова са зграда	110
12	оркан	уништавајућа дејства	125

ПЛОЧЕ СЕ НЕ КВАРЕ!

Пре два месеца купио сам стерео-грамофон али он не репродукује прави звук већ много дубљи. На моно-грамофону је са звуком све било у реду. Интересује ме да ли се стерео-плоче кваре на моно-грамофону?

Киро Георгиев,
4. новембри бб/I
Битољ

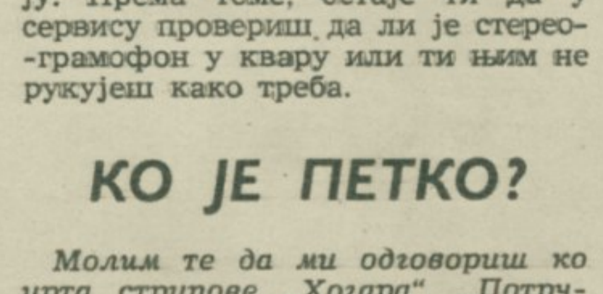
Стерео-плоче можеш да користиш и на моно-грамофону, јер се оне тиме не кваре већ се само после дуже употребе брже похабају. Према томе, остаје ти да у сервису провериш да ли је стерео-грамофон у квару или ти њим не рукујеш како треба.

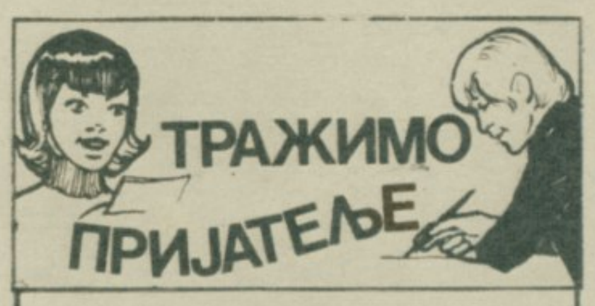
КО ЈЕ ПЕТКО?

Молим те да ми одговориш ко црта стрипове „Хогара", „Потрчка", „Шацу" и „У кругу породице"? Желео бих да знам и ко је Петко чије име видим на многим цртежима и карикатурама у „Политикином забавнику".

Омер Тимчић,
Омладинских бригада 9
Врање

Стрипови „Потрчко", „Шаца" и „У кругу породице" цртају се у шпанској издавачкој кући „Едиторијал Бругера" у Барселони, а њихови аутори су Васкез, Ибањез и Сегура. „Хогара" црта Дик Браун за америчку фирму „Кинг фичерс". Потпис Петко је надимак нашег илустратора Зорана Петканића.

Снежана Станковић, 18000 Ниш, Војводе Танкосића прилаз I, бр 8 — 13 година, навијач „Црвене звезде"

Лела Радаковић, 36350 Рашка, Немањина II бр 6 — воли све што воле млади

Николчо Ђорђијев, 92000 Штип, Четвртог јула 18 — 12 година, сакупља постере, значке и мале календаре

Мирјана Ђурковић, 58230 Сињ, ОШ „Сињски скојевци", VIII б — 15 година, сакупља значке, маркице и хемијске оловке.

Жаклина Стојановић, 11000 Београд, Пиве Караматијевића 31 — 10 година, сакупља значке, салвете и привеске.

Сафет Хоџић, 74270 Теслић, Д. Ружевића 9 — 18 година, жели пријатељство са вршњацима из целе земље.

Љупчо (10) и Тихомир (12) Цингов, 91000 Скопље, Антона Попова 157, II/8 воле забавну музику и навијају за „Црвену звезду"

Walt Disney

МИКИ

ХАЈДЕ ДА МА-ЛО ПРОШЕТАМО, МИКИ...

...ИЗ КОЛА СЕ ИЗЛОЗИ НЕ ВИДЕ БАШ НАЈБОЉЕ!

КАКО ТИ СЕ СВИ-ЂА ОВА ХА-ЉИНА?

ПА...

РАСПРО-ДАЈА

...ДА БУДЕМ ИС-КРЕН, НЕ СВИЂА МИ СЕ!

СУВИШЕ ЈЕ УКРАШЕ-НА!

НЕ СВИЂАЈУ МИ СЕ БО-ЈЕ, ИЗГЛЕДА СТАРОМОДНА!

ОХ! ИЗГЛЕДА ДА СЕ НЕКОМЕ ДО-ПАДА!

РАСПРО-ДАЈА

Distributed by King Features Syndicate.

НЕКЕ ЖЕНЕ БАШ СВАШТА КУПУЈУ!

МОЖЕШ ЛИ ДА ЗАМИСЛИШ КО ИМА ТАКО ЛОШ УКУС?

ДА...

...ЈА!

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved